

II

(Akty o charakterze nieustawodawczym)

ZALECENIA

ZALECENIE KOMISJI (UE) 2021/1700

z dnia 15 września 2021 r.

w sprawie wewnętrznych programów przestrzegania przepisów w zakresie kontroli badań dotyczących produktów podwójnego zastosowania na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/821 ustanawiającego unijny system kontroli wywozu, pośrednictwa, pomocy technicznej, tranzytu i transferu produktów podwójnego zastosowania

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając art. 26 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/821 z dnia 20 maja 2021 r. („rozporządzenie (UE) 2021/821”) ustanawiającego unijny system kontroli wywozu, pośrednictwa, pomocy technicznej, tranzytu i transferu produktów podwójnego zastosowania ⁽¹⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Rozporządzenie (UE) 2021/821 ustanawia unijny system kontroli wywozu, pośrednictwa, pomocy technicznej, tranzytu i transferu produktów podwójnego zastosowania.
- (2) Skuteczny, jednolity i spójny system kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania jest niezbędny do promowania bezpieczeństwa UE i bezpieczeństwa międzynarodowego oraz zapewnienia zarówno zgodności z międzynarodowymi zobowiązaniami i obowiązkami państw członkowskich i UE, zwłaszcza w odniesieniu do nierozprzerzenia broni, jak i promowania równych warunków działalności między unijnymi podmiotami gospodarczymi.
- (3) Wspólne podejścia i praktyki dotyczące wewnętrznych programów przestrzegania przepisów mogą pomóc w wypracowaniu jednolitego, efektywnego, skutecznego i spójnego stosowania kontroli w całej UE.
- (4) Biorąc pod uwagę rosnące znaczenie kontroli wywozu na zintegrowanych rynkach, szybki postęp naukowy i technologiczny, rolę organizacji badawczych i naukowców oraz to, w jaki sposób europejski sektor badań naukowych i innowacji może przyciągać publiczne i prywatne inwestycje z całego świata, skuteczność kontroli wywozu zależy w dużym stopniu od poziomu wiedzy instytucji badawczych, a także ich aktywnych wysiłków na rzecz przestrzegania ograniczeń wywozowych. W tym celu instytucje badawcze mogą wprowadzić zestaw wewnętrznych polityk i procedur, zwany również wewnętrznym programem przestrzegania przepisów.
- (5) Niniejsze zalecenie zapewnia ramy, które mają pomóc organizacjom badawczym i ich naukowcom, kierownikom badań i pracownikom odpowiedzialnym za przestrzeganie przepisów w identyfikowaniu ryzyka związanego z kontrolą wywozu produktów podwójnego zastosowania, zarządzaniu nim i ograniczaniu go oraz ułatwić przestrzeganie odpowiednich przepisów UE i krajowych.
- (6) Niniejsze zalecenie zapewnia również ramy do celów wspierania właściwych organów państw członkowskich w opracowywaniu konkretnych programów informacyjnych, a także w ocenie ryzyka związanego z działalnością badawczą, w wykonywaniu ich obowiązków w zakresie podejmowania decyzji w sprawie zezwoleń na wywóz produktów podwójnego zastosowania wymienionych w załączniku I do rozporządzenia (UE) 2021/821.

⁽¹⁾ Dz.U. L 206 z 11.6.2021, s. 1.

- (7) Było ono przedmiotem szczegółowej analizy przeprowadzonej przez Grupę Koordynacyjną ds. Produktów Podwójnego Zastosowania w 2019 i 2020 r. i uwzględnia uwagi otrzymane w trakcie konsultacji publicznych przeprowadzonych w ostatnim kwartale 2020 r.
- (8) Zalecenie to powinno być niewiążące, a organizacje badawcze i naukowcy zachowują odpowiedzialność za wypełnianie swoich obowiązków wynikających z rozporządzenia (UE) 2021/821, przy czym Komisja powinna zapewnić, aby niniejsze zalecenie pozostało aktualne i przydatne z biegiem czasu,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ZALECENIE:

Zaleca się, aby państwa członkowskie i eksporterzy, w tym organizacje badawcze i naukowcy, uwzględniali niewiążące wytyczne zawarte w załączniku do niniejszego zalecenia w celu wypełnienia ich obowiązków wynikających z rozporządzenia (UE) 2021/821.

Sporządzono w Brukseli dnia 15 września 2021 r.

W imieniu Komisji
Valdis DOMBROVSKIS
Wiceprzewodniczący wykonawczy

ZAŁĄCZNIK

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	4
Glosariusz	4
Część 1 Wprowadzenie do zarządzania	8
Część 2 Podnoszenie świadomości naukowców	9
2.1 Wprowadzenie	9
2.2 Obszary badań i scenariusze, które mogą prowadzić do kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania	9
2.3. Podstawy unijnego systemu kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania	11
2.3.1 Rozporządzenie UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania	11
2.3.2 Jak czytać tekst kodów produktów podwójnego zastosowania?	13
2.3.3 Kontrole oprogramowania (podkategoria D)	14
2.3.4 Kontrole technologii (subkategoria E)	15
2.3.5 Zniesienie kontroli w odniesieniu do produktów podwójnego zastosowania	17
2.3.6 Działalność podlegająca kontroli	20
2.3.7 Rodzaje zezwoleń	21
2.3.8 Kontrole wywozu produktów podwójnego zastosowania niewymienionych w wykazie	22
2.3.9 Sygnały ostrzegawcze	23
2.3.10 Kontrola pomocy technicznej	23
2.3.11 Kontrola wywozu i środki ograniczające (sankcje)	23
2.3.12 Często zadawane pytania	23
Część 3 Ustanowienie lub przegląd wewnętrznego programu zgodności w zakresie badań nad produktami podwójnego zastosowania	24
3.1 Ocena ryzyka	25
3.2 Podstawowe elementy wewnętrznego programu zgodności	25
3.2.1 Zobowiązanie kadry kierowniczej wyższego szczebla do zapewnienia zgodności z przepisami ..	26
3.2.2 Struktura organizacyjna, obowiązki i zasoby	26
3.2.3 Szkolenia i podnoszenie świadomości	28
3.2.4 Proces i procedury kontroli wywozu	29
3.2.5 Przegląd wyników, audyty, sprawozdawczość i działania naprawcze	34
3.2.6 Prowadzenie ewidencji i dokumentacja	35
3.2.7 Bezpieczeństwo fizyczne i bezpieczeństwo informacji	36
Dodatki	59
Dodatek 1 Obszary badań, na które prawdopodobnie będą miały wpływ kontrole wywozu produktów podwójnego zastosowania.	38
Dodatek 2 Scenariusze badawcze, w których mogą zostać wprowadzone kontrole wywozu	40
Dodatek 3 Wykaz sygnałów ostrzegawczych	42
Dodatek 4 Pytania pomocnicze przy ustanawianiu wewnętrznego programu zgodności organizacji badawczej	44
Dodatek 5 Schemat wymogów dotyczących zezwoleń w odniesieniu do wywozu i wewnątrzunijnego transferu produktów podwójnego zastosowania	47
Dodatek 6 Przykłady możliwej struktury organizacji ds. zgodności z przepisami w organizacji badawczej	48
Dodatek 7 Streszczenie wymogów dotyczących zezwoleń na produkty podwójnego zastosowania	50
Dodatek 8 Poziomy gotowości technologicznej	51
Dodatek 9 Odniesienia i kontakty	52

Wprowadzenie

Niniejsze wytyczne opracowano, aby pomóc organizacjom badawczym ⁽¹⁾ i ich naukowcom, kierownikom badań i pracownikom odpowiedzialnym za przestrzeganie przepisów w identyfikowaniu ryzyka związanego z kontrolą wywozu produktów podwójnego zastosowania, zarządzaniu nim i ograniczaniu go oraz w trosce o przestrzeganie odpowiednich przepisów UE i krajowych.

Wytyczne mają strukturę trzyczęściową i zawierają szereg dodatków. Wszystkie trzy części są w zamierzeniu niezależne od siebie. Przy lekturze wszystkich trzech części przedstawione wyjaśnienia w pewnym stopniu się pokrywają. Jest to celowe. Części 1–3 zostały opracowane z myślą o następujących grupach docelowych:

- Część 1 służy jako wprowadzenie dla kadry zarządzającej w organizacjach badawczych i nakreśla, jak istotne jest zobowiązanie kadry kierowniczej wyższego szczebla do przestrzegania przepisów, aby wdrożyć proporcjonalne i skuteczne wewnętrzne środki zgodności.
- Część 2 zawiera informacje podnoszące poziom świadomości naukowców, w tym podstawowe zasady kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania, zrozumienie wykazu kontrolnego i potencjalnego wpływu na działania związane z badaniami naukowymi.
- Część 3 zawiera szczegółowe wytyczne dla personelu odpowiedzialnego za zgodność z przepisami dotyczące sposobu ustanowienia i przeglądu wewnętrznego programu zgodności.

Niniejsze wytyczne przyjmuje się na podstawie rozporządzenia (UE) 2021/821 z dnia 20 maja 2021 r. ustanawiającego unijny system kontroli wywozu, pośrednictwa, pomocy technicznej, tranzytu i transferu produktów podwójnego zastosowania, dalej „rozporządzenie UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania”. Komisja może je aktualizować w przyszłości w świetle zmieniających się okoliczności, w tym wszelkich istotnych zmian systemu kontroli wywozu UE.

Przykłady zawarte w niniejszych wytycznych, odnoszące się do tekstu kodów produktów podwójnego zastosowania, mają charakter objaśniający. Pochodzą z załącznika I do rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania, ostatnio zaktualizowanego w 2020 r. Proszę zapoznać się z najnowszą wersją załącznika I pod kątem ostatniej aktualizacji klasyfikacji.

W przypadku gdy instytucja badawcza – po zapoznaniu się z informacjami zawartymi w niniejszych wytycznych – ma pytania dotyczące statusu kontroli swoich odpowiednich badań lub dalsze pytania związane z tymi wytycznymi, powinna się skontaktować z właściwym organem krajowym państwa członkowskiego UE, w którym ma siedzibę ⁽²⁾.

Niniejsze wytyczne opierają się na wytycznych UE dotyczących wewnętrznego programu zgodności dla kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania, opublikowanych w sierpniu 2019 r. ⁽³⁾, na istniejących materiałach zawierających wytyczne dla środowisk akademickich z państw członkowskich oraz na najlepszych praktykach organizacji badawczych.

W niniejszych wytycznych uwzględniono uwagi otrzymane przez Komisję w kontekście docelowych konsultacji publicznych przeprowadzonych w czwartym kwartale 2020 r. ⁽⁴⁾ Projekt wytycznych został oceniony pozytywnie i przedstawiono kilka bardzo przydatnych sugestii. Poprawiono w szczególności strukturę wytycznych, aby wyeliminować nakładanie się pewnych zagadnień, oraz dodano dalsze wyjaśnienia na temat kontroli oprogramowania.

GLOSARIUSZ

W glosariuszu wyjaśniono lub zdefiniowano powtarzające się terminy stosowane w niniejszych wytycznych. Terminy oznaczone symbolem „*” odsyłają do definicji z rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania. Opisów terminów bez „*” nie należy rozumieć jako prawnie wiążących definicji.

⁽¹⁾ Do celów niniejszych wytycznych organizacje badawcze to podmioty prowadzące badania naukowe, działające w sektorze akademickim lub badawczym – niezależnie od ich statusu prawnego (ustanowionego na mocy prawa publicznego lub prywatnego) lub sposobu finansowania – których głównym celem jest niezależne prowadzenie badań podstawowych, badań przemysłowych lub eksperymentalnych prac rozwojowych bądź szerokie rozpowszechnianie wyników takich działań w drodze nauczania, publikacji lub transferu wiedzy. Termin obejmuje uniwersytety, uczelnie wyższe, akademie nauk, ośrodki badań stosowanych oraz laboratoria.

⁽²⁾ Wykaz właściwych organów znajduje się w dodatku 9.

⁽³⁾ Zalecenie Komisji (UE) 2019/1318 z dnia 30 lipca 2019 r. w sprawie wewnętrznych programów zgodności dla kontroli handlu produktami podwójnego zastosowania na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 428/2009, opublikowane w dniu 5 sierpnia 2019 r. (Dz.U. L 205 z 30.7.2019, s. 15) – zob. również: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019H1318&from=GA>.

⁽⁴⁾ Szczegółowe informacje na temat konsultacji publicznych można znaleźć na stronie: https://trade.ec.europa.eu/consultations/index.cfm?consul_id=292.

Termin	Opis lub definicja
[Technologia lub oprogramowanie] „będące własnością publiczną”*	Technologia lub oprogramowanie dostępne bez żadnych ograniczeń co do ich dalszego rozpowszechniania (ograniczenia wynikające z praw autorskich nie wykluczają uznania technologii lub oprogramowania za „będące własnością publiczną”).
Broń masowego rażenia (BMR)	Materiały chemiczne, biologiczne, radiologiczne lub jądrowe (CBRJ) oraz środki ich przenoszenia, mogące zabić dużą liczbę ludzi.
Eksporter*	Każda osoba fizyczna lub prawna bądź każda spółka osobowa, która: — w czasie gdy zostaje przyjęte zgłoszenie wywozowe lub zgłoszenie do powrotnego wywozu bądź wywozowa deklaracja skrócona, pozostaje w stosunku umownym z odbiorcą w państwie trzecim i jest uprawniona do decydowania o wysłaniu produktów poza obszar celny Unii; jeżeli nie została zawarta żadna umowa eksportowa lub strona umowy nie działa we własnym imieniu, eksporter oznacza osobę uprawnioną do decydowania o wysłaniu produktów poza obszar celny Unii; — podejmuje decyzję o przekazaniu oprogramowania lub technologii za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w tym za pośrednictwem faksu, telefonu, poczty elektronicznej lub w jakikolwiek inny sposób drogą elektroniczną, do miejsca przeznaczenia poza obszarem celnym Unii lub o udostępnieniu takiego oprogramowania i technologii w formie elektronicznej osobom fizycznym lub prawnym lub spółkom osobowym poza obszarem celnym Unii. — W przypadku gdy korzystanie z uprawnienia do dysponowania produktem podwójnego zastosowania należy do osoby mającej miejsce zamieszkania lub siedzibę poza obszarem celnym Unii na podstawie umowy, na której opiera się wywóz, eksportera uważa się za umawiającą się stronę mającą miejsce zamieszkania lub siedzibę na obszarze celnym Unii. Każda osoba fizyczna przewożąca produkty podwójnego zastosowania, które mają zostać wywiezione, jeżeli te produkty podwójnego zastosowania znajdują się w bagażu osobistym tej osoby w rozumieniu art. 1 pkt 19 lit. a) rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/2446 ⁽¹⁾.
Embargo na broń*	Embargo na broń nałożone na mocy decyzji lub wspólnego stanowiska przyjętych przez Radę lub decyzji Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) lub embargo na broń nałożone wiążącą rezolucją Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych.
Grupa Australijska (AG)	System kontroli wywozu w odniesieniu do kontroli chemicznych i biologicznych urządzeń produkcyjnych, materiałów i technologii. Zob. również: https://www.dfat.gov.au/publications/minisite/theaustraliagroupnet/site/en/index.html
Grupa Dostawców Jądrowych (NSG)	System kontroli wywozu towarów i technologii związanych z energią jądrową. Zob. również: https://www.nuclearsuppliersgroup.org/en/
Komitet Zanggera	Komitet Zanggera prowadzi listę progową uruchamiającą zabezpieczenia Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej jako warunek dostawy towarów związanych z energią jądrową. Zob. również: http://zanggercommittee.org/
Kontrole typu catch-all	Kontrole wywozu produktów podwójnego zastosowania niewymienionych w wykazie zgodnie z warunkami, o których mowa w szczególności w art. 4, 5, 9 i 10 rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania.
Konwencja o zakazie broni biologicznej i toksycznej (BTWC)	Konwencja o zakazie prowadzenia badań, produkcji i gromadzenia zapasów broni bakteriologicznej (biologicznej) i toksycznej oraz o ich zniszczeniu.

Konwencja o zakazie broni chemicznej (CWC)	Konwencja o zakazie prowadzenia badań, produkcji, składowania i użycia broni chemicznej oraz o zniszczeniu jej zapasów.
Obszar celny Unii	Obszar celny Unii w rozumieniu art. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z dnia 9 października 2013 r. ustanawiającego unijny kodeks celny ⁽²⁾ („unijny kodeks celny”).
Odbiorca	Pierwszy odbiorca za granicą produktu(-ów) przeznaczonego(-ych) do wywozu. Może to być miejsce, w którym produkt pozostaje – wówczas odbiorca będzie użytkownikiem końcowym.
Organizacje badawcze	Podmioty prowadzące badania naukowe, działające w sektorze akademickim lub badawczym – niezależnie od ich statusu prawnego (ustanowionego na mocy prawa publicznego lub prywatnego) lub sposobu finansowania – i których głównym celem jest niezależne prowadzenie badań podstawowych, badań przemysłowych lub eksperymentalnych prac rozwojowych bądź szerokie rozpowszechnianie wyników takich działań w drodze nauczania, publikacji lub transferu wiedzy. Termin obejmuje uniwersytety, uczelnie wyższe, akademie nauk, ośrodki badań stosowanych oraz laboratoria.
Podstawowe badania naukowe*	Prace doświadczalne lub teoretyczne prowadzone głównie w celu uzyskania nowej wiedzy o podstawach danego zjawiska lub obserwowalnych jego efektach, nienakierowane bezpośrednio na konkretne cele lub zadania praktyczne.
Porozumienie z Wassenaar (WA)	Wielostronny system kontroli wywozu dotyczący kontroli broni konwencjonalnej oraz towarów i technologii podwójnego zastosowania. Zob. również: https://www.wassenaar.org/
Poziomy gotowości technologicznej (TRL)	Poziomy gotowości technologicznej to system pomiaru, nieprzeznaczony dla konkretnej dyscypliny, ze wskaźnikami poziomu zaawansowania poszczególnych technologii.
Produkty podwójnego zastosowania niewymienione w wykazie	Produkty podwójnego zastosowania niewymienione w załączniku I do rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania, które mogą podlegać kontroli wywozu (kontrolę typu catch-all). Termin obejmuje produkty, które znajdują się (tuż) poniżej progów technicznych określonych w załączniku I do rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania.
Produkty podwójnego zastosowania wymienione w wykazie	Produkty podwójnego zastosowania wymienione w załączniku I do rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania.
Produkty podwójnego zastosowania*	Produkty, włącznie z oprogramowaniem i technologią, które mogą być stosowane zarówno w celach cywilnych, jak i wojskowych, oraz obejmują produkty, które mogą być wykorzystane do projektowania, rozwijania, produkcji lub stosowania broni jądrowej, chemicznej lub biologicznej bądź środków jej przenoszenia, w tym wszystkie produkty, które mogą być użyte zarówno w zastosowaniach niewybuchowych, jak i w jakikolwiek sposób do wspomagania wytwarzania broni jądrowej lub innych urządzeń do wybuchu jądrowego.
Produkty służące do cybernawigacji*	Produkty podwójnego zastosowania specjalnie zaprojektowane po to, by umożliwić niejawną nadzór osób fizycznych poprzez monitorowanie, pobieranie, gromadzenie lub analizowanie danych z systemów informatycznych i telekomunikacyjnych.
Rezolucja Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych (RB ONZ) nr 1540	Rezolucja Narodów Zjednoczonych uchwalona w celu uniemożliwienia podmiotom niepaństwowym nabywania broni jądrowej, biologicznej i chemicznej, środków jej przenoszenia i powiązanych z nią materiałów.
Reżim Kontrolny Technologii Raketowych (MTCR)	System kontroli wywozu dotyczący kontroli systemów przenoszenia (bezzałogowe statki powietrzne i pociski) do jądrowej, chemicznej lub biologicznej broni masowego rażenia. Zob. również: https://mtcr.info/

Rozprzestrzenianie (proliferaacja)	Przepływ produktów (w tym oprogramowania i technologii) z krajów posiadających te produkty do krajów, które ich nie posiadają i które starają się uzyskać dostęp do tych produktów w celu wykorzystania ich w programach broni masowego rażenia.
Sankcje	Środki ograniczające skierowane przeciwko państwom lub podmiotom i osobom fizycznym. Niektóre z nich są wprowadzane przez Radę Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych, podczas gdy inne są przyjmowane samodzielnie przez Unię Europejską lub na szczeblu krajowym przez państwo członkowskie.
Systemy kontroli wywozu	Wielostronne porozumienia mające na celu zapobieganie rozprzestrzenianiu broni jądrowej, biologicznej i chemicznej oraz środków jej przenoszenia, a także zapobieganie destabilizującemu nagromadzeniu broni konwencjonalnej i produktów podwójnego zastosowania, np. poprzez ustanowienie wykazów produktów, które powinny podlegać kontroli. Systemy kontroli wywozu odnoszą się do Grupy Dostawców Jądrowych (NSG), Komitetu Zanggera (ZC), Reżimu Kontrolnego Technologii Rakietowych (MTCR), Grupy Australijskiej (AG) i porozumienia z Wassenaar (WA).
Technologia*	Specyficzny rodzaj informacji, niezbędny do rozwoju, produkcji lub użytkowania danego wyrobu. Informacja ta ma postać danych technicznych [technologicznych] lub pomocy technicznej.
Transfer lub transfer wewnątrzunijny	Przepływ lub przekazanie produktów podwójnego zastosowania wymienionych w załączniku IV do rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania od dostawcy z jednego państwa członkowskiego UE do odbiorcy w innym państwie członkowskim UE.
Układ o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej (NPT)	Układ o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej.
Użytkownik końcowy	Ostateczny odbiorca za granicą produktu(-ów) przeznaczonego(-ych) do wywozu.
Wewnętrzny program zgodności [przestrzegania przepisów] (ICP)*	Obowiązujące skuteczne, odpowiednie i proporcjonalne strategie i procedury przyjmowane przez eksporterów w trosce o przestrzeganie przepisów i osiągnięcie celów rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania oraz spełnienie warunków zezwoleń wdrażanych na mocy rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania, w tym między innymi środki należytej staranności oceniające ryzyko związane z wywozem produktów dla użytkowników końcowych i do zastosowań końcowych.
Wspólny wykaz uzbrojenia UE	Wspólny wykaz uzbrojenia Unii Europejskiej obejmujący sprzęt objęty wspólnym stanowiskiem Rady 2008/944/WPZiB określającym wspólne zasady kontroli wywozu technologii wojskowych i sprzętu wojskowego. Wykaz jest aktualizowany co roku. Najnowszą aktualizację można znaleźć na portalu: https://eur-lex.europa.eu/ .
Wywóz*	— procedura wywozu w rozumieniu art. 269 unijnego kodeksu celnego; — powrotny wywóz w rozumieniu art. 270 unijnego kodeksu celnego; powrotny wywóz ma miejsce również wtedy, gdy podczas tranzytu przez obszar celny Unii zgodnie z art. 2 pkt 11 rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania obowiązuje wymóg złożenia wywozowej deklaracji skróconej ze względu na zmianę ostatecznego miejsca przeznaczenia produktu; — procedura uszlachetniania biernego w rozumieniu art. 259 unijnego kodeksu celnego; — przekazywanie oprogramowania lub technologii za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w tym za pośrednictwem faksu, telefonu, poczty elektronicznej lub w jakikolwiek inny sposób drogą elektroniczną do miejsca przeznaczenia poza obszarem celnym Unii; termin obejmuje udostępnianie takiego oprogramowania i technologii w formie elektronicznej osobom fizycznym lub prawnym lub spółkom osobowym poza obszarem celnym Unii; obejmuje to również ustne przekazywanie technologii, w przypadku gdy technologia jest opisywana za pośrednictwem środka komunikacji głosowej.

Załącznik I, załącznik II lub załącznik IV do rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania	Załącznik I, załącznik II lub załącznik IV do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/821 z dnia 20 maja 2021 r. ustanawiającego unijny system kontroli wywozu, pośrednictwa, pomocy technicznej, tranzytu i transferu produktów podwójnego zastosowania. Załączniki są corocznie aktualizowane w drodze aktu delegowanego Komisji. Najnowszą aktualizację można znaleźć na portalu https://eur-lex.europa.eu .
Zezwolenie	Pozwolenie

(¹) Dz.U. L 343 z 29.12.2015, s. 1.

(²) Dz.U. L 269 z 10.10.2013, s. 1.

CZĘŚĆ 1

Wprowadzenie do zarządzania

Organizacje badawcze mają silne zachęty do wprowadzania innowacji z korzyścią dla wszystkich oraz do współpracy międzynarodowej będącej podstawą postępu badań. Prężny europejski sektor badań naukowych i innowacji przyciąga inwestycje publiczne i prywatne z całego świata. Wśród wielu autentycznych i przejrzystych wspólnych działań prowadzących do znaczącego postępu naukowego i technologicznego, mogą pojawić się zagraniczne oferty współpracy, zaproszenia i nieformalne wymiany, których ukrytym motywem będzie dążenie do uzyskania dostępu do badań dotyczących produktów podwójnego zastosowania do celów innych niż deklarowane. Naukowcy i organizacje badawcze mogą wówczas nieumyślnie naruszyć przepisy wywozowe. W internecie dostępne są udokumentowane przypadki ilustrujące znaczenie kontroli technologii w dziedzinach technologii związanych z rozprzestrzenianiem oraz przypadki działań związanych z egzekwowaniem przepisów w odniesieniu do naukowców lub organizacji badawczych.

Kontrole wywozu produktów podwójnego zastosowania mają na celu regulowanie działań obejmujących produkty (materiały, sprzęt, oprogramowanie i technologie), które mogą być wykorzystywane zarówno do celów cywilnych, jak i wojskowych i mogą być potencjalnie związane z tworzeniem konwencjonalnych produktów wojskowych lub rozprzestrzenianiem broni jądrowej, radiologicznej, chemicznej lub biologicznej, znanej również jako broń masowego rażenia, oraz systemów jej przenoszenia, takich jak pociski i drony. Ponadto kontrole te można uzupełnić środkami krajowymi dotyczącymi produktów podwójnego zastosowania niewymienionych w wykazie ze względu na bezpieczeństwo publiczne lub prawa człowieka.

Współpraca między organizacjami badawczymi a rządami ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia celów Unii Europejskiej (UE) i państw członkowskich w zakresie bezpieczeństwa, dla wypełniania obowiązków międzynarodowych w zakresie bezpieczeństwa i zobowiązań dotyczących nieprolifracji, takich jak Europejska Strategia Bezpieczeństwa, systemy kontroli wywozu, konwencja o zakazie broni biologicznej i toksycznej, konwencja o zakazie broni chemicznej, Układ o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej oraz rezolucja Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych nr 1540. Organizacje badawcze mają do odegrania istotną rolę w osiągnięciu tych celów poprzez zwiększanie świadomości zagrożeń i podejmowanie odpowiednich działań. Kontrole wywozu produktów podwójnego zastosowania nie są jedynym instrumentem polityki, który może przysłużyć się osiągnięciu celów; weryfikacja wiz i sankcje wizowe to przykłady innych instrumentów polityki – obejmujących konkretne cele i metody – które nie zostały omówione w niniejszych wytycznych.

Kontrola wywozu produktów podwójnego zastosowania stawia przed organizacjami badawczymi szczególne wyzwanie związane ze znaczeniem dzielenia się wynikami badań, a także z imperatywem „publikuj albo giń” [ang. *publish or perish*] w ekosystemie badawczym. Podnoszenie świadomości na temat tych kontroli jest istotnym aspektem zapobiegania ryzyku związanemu z nieprzestrzeganiem przepisów i ograniczania go. W UE poziom doświadczenia we wdrażaniu takich środków zapewniających zgodność i w zarządzaniu nimi w instytucjach badawczych jest znacząco zróżnicowany. Właściwe organy w UE zobowiązały się do zapewnienia organizacjom badawczym wytycznych dotyczących sposobu wzmocnienia wewnętrznych środków zgodności.

Chociaż uznaje się, że ustanowienie i utrzymanie takich środków przez organizacje badawcze wymaga czasu, systematyczne i proporcjonalne podejście do wewnętrznych środków zgodności w odniesieniu do kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia zgodności z obowiązującym rozporządzeniem UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania oraz krajowymi środkami uzupełniającymi.

Do każdej organizacji badawczej należy określenie, w jaki sposób najlepiej wdrożyć wewnętrzne środki zgodności z przepisami i jakie wewnętrzne procedury operacyjne należy stosować w odniesieniu do poszczególnych naukowców. Można to osiągnąć poprzez budowę nowych struktur kontroli wywozu lub włączenie tych środków do (istniejących) struktur, takich jak organy doradcze. Wewnętrzny program zgodności dotyczący kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania nierzadko stanowi tylko część ogólnego systemu zgodności organizacji badawczej.

Wiele rodzajów działalności badawczej prowadzonych przez organizacje badawcze nie podlega kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania. Po pierwsze dlatego, że takie badania nie odnoszą się do żadnego z produktów wymienionych w unijnym wykazie produktów podwójnego zastosowania. Po drugie, badania nie dotyczą konkretnie technologii służącej rozwojowi, produkcji lub użytkowaniu, odpowiadającej za osiągnięcie lub rozszerzenie kontrolowanych wartości parametrów lub funkcji w unijnym wykazie produktów podwójnego zastosowania. Wreszcie dlatego, że badania te mogą być oznaczone jako „podstawowe badania naukowe” lub „będące własnością publiczną” zgodnie z definicją zawartą w rozporządzeniu UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania albo stanowią minimum informacji koniecznych przy składaniu wniosków patentowych.

Żadna ciesząca się uznaniem organizacja badawcza nie chce jednak uczestniczyć w niewłaściwym wykorzystywaniu (wyniku) badań związanych z rozprzestrzenianiem. Kwestia ta nie dotyczy tylko obowiązku przestrzegania kontroli wywozu, ale również leży w interesie własnym organizacji. W związku z tym istotne jest, aby organizacje badawcze podejmowały proporcjonalne i skuteczne środki wewnętrzne w celu zminimalizowania ryzyka nieprzestrzegania przepisów. Brak takich środków może prowadzić do pociągnięcia instytucji do odpowiedzialności prawnej w przypadku wykrycia niezgodności. Konieczne jest zaangażowanie kadry kierowniczej wyższego szczebla, aby podkreślić wartość i wagę skutecznego przestrzegania przepisów, oraz aby zapewnić odpowiednie zasoby umożliwiające dotrzymanie zobowiązań w zakresie zgodności.

CZĘŚĆ 2

Podnoszenie świadomości naukowców

2.1. Wprowadzenie

Unijne kontrole wywozu produktów podwójnego zastosowania mają zapobiegać niepożądanemu gromadzeniu konwencjonalnych produktów wojskowych oraz rozprzestrzenianiu broni jądrowej, radiologicznej, chemicznej i biologicznej, znanej również jako broń masowego rażenia (BMR), oraz systemów jej przenoszenia, takich jak pociski i drony. Ponadto kontrole te mogą zostać uzupełnione środkami krajowymi dotyczącymi produktów podwójnego zastosowania niewymienionych w załączniku I do rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania ze względu na obawy związane z bezpieczeństwem publicznym lub prawami człowieka. Produkty podwójnego zastosowania są wykorzystywane głównie do celów cywilnych, dlatego ich potencjalne nadużycia często nie są widoczne na pierwszy rzut oka. W nieodpowiednich rękach stanowią one jednak zagrożenie dla międzynarodowego pokoju i interesów bezpieczeństwa Unii Europejskiej i jej państw członkowskich.

Organizacje badawcze są często zaniepokojone publicznym postrzeganiem badań o potencjale wojskowym. „Podwójne zastosowanie” w kontekście badań naukowych jest często postrzegane w szerokim znaczeniu: jakie są (nie)pożądane cywilne i wojskowe zastosowania badań lub jakie może być potencjalne niewłaściwe wykorzystanie badań do celów nieetycznych.

W odniesieniu do unijnego systemu kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania termin „podwójne zastosowanie” należy rozumieć w ograniczonym znaczeniu. Odnosi się do produktów, w tym oprogramowania i technologii, które mogą być wykorzystywane zarówno do celów cywilnych, jak i wojskowych. Więcej informacji na temat zakresu produktów podwójnego zastosowania wymienionych i niewymienionych w wykazie znajduje się w pkt 2.3.2 i w dodatku 1.

Wszyscy (zarówno osoby fizyczne, jak i prawne), mają prawny obowiązek przestrzegania odpowiednich przepisów ustawowych i wykonawczych w odniesieniu do produktów podwójnego zastosowania. Te obowiązki prawne nie są identyczne z pobudkami etycznymi lub samoograniczeniami (ale mogą się z nimi pokrywać), które istnieją w celu zapobiegania ryzyku i potencjalnym szkodom, jakie mogą wynikać z niewłaściwego wykorzystania badań nad produktami podwójnego zastosowania.

W niniejszych wytycznych mówi się o „badaniach dotyczących produktów podwójnego zastosowania”: produkty podwójnego zastosowania, które są wykorzystywane podczas badań lub badania, których rezultatem jest uzyskanie wyników w dowolnej możliwej postaci^(*), spełniające specyfikację techniczną produktu podwójnego zastosowania w unijnym wykazie kontrolnym produktów podwójnego zastosowania lub w uzupełniającym krajowym wykazie produktów podwójnego zastosowania (jeżeli istnieje). W ograniczonej liczbie przypadków obejmuje to sytuacje, w których istnieją obawy dotyczące końcowego przeznaczenia (końcowego użytkownika) produktów podwójnego zastosowania niewymienionych w wykazie, związane z wojskowością lub BMR. Należy zauważyć, że nie każda działalność badawcza dotycząca produktów podwójnego zastosowania będzie wymagała zezwolenia. W pkt 2.3.6 określono, w jakich przypadkach wymagane jest zezwolenie.

2.2. Obszary badań i scenariusze, które mogą prowadzić do kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania

Celem kontroli wywozu nie jest cenzurowanie (wyników) badań naukowych, lecz zapobieganie nadużyciom związanym z bezpieczeństwem, w ramach których towary wrażliwe lub wiedza są przekazywane za granicę. Naukowcy i instytucje badawcze są związani tymi samymi przepisami, co przemysł wytwórczy oraz wszystkie pozostałe

(*) Na przykład drukowane lub elektroniczne formy rozpowszechniania, publikacji, prezentacji, komunikacji i współpracy, w ramach których wyniki badań są udostępniane osobom innym niż autorzy.

osoby i podmioty. Przed wywozem towarów lub transferem informacji eksporterzy i brokerzy informacji mają obowiązek sprawdzić, czy ich działania wymagają uprzedniego zatwierdzenia przez organy regulacyjne. Uznaje się, że w kontekście badań wymaga to wyważenia obaw dotyczących bezpieczeństwa (między)narodowego i wolności akademickiej, a także dążenia do otwartego dostępu w odniesieniu do wyników badań i danych:

- Wolność akademicka jest prawem podstawowym zagwarantowanym w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej ⁽⁶⁾. Nie zwalnia to jednak naukowców i organizacji badawczych z obowiązku przestrzegania przepisów ustanowionych w celu ochrony interesów bezpieczeństwa UE i jej państw członkowskich ⁽⁷⁾.
- Dążenie do otwartego dostępu, zgodnie z wymogami niektórych programów finansowania, ma na celu poprawę dostępu do wyników badań i danych naukowych i ich ponownego wykorzystywania. Te cele otwartego dostępu nie zwalniają jednak naukowców i organizacji badawczych z kontroli proponowanych publikacji i zbiorów danych w pierwszej kolejności na podstawie przepisów dotyczących kontroli (technologii) rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania ani z podejmowania odpowiednich działań.

Dyscypliny badawcze w dziedzinie nauk ścisłych, technologii i inżynierii częściowo podlegają kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania niż działalność akademicka w dziedzinie nauk humanistycznych, społecznych czy ekonomicznych.

Następujące tematy są **przykładami badań, które mogłyby prowadzić do kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania:**

- zmiana grupy żywicieli wirusa choroby guzowatej skóry bydła poprzez włączenie do niej rezerwuarów ludzkich;
- wielospektralne czujniki obrazowe do gromadzenia danych o uprawach;
- laserowa technologia nowej generacji w zakresie wzbogacania uranu jako potencjalne rozwiązanie alternatywne dla przemysłowego wzbogacania, które obejmuje uran gazowy w wirówkach;
- drukowanie przestrzenne materiałów wysokoenergetycznych;
- prototyp drona z systemem rozpylania w celu zwalczania wirusa wschodniego zapalenia mózgu i rdzenia koni; oraz
- autonomiczny naukowy statek podwodny, który automatycznie gromadzi dane w regionach głębinowych.

W dodatku 1 przedstawiono obszary badań, które mogą między innymi podlegać kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania, ponieważ unijny wykaz kontrolny produktów podwójnego zastosowania zawiera produkty z tych dziedzin technologii. Na przykład badania związane z fizyką jądrową i inżynierią jądrową mogą dotyczyć reaktorów jądrowych, specjalnie zaprojektowanego lub przystosowanego sprzętu i podzespołów reaktorów jądrowych lub materiałów jądrowych, które znajdują się w załączniku I do rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania. Nie oznacza to, że wszystkie powiązane badania są domyślnie badaniami dotyczącymi produktów podwójnego zastosowania wymienionych w wykazie ⁽⁸⁾ ani że działalność badawcza wymaga zezwolenia.

W dodatku 2 przedstawiono niektóre powtarzające się scenariusze badawcze, które mogą prowadzić do kontroli wywozu:

- nauczanie ⁽⁹⁾, doradztwo, współpraca lub praca w zakresie badań dotyczących produktów podwójnego zastosowania na obszarze celnym Unii z udziałem zaproszonych naukowców z państw trzecich ⁽¹⁰⁾;

⁽⁶⁾ Art. 13 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej opublikowanej w dniu 7 czerwca 2016 r. (Dz.U. C 202 z 7.6.2016, s. 389) – http://data.europa.eu/eli/treaty/char_2016/oj.

⁽⁷⁾ Mogą również istnieć przepisy krajowe dotyczące wolności akademickiej i jej ograniczeń.

⁽⁸⁾ W odniesieniu do materiałów jądrowych, na przykład w załączniku I do rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania przewidziano wyjątek dla ilości nieprzekraczającej czterech gramów uranu naturalnego lub uranu zubożonego, jeżeli znajduje się on w czujnikach instrumentów pomiarowych.

⁽⁹⁾ Nauczanie zasadniczo nie odnosi się do badań dotyczących produktów podwójnego zastosowania. Informacje edukacyjne wykorzystywane do nauczania są przeważnie już publicznie dostępne i w związku z tym wyłączone są z kontroli wywozu. Automatyczne wyłączenie nauczania z kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania nie jest jednak właściwe. Tytułem przykładu: materiały edukacyjne, które nie są dostępne publicznie, a są istotne dla projektowania, budowy, eksploatacji lub utrzymania zakładu wzbogacania uranu lub przetwarzania paliwa jądrowego, mogą podlegać kontroli wywozu.

W wielu przypadkach kontrola wywozu nie ma zastosowania do działalności dydaktycznej. Nauczanie skierowane do obywateli państw trzecich na obszarze celnym Unii może jednak wchodzić w zakres pojęcia „pomoc techniczna” przewidzianego w unijnych rozporządzeniach w sprawie środków ograniczających i sankcji lub krajowych środków kontroli wywozu.

⁽¹⁰⁾ Kontrole wizowe zagranicznych naukowców odwiedzających unijne instytucje badawcze są często przeprowadzane oddzielnie od kontroli wywozu wewnątrz organizacji badawczych i przez inne właściwe organy.

- nauczanie, doradztwo, współpraca lub praca w zakresie badań dotyczących produktów podwójnego zastosowania, poza obszarem celnym Unii;
- organizacja (wirtualnej) konferencji/spotkania/seminarium lub prezentowanie na (wirtualnej) konferencji/spotkaniu/seminarium na obszarze celnym Unii lub poza nim na temat badań dotyczących produktów podwójnego zastosowania;
- publikowanie na temat technologii podwójnego zastosowania wymienionych w wykazie;
- przekazywanie informacji do celów zgłoszenia patentowego i informacji opatentowanych; oraz
- wywóz materialnych produktów podwójnego zastosowania (towarów), w tym projektu prototypu i używanego sprzętu laboratoryjnego.

W każdym z tych scenariuszy ważne jest również ustalenie, czy w odniesieniu do danych produktów mają zastosowanie unijne lub krajowe środki bądź sankcje ograniczające, do jakiego rodzaju działalności służą, jakie jest ich końcowe zastosowanie lub których podmiotów i państw to dotyczy.

W tych scenariuszach motywacja osobista, źródło finansowania badań, charakter partnerów badawczych oraz cel badań nie mają znaczenia dla ustalenia, czy badania dotyczące produktów podwójnego zastosowania spełniają progi kontroli technicznej.

Kontrole wywozu produktów podwójnego zastosowania mogą pojawić się na różnych poziomach w trakcie cyklu życia badań: na etapie finansowania badań, składania wniosków projektowych, opracowywania umów, rozpowszechniania wyników badań itp. W części 3 przedstawiono więcej informacji na temat sposobu ustanowienia systematycznej procedury kontroli wywozu na różnych poziomach w cyklu życia badań.

2.3. Podstawy unijnego systemu kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania

2.3.1. Rozporządzenie UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania

Unijny system kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania jest regulowany rozporządzeniem UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania.

Załącznik I do rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania zawiera unijny wykaz produktów podwójnego zastosowania. Wszystkie produkty wymienione w załączniku I do rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania wymagają zezwolenia na wywóz poza obszar celny Unii. Załącznik IV do rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania jest niewielkim podzbiorem załącznika I i zawiera bardziej wrażliwe produkty, które wymagają zezwolenia również na transfer wewnątrzunijny.

Załącznik I (a zatem również załącznik IV) ma charakter dynamiczny, aby mógł uwzględnić postęp technologiczny z biegiem czasu, a unijne kontrole wywozu odzwierciedlają zobowiązania uzgodnione w ramach systemów kontroli wywozu. W związku z tym wykaz ten jest aktualizowany co roku. Istotne jest, aby zawsze zapoznać się z najnowszą wersją załącznika I do rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania ⁽¹⁾.

Każdy produkt podwójnego zastosowania posiada numer klasyfikacyjny. Jest to połączenie numerów i litery (obejmującej kategorię, podkategorię i indywidualny wpis kontrolny) i ma kluczowe znaczenie dla klasyfikacji produktu i dokumentów dotyczących zezwolenia. Numer klasyfikacji nie jest losowy; odnosi się do charakteru produktu i pochodzenia kontroli w ramach odpowiedniego systemu kontroli wywozu (zob. rys. 1).

Na rys. 1 przedstawiono znaczenie numeru klasyfikacji produktów podwójnego zastosowania.

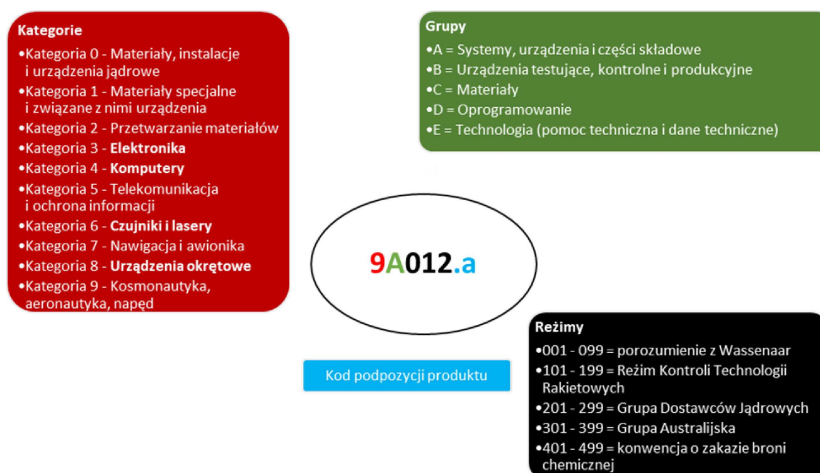
Numer klasyfikacji produktów podwójnego zastosowania 9A012.a. odnosi się do kontrolowanych bezzałogowych statków powietrznych (lub dronów) ze specyfikacjami technicznymi oraz pewnego powiązanego sprzętu i komponentów.

- „9” oznacza, że dany produkt jest wymieniony w kategorii 9 (Kosmonautyka, aeronautyka, napęd).
- „A” oznacza, że dana pozycja jest wymieniona w grupie A (Systemy, urządzenia i części składowe). Kompletny dron spełniający specyfikacje techniczne w pozycji 9A012 zostanie więc wymieniony w części A.
- „012” oznacza, że pozycja pochodzi z wykazu kontrolnego porozumienia z Wassenaar
- „.a.” oznacza indywidualny wpis dotyczący podkontroli w odniesieniu do kompletnych dronów.

⁽¹⁾ W celu zapoznania się z najnowszą wersją załącznika I do rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania, zob. portal <https://eur-lex.europa.eu/>, strona internetowa właściwego organu kontroli wywozu lub źródła wewnętrznego w Państwie organizacji badawczej.

Rys. 1

Numer klasyfikacji produktów podwójnego zastosowania dla dronów (9A012.a)

Klasyfikacja produktów podwójnego zastosowania opiera się na obiektywnych kryteriach technicznych, a końcowe zastosowanie i użytkownik końcowy nie odgrywają żadnej roli w klasyfikacji technicznej. W związku z tym dla kwalifikacji i istnienia wymogu uzyskania zezwolenia nie ma znaczenia, czy dany przedmiot ma być wykorzystywany wyłącznie do celów cywilnych, czy też jest przeznaczony do celów wojskowych. Jednakże końcowe zastosowanie i zaangażowane strony odgrywają zasadniczą rolę w kwestii kwalifikowania się do uzyskania zezwolenia. Więcej informacji na temat kontroli końcowego zastosowania i kontroli użytkownika końcowego znajduje się w pkt 2.3.9 i w dodatku 3.

Produkty podwójnego zastosowania ogólnie różnią się od produktów wojskowych. Produkty wojskowe to towary (takie jak systemy, sprzęt, części składowe, materiały, oprogramowanie lub technologia), które w przeważającej części są specjalnie zaprojektowane lub zmodyfikowane do celów wojskowych. Produkty wojskowe są wymienione w wspólnym wykazie uzbiorczych lub w wykazach krajowych państw członkowskich UE ⁽¹²⁾. W przeciwieństwie do wspólnego unijnego systemu kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania system kontroli produktów wojskowych jest regulowany przez każde państwo członkowskie. (Deklarowane) wojskowe końcowe zastosowanie wyników badań lub działalności badawczej nie powoduje automatycznie, że dany produkt jest specjalnie zaprojektowany lub zmodyfikowany do celów wojskowych. Może ono jednak na to wskazywać i oczywiście stanowi przydatną informację przy klasyfikacji produktów wojskowych i ocenie wniosków o wydanie zezwolenia.

W odniesieniu do wykazu produktów podwójnego zastosowania w załączniku I do rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania, należy pamiętać, co następuje:

- dziesięć kategorii stanowi konsolidację wykazów kontrolnych według czterech systemów kontroli wywozu (Grupa Dostawców Jądrowych, Reżim Kontrolny Technologii Raketowych, Grupa Australijska i porozumienie z Wassenaar) oraz konwencji o zakazie broni chemicznej. Każda kategoria podzielona jest na podkategorie i specjalne pozycje kontrolne. W ogólnym ujęciu, pozycje wymienione w podkategoriach B, C, D i E odnoszą się do pozycji wymienionych w podkategorii A. W kilku przypadkach w ramach tych podkategorii istnieją odrębne kontrole. Dziesięć kategorii i pięć podkategorii stanowi pierwszy podział wykazu i może ułatwić przeglądanie odpowiednich pozycji kontrolnych.
- Produkty podwójnego zastosowania ogólnie różnią się od produktów wojskowych. Produkty wojskowe to towary (takie jak systemy, sprzęt, części składowe, materiały, oprogramowanie lub technologia), które są specjalnie zaprojektowane lub zmodyfikowane do celów wojskowych. Specyfikacje techniczne produktów podwójnego zastosowania są często bardziej szczegółowe niż specyfikacje dotyczące produktów wojskowych. Znaczenie „specjalnie zaprojektowanego do celów wojskowych” lub „zmodyfikowanego do celów wojskowych” jest w dużej mierze określone przez właściwy organ, który niekoniecznie jest tożsamy z organem właściwym dla kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania.

⁽¹²⁾ Przykłady produktów wojskowych obejmują sprzęt przeciwpożarowy i sprzęt do zobrazowania termicznego, broń, amunicję, pojazdy wojenne, załogowe i bezzałogowe okręty wojenne, wojenne jednostki pływające (nawodne i podwodne), celowniki, sprzęt opancerzony lub ochronny, niektóre substancje chemiczne, takie jak bojowe środki paralityczno-drgawkowe, materiały wybuchowe i materiały miotające.

- Produkty określone w załączniku I do rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania obejmują zarówno produkty nowe, jak i używane (z drugiej ręki).
- Numer wykazu klasyfikacji produktów podwójnego zastosowania nie jest tożsamy z celnym kodem towarowym (systemem zharmonizowanym lub Nomenklaturą scaloną) ⁽¹³⁾. Ma to szczególne znaczenie dla klasyfikacji produktów materialnych, w tym sprzętu, materiałów i części składowych.
- Unijny wykaz produktów podwójnego zastosowania zawiera produkty materialne (w tym sprzęt, materiały i części składowe), ale także produkty niematerialne, takie jak oprogramowanie lub technologia, w formie danych technicznych lub pomocy technicznej. Produkty niematerialne mogą być przekazywane w formie materialnej (np. slajdy w formie papierowej lub fizyczne urządzenie do przechowywania danych) lub przekazywane drogą elektroniczną, wizualnie lub ustnie (znane również jako format niematerialny) ⁽¹⁴⁾.
- Niezmiernie istotne są kontrole technologii. Jeżeli podmioty zajmujące się rozprzestrzenianiem są w stanie uzyskać materialny produkt podwójnego zastosowania, mogą być w stanie skopiować jego części, ale niekoniecznie będą w stanie wyprodukować dodatkowe produkty. Jeżeli jednak nabywają technologię do opracowania lub wyprodukowania produktu, mogą produkować tyle produktów, ile sobie życzą. Ponadto, materialne produkty mogą być wywożone czasowo, natomiast wywóz technologii jest prawie niemożliwy do odzyskania i należy go uznać za ostateczny.
- Zezwolenie wydane dla danego produktu obejmuje również minimalną technologię niezbędną do zainstalowania, eksploatacji, konserwacji i naprawy tego produktu.

2.3.2. Jak czytać tekst kodów produktów podwójnego zastosowania?

Załącznik I do rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania jest długi i nie istnieje jeden najlepszy sposób szybkiego znalezienia każdego z wymienionych produktów podwójnego zastosowania. Przy dokonywaniu nowej klasyfikacji, aby we właściwy sposób sklasyfikować nasze produkty podwójnego zastosowania lub naszą technologię podwójnego zastosowania, istotne jest dokładne zapoznanie się z najnowszą wersją załącznika I w celu znalezienia najbardziej odpowiedniego, a tym samym najbardziej szczegółowego wpisu kontrolnego dla danego produktu. W razie wątpliwości lub w przypadku wielu możliwych numerów klasyfikacji dla danego produktu, należy skonsultować się z urzędnikiem ds. zgodności w Państwie organizacji badawczej lub, w stosownych przypadkach, do właściwego organu w Państwie państwie członkowskim.

W wielu pozycjach kontrolnych znajduje się kilka uwag (uwaga, uwaga techniczna lub *nota bene*), które mają pomóc w dokładnej klasyfikacji produktu. Uwagi te doprecyzowują zakres kontroli (w tym ilustracje bądź nieobjęcie kontrolą) lub odniesienia do innych części załącznika I lub wspólnego wykazu uzbrojenia ⁽¹⁵⁾. Uwagi te stanowią integralną część klasyfikacji produktu i w związku z tym nie należy ich uznawać za przykładowe.

Wykaz zawiera zbiór ogólnych definicji ⁽¹⁶⁾ oznaczonych „(cudzysłów podwójny)”, a lokalne definicje oznaczone są „(cudzysłów pojedynczy)”. Definicje te mogą różnić się od żargonu handlowego lub naukowego.

⁽¹³⁾ Tabela korelacji między numerami wykazu kontrolnego produktów podwójnego zastosowania a celnymi kodami towarowymi (kody CN) jest dostarczana przez Komisję Europejską i jest dostępna na stronie internetowej DG ds. Handlu poświęconej produktom podwójnego zastosowania. Klasyfikacja towarów zgodnie z unijną listą kontrolną dotyczącą produktów podwójnego zastosowania wyłącznie na podstawie kodów celnych (tak zwana tabela korelacji) nie jest jednak wystarczająca ze względu na różny stopień korelacji każdego kodu CN z odpowiednim numerem klasyfikacji produktów podwójnego zastosowania. W przypadku gdy stosuje się tabelę korelacji, należy sprawdzić, czy produkt rzeczywiście odpowiada specyfikacji technicznej powiązanego numeru klasyfikacji produktów podwójnego zastosowania.

⁽¹⁴⁾ Dla przykładu: pozycja 2B350.e. obejmuje kontrolą niektóre kolumny destylacyjne. Sama kolumna destylacyjna stanowi produkt materialny. Dane techniczne dotyczące konstrukcji kolumny destylacyjnej mogą stanowić technologię niematerialną objętą kontrolą. Ta niematerialna technologia może zostać udostępniona osobie z państwa trzeciego w formie materialnej (druk lub rysunek na papierze) lub w formie niematerialnej (np. projekt lub rysunek w wiadomości e-mail, kontrola wzrokowa nagrana lub online bądź opis ustny przez telefon).

⁽¹⁵⁾ Wspólny wykaz uzbrojenia Unii Europejskiej, w którym ujęto sprzęt uwzględniony we wspólnym stanowisku Rady 2008/944/WPZiB określającym wspólne zasady kontroli wywozu technologii wojskowych i sprzętu wojskowego. Wspólny wykaz uzbrojenia jest aktualizowany co roku zgodnie ze zmianami w wykazie amunicji w porozumieniu z Wassenaar.

⁽¹⁶⁾ Ten zestaw ogólnych definicji znajduje się w załączniku I do rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania pod nagłówkiem 'Definicje terminów używanych w niniejszym załączniku'. Lokalne definicje znajdują się w bezpośrednim sąsiedztwie pozycji kontrolnej.

Przykład 1: 1C351.a.57

1C351 Ludzkie i zwierzęce czynniki chorobotwórcze oraz „toksyny”, takie jak:

- a. następujące wirusy pochodzenia naturalnego, wzmocnione lub zmodyfikowane, w postaci „izolowanych żywych kultur” lub jako materiał łącznie z materiałem żywym, który został celowo zaszczipiony lub zakażony takimi kulturami:

[.....]

57. Koronawirus ciężkiej ostrej niewydolności oddechowej (koronawirus SARS) ⁽¹⁷⁾;

[.....]

Uwaga: Pozycja 1C351 nie obejmuje kontrolą „szczepionek” ani „immunotoksyn”.

Przykład 2: 1A004.d

1A004 Następujące urządzenia, wyposażenie i części ochronne i detekcyjne, inne niż specjalnie zaprojektowane do zastosowania wojskowego:

- d. urządzenia elektroniczne zaprojektowane do automatycznego wykrywania lub określania obecności pozostałości „materiałów wybuchowych” przy użyciu technik ‘wykrywania substancji śladowych’ (np. powierzchniowa fala akustyczna, spektrometria w oparciu o ruchliwość jonów, spektrometria w oparciu o rozkład ruchliwości, spektrometria masowa).

Uwaga techniczna:

‘Wykrywanie substancji śladowych’ oznacza zdolność do wykrywania poniżej 1 ppm gazu lub 1 mg substancji stałej lub cieczy.

Uwaga 1: Pozycja 1A004.d. nie obejmuje kontrolą urządzeń specjalnie zaprojektowanych do użytku laboratoryjnego.

Uwaga 2: Pozycja 1A004.d. nie obejmuje kontrolą stacjonarnych bezstykowych bramek bezpieczeństwa.

[.....]

2.3.3. Kontrole oprogramowania (podkategoria D)

Oprogramowanie w kontekście rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania definiuje się jako zbiór co najmniej jednego „programu” ⁽¹⁸⁾ lub „mikroprogramów” ⁽¹⁹⁾ utrwalonych na dowolnym materialnym nośniku. W wielu przypadkach kontrole oprogramowania odnoszą się do oprogramowania zaprojektowanego lub zmodyfikowanego z przeznaczeniem do rozwoju, produkcji lub użytkowania wymienionych produktów w innych miejscach unijnego wykazu produktów podwójnego zastosowania. Istnieją jednak również specjalne (samodzielne) kontrole oprogramowania.

Przykład:

Pozycja 6D001 obejmuje kontrolę „oprogramowania” specjalnie zaprojektowanego z przeznaczeniem do „rozwaju” lub „produkcji” sprzętu, między innymi wymienionego w pozycji 6A008 (specjalne systemy, urządzenia i zespoły radarowe oraz specjalnie do nich zaprojektowane elementy).

Pozycja 7D005 odnosi się do „oprogramowania” specjalnie zaprojektowanego do deszyfrowania ciągów rozpraszających systemu nawigacji satelitarnej zaprojektowanych do zastosowań rządowych.

⁽¹⁷⁾ Przykład ten pozostaje bez uszczerbku dla dalszej klasyfikacji czynnika SARS-CoV-2 będącego przyczyną pandemii COVID-19. W momencie sporządzania niniejszych wytycznych uznano, że SARS-CoV-2 jest genetycznie wystarczająco odrębny od SARS-CoV, w związku z czym nie wchodzi w zakres pozycji 1C351.a.57.

⁽¹⁸⁾ „Program” oznacza sekwencję instrukcji do realizacji procesu, mającą postać wykonywalną lub dająca się przekształcić na wykonywalną przez komputer elektroniczny.

⁽¹⁹⁾ Mikroprogram oznacza sekwencję elementarnych instrukcji, przechowywanych w specjalnej pamięci, realizowanych po wprowadzeniu do rejestru instrukcji specjalnej dla niej instrukcji odwołania.

Kluczowe punkty do zdefiniowania oprogramowania

Definicja oprogramowania wskazuje, że aby oprogramowanie mogło być wymienione w wykazie, musi ono istnieć w pewnym momencie na materialnym nośniku. Samo oprogramowanie może być przekazywane zarówno za pomocą środków materialnych, jak i niematerialnych.

Definicję oprogramowania należy czytać w powiązaniu z uwagą do oprogramowania jądrowego dla kategorii 0 i uwagą ogólną do oprogramowania dla kategorii 1–9.

W odniesieniu do oprogramowania do ochrony informacji (wyszczególnionego w kategorii 5, część 2) należy zauważyć, że uwaga do oprogramowania jądrowego w całości i częściowo uwaga ogólna do oprogramowania nie mają zastosowania, a zatem nie mogą być wykorzystywane do zwalniania z kontroli.

2.3.4. Kontrole technologii (subkategoria E)

Kontrole technologii mają na celu zapewnienie, aby wiedza, know-how i wiedza specjalistyczna związana z produktami wrażliwymi nie były dostarczane, w sposób niezamierzony, do wykorzystania w programach budzących obawy z punktu widzenia wojskowości, BMR, bezpieczeństwa publicznego lub praw człowieka.

Ustalenie, czy badania dotyczą produktów podwójnego zastosowania, może stanowić (bardzo duże) wyzwanie. Innowacyjne badania naukowe nie pozwalają na ich oznakowanie zgodnie z istniejącymi pozycjami kontrolnymi. Dobra znajomość definicji „technologii”, uwag technologicznych i uwag dotyczących nieobjęcia kontrolą „podstawowych badań naukowych” i „[technologii lub oprogramowania] będących własnością publiczną” ma zasadnicze znaczenie dla poruszania się w dziedzinie kontroli technologii.

„Technologia” w kontekście rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania oznacza specyficzny rodzaj informacji niezbędny do „rozwoju”, „produkcji” lub „użytkowania” towarów. Informacja ta ma postać ‘danych technologicznych’ lub ‘pomocy technicznej’. Odniesienie do ‘specyficznego [niezbędnego] rodzaju informacji’ ma na celu skoncentrowanie kontroli technologii na tej części technologii, która sprawia, że produkt spełnia lub przekracza wymienione progi wydajności. W przypadku kategorii 1–9 jedynie ten specyficzny rodzaj informacji należy uznać za technologię podwójnego zastosowania wymienione w wykazie. Celem definicji terminu „niezbędne” jest skoncentrowanie kontroli technologii na konkretnej technologii, która poddaje dany produkt wymogowi uzyskania zezwolenia. Co istotne, wymienione w wykazie technologie podwójnego zastosowania pozostają pod kontrolą nawet wówczas, gdy mają zastosowanie do wszelkich niekontrolowanych produktów.

Zakres pojęcia ‘specyficznego [niezbędnego] rodzaju informacji’ nie został zdefiniowany. Zasadniczo poniższych informacji nie uznaje się za wystarczająco specyficzne, aby mogły wchodzić w zakres definicji technologii:

- karta charakterystyki, karta charakterystyki materiału lub karta charakterystyki produktu;
- broszury, katalogi i ich fragmenty, które w swojej formie są przeznaczone lub mogą być przeznaczone dla nieokreślonej liczby zainteresowanych stron i które są im udostępniane bez indywidualnych zmian treści;
- schematyczne diagramy, schematy blokowe, diagramy procesów (bez danych szczegółowych);
- dane dotyczące parametrów technicznych, kluczowe wskaźniki skuteczności działania;
- dane dotyczące połączeń elektrycznych i mechanicznych oraz zużycia;
- znaki oznakowania;
- wykazy części, jeżeli nie można odnieść się do rysunków;
- normy i standardy, które są ogólnie dostępne i nie są specyficzne dla produktu przedsiębiorstwa;
- artykuły z czasopism handlowych i porównywalnych publikacji;
- ogólne opisy procesów i procedur (w przypadku zakładów produkcyjnych);
- specyfikacje dostaw (np. w odniesieniu do chemikaliów i innych materiałów pomocniczych);
- zdjęcia (bez szczegółowych informacji na temat wymiarów geometrycznych, zastosowanych materiałów i elementów elektrycznych/elektronicznych);
- rysunki/widoki złożeniowe bez szczegółowych wymiarów;
- przekroje (schematyczne i bez istotnych i szczegółowych danych);
- wymiary zewnętrzne.

Ilustracja „niezbędnego” progu

Pozycja 3E001 odnosi się do objętej kontrolą technologii do „rozwoju” lub „produkcji” układów scalonych wymienionych między innymi w pozycji 3A001.a.

Pozycja 3A001.a.5.a.5 odnosi się do układów scalonych zawierających przetworniki analogowo-cyfrowe o rozdzielczości 16 bitów lub większej i częstotliwości próbkowania powyżej 65 mega próbek/sek.

Dokument ⁽²⁰⁾ wyszczególniający parametry projektowe lub etapy projektowe niezbędne do osiągnięcia (lub przekroczenia) progu 65 mega próbek/sek. nie zawiera technologii, która w sposób konkretny odpowiada za opracowanie produktu objętego kontrolą w pozycji 3A001.a.5.a.5, a zatem nie zawiera technologii „niezbędnej” zgodnie z uwagą ogólną do technologii. Wynika to z faktu, że w dokumencie nie określono szczegółowo, w jaki sposób osiągnąć lub przekroczyć parametr „rozdzielczości 16 bitów”.

Podręcznik opisujący technikę produkcji do wytwarzania układów scalonych z przetwornikami analogowo-cyfrowymi o rozdzielczości 16 bitów lub większej, ale o częstotliwości próbkowania poniżej 65 mega próbek/sek, nie zawiera technologii „niezbędnej” do wytworzenia produktu objętego kontrolą.

W dwóch powyższych przypadkach dokument i podręcznik nie są uznawane za zawierające objętą kontrolą technologię niezbędną do rozwoju lub produkcji produktów wymienionych w pozycji 3A001.a.5.a.5, ponieważ nie zawierają one specyficznego rodzaju informacji dotyczących obydwu parametrów technicznych opisanych w pozycji 3A001.a.5.a.5

Przykład:

Pozycja 1E001 obejmuje kontrolą „technologię” zgodnie z uwagą ogólną do technologii dla „rozwoju” lub „produkcji” sprzętu lub materiałów wyszczególnionych w pozycjach 1A002 do 1A005, 1A006.b, 1A007, 1B lub 1C.

Zastosujmy to do pozycji 1C216.

Pozycja 1C216 określa kontrole stali maraging. Produkt ten jest objęty kontrolą w kategorii 1, stąd zastosowanie ma uwaga ogólna do technologii. W związku z tym objęta kontrola technologia podwójnego zastosowania w ramach pozycji 1E001 jest technologią „niezbędną” do „rozwoju” lub „produkcji” stali maraging według specyfikacji pozycji 1C216.

Co nie jest objęte kontrolą w pozycji 1E001?

Wyniki badań dotyczące

- tego rodzaju stali maraging bez podania szczegółowych informacji na temat sposobu rozwoju lub produkcji tego rodzaju stali maraging;
- historyczny przegląd istniejących metod produkcji (będących własnością publiczną) tego rodzaju stali maraging;
- innowacyjny proces produkcji stali maraging, który nie osiąga niezbędnych progów określonych w pozycjach 1C216 (i 1C116).

Co jest objęte kontrolą pod pozycją 1E001?

Wyniki badań dotyczące

- istniejących procesów rozwoju lub produkcji, które nie są jeszcze własnością publiczną oraz nie stanowią podstawowych badań naukowych.
- innowacyjnego (jeszcze niebędącego własnością publiczną) procesu rozwoju lub produkcji stali maraging, który spełnia niezbędne progi określone w pozycji 1C216 i który nie stanowi podstawowych badań naukowych.

⁽²⁰⁾ Może to być również prezentacja, e-mail, rozmowa telefoniczna itp.

Kluczowe punkty do zdefiniowania technologii

- Technologię definiuje się jako specyficzny rodzaj informacji niezbędny do „rozwoju”, „produkcji” lub „użytkowania” wymienionych produktów podwójnego zastosowania. Oznacza to, że aby dane techniczne lub pomoc techniczna mogły zostać sklasyfikowane jako technologie podwójnego zastosowania wymienione w wykazie, muszą one zawierać specyficzny rodzaj informacji niezbędny do rozwoju, produkcji lub użytkowania towarów wyszczególnionych w kategoriach 0–9. Znaczenie specyficznego rodzaju informacji nie jest zdefiniowane w rozporządzeniu UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania. Zdefiniowano znaczenie rozwoju, produkcji i użytkowania.
- Definicję technologii należy czytać w powiązaniu z uwagą do technologii jądrowej dla kategorii 0 i uwagą ogólną do technologii (dla kategorii 1–9).
- W przypadku kategorii 0 (produkty jądrowe) wymienione w wykazie technologie podwójnego zastosowania to specyficzny rodzaj informacji, które są „bezpośrednio związane z towarami objętymi kontrolą w kategorii 0”. Jest to ogólny opis; w związku z tym zakres kontrolowanej technologii jądrowej jest większy w porównaniu z technologiami kontrolowanymi w kategoriach 1–9.
- W przypadku kategorii 1–9 tylko ta część „technologii”, która jest „niezbędna” do „rozwoju”, „produkcji” lub „użytkowania” towarów objętych kontrolą w kategoriach 1–9, podlega kontroli zgodnie z przepisami kategorii 1–9. „Niezbędne” oznacza tę część informacji, która jest szczególnie odpowiedzialna za osiągnięcie lub przekroczenie objętych kontrolą wartości parametrów, właściwości lub funkcji z wykazu kontrolnego produktów podwójnego zastosowania. Te kontrolowane wartości parametrów, właściwości lub funkcje są na ogół bardzo specyficzne i wysokie, a tym samym ograniczają technologię, która spełnia próg bycia „niezbędnymi”. Tym samym ograniczają technologię, w odniesieniu do której można dążyć do zastosowania uwag o wyłączeniu z kontroli „podstawowych badań naukowych” i „[technologii lub oprogramowania] będących własnością publiczną”.

Należy pamiętać, że niektóre programy finansowania badań wymagają przeprowadzenia kontroli podwójnego zastosowania w momencie składania wniosku o dotację na badania naukowe. Dobrą praktyką opartą na wewnętrznych mechanizmach przeglądu jest wczesne wykrywanie w programie badawczym lub projekcie, który sprzęt, materiały lub oczekiwane wyniki (np. publikacje) mogą wymagać dalszej kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania. W przypadku stwierdzenia takich (potencjalnych) problemów związanych z kontrolą wywozu produktów podwójnego zastosowania konieczne są działania następcze w trakcie realizacji programów lub projektów badawczych oraz na ich zakończeniu.

Eksporter jest zobowiązany do odpowiedniej oceny technologii w celu ustalenia, czy spełnia ona próg kontroli podwójnego zastosowania. Ze względu na swoją wiedzę fachową i wiedzę na temat własnych badań, naukowiec jest najbardziej odpowiednią osobą do dokonania właściwej klasyfikacji swoich badań, w miarę możliwości przy wsparciu wyszkolonego personelu administracyjnego znającego strukturę unijnego wykazu produktów podwójnego zastosowania. Prezentacje lub publikacje rzadko w całości osiągają wartość progową kontrolowanej technologii. Niektóre podsekcje lub niewielkie fragmenty mogą osiągnąć wartość progową. Jedynie te części objęte są uzyskaniem zezwolenia, jeżeli naukowiec lub instytucja badawcza potrzebują wskazówek, mogą skontaktować się z właściwym organem krajowym. Umożliwia to naukowcowi lub instytucji badawczej dokonanie świadomego wyboru, które części należy przedłożyć do wniosku o wydanie pozwolenia na wywóz przed przekazaniem lub publikacją.

2.3.5. Zniesienie kontroli w odniesieniu do produktów podwójnego zastosowania

Rozporządzenie UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania zawiera szereg wyłączeń z kontroli, w których określono, pod jakimi warunkami dany wymieniony produkt jest wyłączony spod kontroli. W związku z tym, chociaż taki produkt spełnia wymogi techniczne, nie będzie on wymagał pozwolenia na wywóz lub transfer. Co ważne, zniesienie kontroli może mieć zastosowanie wyłącznie do produktów podwójnego zastosowania wymienionych w wykazie.

Zasadniczo istnieją dwa rodzaje wyłączenia z kontroli. Z jednej strony istnieją wyłączenia z kontroli konkretnie związane z niektórymi produktami podwójnego zastosowania wymienionymi w wykazie.

Przykłady

W uwadze 2 w pozycji 2B001 stwierdzono, że ta pozycja kontrolna nie ma zastosowania do obrabiarek do specjalnych zastosowań ograniczonych do wytwarzania protez dentystycznych.

Uwaga 2 w pozycji 5A002.a nie obejmuje kontrolą produktów, w przypadku których funkcja „ochrony informacji” jest ograniczona do funkcji bezprzewodowej „sieci o zasięgu osobistym”, wykorzystujących wyłącznie publiczne lub komercyjne standardy kryptograficzne.

Z drugiej strony istnieją systematyczne wyłączenia z kontroli oprogramowania i technologii. Te uwagi dotyczące zniesienia kontroli zostały dodane do uwagi do oprogramowania jądrowego, uwagi do technologii jądrowej, uwagi ogólnej do oprogramowania oraz uwagi ogólnej do technologii w załączniku I do rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania.

Jedynie wymienione „oprogramowanie” lub „technologia” podwójnego zastosowania mogą zostać objęte środkami ograniczającymi kontrolę, o których mowa w uwagach do oprogramowania i uwagach do technologii. W związku z tym zasadnicze znaczenie ma ustalenie, czy badania naukowe dotyczą produktów podwójnego zastosowania, a jeśli tak, to jakie części badań odpowiadają pozycji dotyczącej kontroli oprogramowania lub technologii odpowiednio w podkategoriach D i E w połączeniu z uwagami do oprogramowania i uwagami do technologii.

- W uwadze do oprogramowania jądrowego podkreślono, że minimalny kod wynikowy niezbędny do zainstalowania, eksploatacji, utrzymania lub naprawy produktów wymienionych w kategorii 0, na wywóz których udzielono zezwolenia, nie podlega kontroli.
- Uwaga ogólna do oprogramowania obejmuje trzy wyłączenia z kontroli w odniesieniu do oprogramowania wymienionego w kategoriach 1–9:
  - oprogramowanie ogólnie dostępne (co oznacza, że gotowe oprogramowanie jest sprzedawane w punktach sprzedaży detalicznej, bez żadnych ograniczeń, i przygotowane do samodzielnej instalacji przez użytkownika bez konieczności dalszej znacznej pomocy ze strony sprzedawcy),
  - oprogramowanie już będące własnością publiczną lub
  - oprogramowanie będące minimalnym „kodem wynikowym” wymaganym do zainstalowania, eksploatacji, utrzymania (kontroli) lub naprawy produktów, które uzyskały zgodę na wywóz.

W odniesieniu do oprogramowania do ochrony informacji (wyszczególnionego w kategorii 5, część 2) należy zauważyć, że uwaga do oprogramowania jądrowego w całości i częściowo uwaga ogólna do oprogramowania nie mają zastosowania, a zatem nie mogą być wykorzystywane do zwalniania z kontroli.

W przypadku wymienionych w wykazie technologii podwójnego zastosowania możliwe są trzy wyłączenia z kontroli: „technologia” będąca wynikiem „podstawowych badań naukowych”, „technologia”, która już jest „własnością publiczną” oraz minimalne informacje konieczne przy składaniu wniosków patentowych. To ostatnie nie ma zastosowania do technologii kategorii 0.

W dalszej części niniejszych wytycznych skupiono się na wyłączeniu z kontroli „podstawowych badań naukowych”, „[technologii lub oprogramowania] będących własnością publiczną” oraz minimalnych informacji koniecznych przy składaniu wniosków patentowych.

Kluczowe punkty do uwagi dotyczącej wyłączenia z kontroli „podstawowych badań naukowych” w dziedzinie technologii

Unijne rozporządzenie w sprawie produktów podwójnego zastosowania definiuje „podstawowe badania naukowe” jako prace doświadczalne lub teoretyczne prowadzone głównie w celu uzyskania nowej wiedzy o podstawach danego zjawiska lub obserwowalnych jego efektach, nienakierowane bezpośrednio na konkretne cele lub zadania praktyczne.

Chociaż nie zostało to wyraźnie określone, definicja odnosi się do badań podstawowych, wykluczając tym samym z zakresu kontroli niepodstawowe badania naukowe lub badania stosowane. Wdrażanie tej definicji nastręcza trudności, ponieważ przez wiele lat pozostawała niezmieniona, a także ze względu na zmieniający się charakter ekosystemu badawczego.

Należy pamiętać, że terminologia może być tutaj problemem: klasyfikacja naukowa projektu badawczego jako „badań podstawowych” niekoniecznie jest zgodna – ani nie jest automatycznie zgodna – z definicją „podstawowych badań naukowych” zawartą w rozporządzeniu UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania. Pracownicy odpowiedzialni za zgodność z przepisami w Państwa organizacji lub w Państwa właściwym organie mogą udzielić pomocy przy klasyfikacji w razie wątpliwości.

Podstawowe badania naukowe są nieobjęte kontrolą wyłącznie w odniesieniu do technologii podwójnego zastosowania wymienionych w wykazie. Wyłączenie nie może być wykorzystywane do dóbr materialnych (towarów), takich jak sprzęt i materiały.

Zasadniczo wyłączone z kontroli są faktyczne wyniki badań, a nie zamiar wygenerowania wyników badań (na etapie finansowania badań). Jest to kluczowe rozróżnienie przy rozważaniu zastosowania uwagi o wyłączeniu z kontroli.

Niniejsze wytyczne zawierają dwa kryteria, które mają pomóc w ustaleniu, czy uwaga o wyłączeniu z kontroli „podstawowych badań naukowych” jest istotna: poziom gotowości technologicznej i powszechność finansowania przez branżę. Żadne z tych dwóch kryteriów nie określa, czy należy zastosować uwagę o wyłączeniu z kontroli. Decyzję w tej sprawie podejmuje się indywidualnie dla każdego przypadku w ramach wewnętrznych procedur kontroli wywozu oraz, w stosownych przypadkach, w porozumieniu z właściwym organem.

- Poziom gotowości technologicznej (TRL) to skala (od 1 do 9) pierwotnie opracowana przez Narodową Agencję Aeronautyki i Przestrzeni Kosmicznej Stanów Zjednoczonych (NASA), a następnie przejęta przez inne organy administracji, instytucje lub agencje w celu oceny stanu rozwoju technologii kosmicznych. TRL jest narzędziem powszechnie stosowanym przez środowisko naukowe, a także w ramach europejskich programów w zakresie badań naukowych i innowacji, służącym ocenie gotowości rynkowej nowych i powstających technologii. Do celów kontroli wywozu wyników badań z TRL 1 i 2 są na ogół uznawane za podstawowe badania naukowe. Kwalifikowalność wyników badań z TRL 3 i 4 należy oceniać indywidualnie dla każdego przypadku. Wyników uzyskanych z badań naukowych powyżej TRL 4 nie uznaje się za podstawowe badania naukowe. Opis poszczególnych poziomów gotowości technologicznej znajduje się w dodatku 8.
- Finansowanie przez branżę (sponsorowanie): istnieje większe prawdopodobieństwo, że badania finansowane zewnętrznie przez partnera przemysłowego doprowadzą do rozwoju komercyjnego, niezależnie od tego, czy projekt jest inicjowany przez samą branżę, czy przez organ publiczny. Ponadto w wielu przypadkach (poprzez ustalenia umowne) podmiot finansujący (lub sponsor) z branży ma możliwość dokonania przeglądu publikacji (lub prezentacji) i przedstawienia uwag na ich temat przed ich opublikowaniem oraz zwrócenia się o (tymczasowe) wyłączenie wykorzystywania wyników badań. Tego rodzaju współpraca może wskazywać, że wynik badań naukowych nie będzie stanowił podstawowych badań naukowych. W niektórych przypadkach branża faktycznie finansuje badania podstawowe bez stosowania zobowiązań dotyczących publikacji lub innych wyników badań. W takich przypadkach można rozważyć zniesienie kontroli podstawowych badań naukowych, jeżeli dotyczą one technologii podwójnego zastosowania wymienionych w wykazie, a poziom TRL jest wystarczająco niski.

Kluczowe punkty do uwagi o wyłączeniu z kontroli oprogramowania lub technologii „będących własnością publiczną”

Rozporządzenie UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania definiuje „[technologię lub oprogramowanie] będące własnością publiczną” w następujący sposób: „technologia” lub „oprogramowanie” **dostępne bez żadnych ograniczeń** co do ich dalszego rozpowszechniania (ograniczenia wynikające z praw autorskich nie wykluczają uznania „technologii” lub „oprogramowania” za „będące własnością publiczną”).

Zasadniczo wyłączone z kontroli jest oprogramowanie i technologia podwójnego zastosowania, które każdy może uzyskać.

W niniejszych wytycznych UE podkreśla się, że objęte kontrolą oprogramowanie lub technologia podwójnego zastosowania, które nie są jeszcze własnością publiczną, nie mogą zostać wyłączone z kontroli na podstawie uwagi o wyłączeniu z kontroli oprogramowania i technologii „będących własnością publiczną”. Definicja wyraźnie odnosi się do oprogramowania lub technologii, które zostały udostępnione bez ograniczeń co do ich dalszego rozpowszechniania. Planowana czynność polegająca na udostępnieniu (kodu wynikowego dla) oprogramowania lub technologii będących własnością publiczną nie jest wystarczająca do wyłączenia spod kontroli. Oznacza to, że wyniki przyszłych badań (oprogramowanie typu open source, publikacja, materiały konferencyjne itp.) mogą korzystać z tego wyłączenia z kontroli jedynie wtedy, gdy zawarte w nich wymienione oprogramowanie lub technologia podwójnego zastosowania są już własnością publiczną. W związku z tym czynność zwolnienia z kontroli bez zezwolenia może stanowić naruszenie kontroli wywozu.

Sformułowanie „bez ograniczeń” należy rozumieć w ten sposób, że dostęp nie jest zarezerwowany wyłącznie dla ograniczonej grupy osób. Jeżeli informacje są udostępniane dopiero po podjęciu indywidualnej decyzji przez przewoźnika lub właściciela informacji, wówczas nie każdy ma możliwość dostępu do tych informacji, a zatem nie można uznać, że informacje te są własnością publiczną.

Ograniczenia prawne, na przykład ograniczenia praw autorskich, niemające znaczenia w świetle przepisów dotyczących kontroli wywozu, nie mają wpływu na kwalifikowanie się do wyłączenia spod kontroli. Podobnie, środki takie jak żądanie opłaty za dostęp lub wcześniejszej rejestracji w celu uzyskania dostępu nie są uznawane za ograniczenie, o ile każdy może uiścić opłatę lub zarejestrować się.

Rozwój otwartego oprogramowania jest często prowadzony w skali globalnej przez społeczności w sposób oparty na współpracy. Technologie lub oprogramowanie typu open source, publikowane i udostępniane publicznie bez ograniczeń, mogą korzystać ze zniesienia kontroli mającego zastosowanie w odniesieniu do własności publicznej. Technologia opracowywania „złośliwego oprogramowania” może zostać wyłączona z kontroli w przypadku, gdy dana technologia znajduje się w kontekście „ujawniania luk w zabezpieczeniach” lub „reagowania na cyberincydenty”. Obowiązujące definicje znajdują się w najnowszej wersji załącznika I.

Jeżeli naukowiec odnosi się do informacji szczególnie chronionych z zakresu proliferacji pochodzących z innych źródeł lub integruje je z innymi źródłami, a informacje te są już własnością publiczną, odniesienie to nie sprawia, że wynik badań jest oprogramowaniem lub technologią podwójnego zastosowania automatycznie objętymi kontrolą. Fakt, że takie wymienione oprogramowanie lub technologia podwójnego zastosowania stały się publicznie dostępne bez zezwolenia, stanowi naruszenie przepisów dotyczących kontroli wywozu, ale nie można tego przypisać temu naukowcowi.

Kluczowe punkty dotyczące wyłączenia z kontroli „minimalnych informacji koniecznych przy składaniu wniosków patentowych” w odniesieniu do technologii

Uwaga ogólna do technologii zawiera wyłączenie dotyczące minimalnych informacji koniecznych przy składaniu wniosków patentowych. Minimalne informacje potrzebne przy składaniu wniosku patentowego są zatem zwolnione z kontroli wywozu. Wyłączenie z kontroli nie wprowadza rozróżnienia między krajowymi, unijnymi ani międzynarodowymi zgłoszeniami patentowymi. Po opublikowaniu informacji o patentach w domenie publicznej nie podlegają one już kontroli wywozu.

W rozporządzeniu UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania nie określono, co oznaczają „minimalne konieczne informacje”. Zasadniczo rozumie się je jako informacje niezbędne do spełnienia wymogów dotyczących zgłoszenia określonych przez Europejski Urząd Patentowy lub urzędy patentowe państw członkowskich UE.

2.3.6. Działalność podlegająca kontroli

Nie każda działalność badawcza dotycząca produktów podwójnego zastosowania będzie wymagała zezwolenia. Rozporządzenie UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania obejmuje pięć różnych rodzajów działalności wymagających zezwolenia. W pkt 2.3.7 określono, jakie rodzaje zezwoleń istnieją w odniesieniu do każdego z tych rodzajów działalności.

Następujące dwa rodzaje zezwoleń są wymogami stałymi:

- zezwolenie na wywóz jest potrzebne do przemieszczania lub przekazywania poza obszar celny Unii wszelkich produktów podwójnego zastosowania wymienionych w załączniku I do rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania;
- zezwolenie na transfer jest potrzebne do przepływu lub przekazywania produktów na obszarze cełnym Unii wyłącznie w odniesieniu do produktów podwójnego zastosowania wymienionych w załączniku IV do rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania.

Następujące trzy rodzaje zezwoleń są objęte wymogiem ich uzyskania w poszczególnych przypadkach:

- zezwolenie na tranzyt jest wymagane w odniesieniu do produktów przechodzących przez obszar celny Unii;
- zezwolenie na pośrednictwo jest konieczne w przypadku pośrednictwa w odniesieniu do produktów między państwami trzecimi z obszaru celnego Unii;
- wymagane jest zezwolenie na świadczenie pomocy technicznej związanej z produktami podwójnego zastosowania.

Tranzyt lub pośrednictwo w odniesieniu do wymienionych produktów podwójnego zastosowania oraz świadczenie pomocy technicznej w odniesieniu do wymienionych produktów podwójnego zastosowania odpowiednio mogą być zakazane lub mogą wymagać zezwolenia, jeżeli produkty te są lub mogą być przeznaczone, w całości lub w części, do zastosowań, o których mowa w art. 4 ust. 1 rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania. Decyzję o tym, czy wymagane jest zezwolenie lub czy tranzyt jest zabroniony, podejmuje

właściwy organ. Niektóre państwa członkowskie UE przyjęły krajowe środki dotyczące kontroli tranzytu, pośrednictwa lub świadczenia pomocy technicznej w odniesieniu do produktów podwójnego zastosowania niewymienionych w wykazie. Wykaz środków krajowych przyjętych przez państwa członkowskie zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2021/821 jest publikowany i regularnie aktualizowany przez Komisję Europejską ⁽²¹⁾.

Niektóre produkty nie spełniają specyfikacji technicznych załącznika I, są jednak wrażliwe na rozprzestrzenianie ze względu na ich możliwości techniczne lub podejrzewane, budzące obawy końcowe zastosowanie. Transakcje takimi produktami oraz w przypadku obaw dotyczących (podejrzewanego) końcowego zastosowania mogą wymagać uzyskania zezwolenia na wywóz. Takie kontrole produktów podwójnego zastosowania niewymienionych w wykazie nazywane są „kontrolami typu catch-all” (zob. również pkt 2.3.8).

W dodatku 5 przedstawiono schemat blokowy prezentujący wymogi dotyczące zezwoleń na podstawie rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania.

2.3.7. Rodzaje zezwoleń

Rozporządzenie UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania zawiera następujące rodzaje zezwoleń:

- Indywidualne zezwolenia na wywóz oznaczają zezwolenia udzielone jednemu konkretnemu eksporterowi w odniesieniu do jednego użytkownika końcowego lub odbiorcy w państwie trzecim, obejmujące przynajmniej jeden produkt podwójnego zastosowania.
- Globalne zezwolenia na wywóz oznaczają zezwolenia udzielone jednemu określone mu eksporterowi, które mogą być ważne na wywóz do jednego lub większej liczby określonych użytkowników końcowych lub w co najmniej jednym określonym państwie trzecim, obejmujące przynajmniej jeden produkt podwójnego zastosowania.
- Zezwolenia dla dużych projektów oznaczają indywidualne zezwolenie na wywóz udzielone jednemu określone mu eksporterowi, które mogą być ważne na wywóz do jednego lub więcej określonych użytkowników końcowych w co najmniej jednym określonym państwie trzecim na potrzeby konkretnego dużego projektu, obejmujące jeden lub więcej produktów podwójnego zastosowania.
- Celem generalnych unijnych zezwoleń na wywóz (EUGEA) jest uproszczenie wywozu określonych produktów podwójnego zastosowania do niektórych krajów przeznaczenia, dostępnych dla wszystkich eksporterów mających siedzibę w UE, którzy przestrzegają warunków i wymogów dotyczących użytkownika określonych produktów wymienionych w załącznikach IIa–IIIf. Załączniki IIa–IIIf odpowiadają ośmiu dostępnym generalnym unijnym zezwoleniom na wywóz (od EUGEA 001 do EUGEA 008).
- Krajowe generalne zezwolenia na wywóz (NGEA) stanowią dodatkowe uproszczone zezwolenia na określone produkty podwójnego zastosowania do niektórych krajów przeznaczenia określonych w przepisach krajowych. Zezwolenia te mają zastosowanie wyłącznie do eksporterów mających siedzibę w danym państwie członkowskim UE ⁽²²⁾.
- Zezwolenie na świadczenie pomocy technicznej z obszaru celnego Unii na terytorium państwa trzeciego, w obrębie państwa trzeciego lub na rzecz rezydenta państwa trzeciego czasowo przebywającego na obszarze celnym Unii.
- Zezwolenie na usługi pośrednictwa w odniesieniu do określonej ilości konkretnych produktów podwójnego zastosowania przemieszczanych między co najmniej dwoma państwami trzecimi.
- Zezwolenie na tranzyt nieunijnych produktów podwójnego zastosowania, które jedynie przejeżdżają przez UE.
- Zezwolenie na transfer wewnątrzunijny produktów podwójnego zastosowania wymienionych w załączniku IV z jednego państwa członkowskiego UE do innego państwa członkowskiego UE.

Państwa członkowskie UE mogą uzupełnić te wymogi dotyczące zezwoleń krajowymi wymogami dotyczącymi pozwoleń lub zakazami.

Zezwolenie UE (udzielone pozwolenie) jest ważne we wszystkich 27 państwach członkowskich i może być wykorzystane do wywozu produktów z dowolnego miejsca na obszarze unii celnej. Ważność pozwoleń jest określana przez każde państwo członkowskie.

⁽²¹⁾ Informacje dotyczące środków wprowadzonych przez państwa członkowskie zgodnie z art. 4, 6, 7, 9, 11, 12, 22 i 23 rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania. Są one dostępne na stronie internetowej DG ds. Handlu, poświęconej produktom podwójnego zastosowania (<https://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/>).

⁽²²⁾ Wykaz ważnych NGEA jest dostępny pod adresem: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2020:016:FULL&from=DE>.

Przykłady: Publikacja

Naukowiec A chciałby opublikować artykuł w amerykańskim czasopiśmie. Artykuł ten zawiera technologię objętą załącznikiem I do rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania (a konkretnie 3E001 w odniesieniu do opracowania analizatorów sygnału 3A002.c) i będzie dostępny również poza Stanami Zjednoczonymi Ameryki (USA) po jego opublikowaniu.

Pozycja 3E001 w odniesieniu do pozycji 3A002.c obejmuje produkty wymienione w EUGEA 001. Stany Zjednoczone są jednym z krajów przeznaczenia dozwolonych w EUGEA 001. Naukowiec A nie może jednak wykorzystać EUGEA 001 do przesłania artykułu amerykańskiemu wydawcy, ponieważ eksporter wie, że produkt nie pozostanie w kraju EUGEA 001, do którego zostanie wywieziony. Tak właśnie jest w omawianym przypadku. Artykuł zostanie udostępniony na całym świecie, o czym wie naukowiec A.

Nie można wykorzystać EUGEA 001, dlatego ważne jest, aby naukowiec lub organizacja badawcza skontaktował się z właściwym organem w celu omówienia, w jaki sposób ograniczyć wymóg posiadania zezwolenia (np. określić i ewentualnie zmienić lub pominąć określone części, które zawierają technologię objętą kontrolą, lub ograniczyć dostęp do tych konkretnych części), a także – jeżeli nie jest możliwe ograniczenie – w jaki sposób spełnić wymóg posiadania zezwolenia (np. wniosek o wydanie zezwolenia indywidualnego). Więcej informacji na temat określenia technologii objętych kontrolą można znaleźć w pkt 2.3.4.

Wywóz używanego sprzętu do kontroli wymiarowej

Dział badawczy B chce sprzedać uniwersytetowi w Brazylii używany system tomografii rentgenowskiej do kontroli wad w trzech wymiarach. Sprzęt jest wymieniony w pozycji 1B001.f.1.

Produkty pod pozycją 1B001.f.1 nie są ujęte w EUGEA (EUGEA 003: wywóz po naprawie/wymianie; EUGEA 004: czasowy wywóz na wystawy lub targi) obejmujący Brazylię jako miejsce przeznaczenia. Wymaga to od departamentu badań B ubiegania się o indywidualne zezwolenie, ponieważ wiąże się to z jedną transakcją z jednym użytkownikiem końcowym.

2.3.8. Kontrole wywozu produktów podwójnego zastosowania niewymienionych w wykazie

Niektóre produkty nie spełniają specyfikacji technicznych załącznika I, niosą jednak ryzyko proliferacji ze względu na ich możliwości techniczne lub podejrzewane, budzące obawy końcowe zastosowanie.

Zgodnie z art. 4 rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania organy krajowe mogą nałożyć wymóg uzyskania zezwolenia na produkty podwójnego zastosowania niewymienione w załączniku I, jeżeli ma miejsce (podejrzewane) powiązanie z użyciem w programie BMR, (podejrzewane) końcowe zastosowanie wojskowe w państwie objętym embargiem na broń⁽²³⁾ lub (podejrzewane) wykorzystanie produktu jako części składowej sprzętu wojskowego, który został wywieziony bez zezwolenia lub z naruszeniem zezwolenia. Przepis ten jest znany jako „kontrola typu catch-all” i w takiej sytuacji, jeżeli istnieje podejrzenie potencjalnego wykorzystania Państwa produktów w jednym z wyżej wymienionych przypadków, zaleca się kontakt z organem krajowym w celu uzyskania dalszych informacji.

Zgodnie z art. 5 rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania wywóz niewymienionych w wykazie produktów służących do cybernawigacji może podlegać wymogowi uzyskania zezwolenia w przypadku, gdy zostali Państwo poinformowani przez właściwy organ lub jeżeli są Państwo świadomi – zgodnie z ustaleniami dokonanymi z należytą starannością – że istnieje obawa dotycząca końcowego zastosowania w związku z wewnętrznymi represjami lub poważnymi naruszeniami praw człowieka i międzynarodowego prawa humanitarnego.

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania państwo członkowskie może zakazać wywozu lub nałożyć wymóg uzyskania pozwolenia na wywóz produktów podwójnego zastosowania niewymienionych w załączniku I ze względów bezpieczeństwa publicznego, w tym ze względu na zapobieganie aktom terrorystycznym lub ze względu na prawa człowieka. Wykaz takich środków krajowych jest sporządzany przez Komisję Europejską i publikowany w Dzienniku Urzędowym. Jest również dostępny na stronie internetowej Komisji Europejskiej⁽²⁴⁾.

W dodatku 7 podsumowano wymogi dotyczące zezwoleń na wywóz i wewnątrzunijne transfery produktów podwójnego zastosowania.

⁽²³⁾ Obecnie embarga na broń w rozumieniu art. 4 ust. 1 lit. b) rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania mają zastosowanie do następujących państw: zob. <https://www.sanctionsmap.eu>.

⁽²⁴⁾ <https://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/>

2.3.9. Sygnały ostrzegawcze

Czułość w przypadku oznak podejrzanych zapytań lub podejrzanej współpracy ma zasadnicze znaczenie dla przeciwdziałania zagrożeniom związanym z rozprzestrzenianiem BMR, środkami jej przenoszenia oraz destabilizującym nagromadzeniem broni konwencjonalnej. Zdecydowanie zaleca się udostępnianie podejrzanych informacji wewnętrznym punktem kontaktowym do spraw zgodności z przepisami. W niektórych przypadkach wymiana informacji z właściwym organem kontroli wywozu może być obowiązkowa na mocy unijnych i krajowych przepisów ustawowych i wykonawczych.

Dodatek 3 zawiera wykaz sygnałów ostrzegawczych, które mają pomóc naukowcom lub pracownikom odpowiedzialnym za zgodność z przepisami w dokonaniu wstępnej oceny, czy kontrole wywozu produktów podwójnego zastosowania mogą mieć zastosowanie. W wykazie tym pogrupowano sygnały ostrzegawcze zgodnie z rodzajem badań, końcowym zastosowaniem i użytkownikiem końcowym, sposobem wysyłki i finansowania, warunkami finansowymi i warunkami umowy. Wykaz ten jest szczególnie przydatny w przypadku produktów podwójnego zastosowania niewymienionych w wykazie (w celu ustalenia, czy mogą mieć zastosowanie kontrole typu catch-all). Dobrą praktyką jest również wykorzystywanie tego wykazu przy gromadzeniu niezbędnych informacji w trakcie procesu ubiegania się o zezwolenie na produkty podwójnego zastosowania wymienione w wykazie.

2.3.10. Kontrola pomocy technicznej

Istnieją dwa rodzaje kontroli pomocy technicznej: jedna jest uregulowana w rozporządzeniu w sprawie produktów podwójnego zastosowania, a druga jest regulowana prawem krajowym w państwach członkowskich UE.

Zgodnie z unijnym rozporządzeniem w sprawie produktów podwójnego zastosowania technologia może przybrać formę pomocy technicznej, takiej jak instruktaż ustny, szkolenie, przekazywanie wiedzy i umiejętności technicznych lub usługi doradcze, w tym telefonicznie lub drogą elektroniczną. W związku z tym wskazówka udzielona koledze pracującemu w instytucji badawczej w państwie trzecim może stanowić pomoc techniczną. Pomoc techniczna musi być wystarczająco konkretna, aby osiągnąć progi technologiczne określone w załączniku I do rozporządzenia w sprawie produktów podwójnego zastosowania.

Oprócz technologii wymienionych w wykazie produktów podwójnego zastosowania w formie pomocy technicznej w załączniku I do rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania, pomoc ta obejmuje wszelkie inne wsparcie techniczne związane z naprawą, rozwojem, produkcją, montażem, testowaniem, konserwacją lub wszelkimi innymi usługami technicznymi przeznaczonymi do wykorzystania w związku z opracowywaniem, produkcją, obsługą, eksploatacją, konserwacją, przechowywaniem, wykrywaniem, identyfikacją lub rozpowszechnianiem broni chemicznej, biologicznej lub jądrowej lub innych jądrowych urządzeń wybuchowych bądź opracowywaniem, produkcją, konserwacją lub przechowywaniem pocisków zdolnych do przenoszenia takiej broni lub związanych z przeznaczeniem wojskowym w miejscach objętych embargiem na broń.

2.3.11. Kontrola wywozu i środki ograniczające (sankcje)

Zarówno kontrole wywozu, jak i sankcje nakładają zakazy lub ograniczenia. Podczas gdy kontrole wywozu koncentrują się na (nie)wymienionych w wykazie produktach i indywidualnej kontroli wywozu, sankcje skupiają się przede wszystkim na zakazach wjazdu na terytorium Unii Europejskiej, zamrożeniu aktywów i zakazach udostępniania zasobów gospodarczych wyznaczonym osobom i podmiotom lub na środkach sektorowym, takich jak ograniczenie niektórych produktów i usług do konkretnych krajów (w niektórych przypadkach do wszystkich użytkowników końcowych w danym kraju). Niniejsze wytyczne nie zawierają szczegółowych informacji na temat sankcji UE.

Zob. mapa sankcji UE zawierająca przegląd wszystkich obowiązujących obecnie sankcji UE oraz wykaz wskazanych osób i podmiotów: <https://www.sanctionsmap.eu/>.

Ogólne informacje na temat sankcji UE można znaleźć na stronie https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/international-relations/restrictive-measures-sanctions_en.

Dodatkowe wytyczne mogą zostać udostępnione na szczeblu krajowym.

2.3.12. Często zadawane pytania

Kto jest eksporterem na mocy rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania?

Definicja eksportera obejmuje zarówno osoby fizyczne, jak i osoby prawne. Oznacza to, że naukowiec – we własnym imieniu lub instytucja badawcza w imieniu naukowca – może być eksporterem. Definicja eksportera ma zastosowanie nie tylko do operacji wywozu, ale do wszystkich objętych kontrolą rodzajów działalności przewidzianych w rozporządzeniu UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania, w tym do wewnętrznych transferów produktów wymienionych w załączniku IV. Do organizacji badawczej należy dokonanie wewnętrznych ustaleń dotyczących tego, kto będzie ubiegał się o pozwolenie.

Należy zauważyć, że identyfikacja eksportera różni się od identyfikacji wywozu. W przypadku gdy zaproszony naukowiec z państwa trzeciego uzyskuje dostęp, na przykład, do objętej kontrolą technologii na uniwersytecie na obszarze celnym Unii, wówczas wywóz nie ma miejsca. Po powrocie naukowca do domu w państwie trzecim i przywiezieniu objętej kontrolą technologii następuje wywóz, który wymaga zatwierzonego i ważnego pozwolenia. W związku z tym przed wywozem należy złożyć wniosek o wydanie pozwolenia. Ostatnia osoba na obszarze celnym Unii, podejmująca decyzję o przekazaniu objętej kontrolą technologii poza UE, musi wystąpić o pozwolenie. Decyzję o tym, kto może złożyć wniosek o wydanie pozwolenia, podejmują poszczególne państwa członkowskie UE. Może to być zaproszony naukowiec z państwa trzeciego, ale w wielu przypadkach naukowiec ten będzie musiał mieć przedstawiciela mającego siedzibę na obszarze celnym Unii. Niezależnie od tego, kto jest eksporterem, naruszenie kontroli wywozu ma miejsce, gdy ta objęta kontrolą technologia opuszcza obszar celny Unii bez zatwierzonego i ważnego pozwolenia.

Jeżeli publikacja zawiera technologię objętą kontrolą, czy autor, uniwersytet lub wydawnictwo naukowe muszą wystąpić o pozwolenie?

Kluczową kwestią jest tutaj fakt, że osoba fizyczna lub prawna musi wystąpić o pozwolenie, a tym samym występuje w charakterze eksportera. To kim jest ta osoba, zależy od wewnętrznej polityki lub ustaleń umownych między autorem publikacji a wydawnictwem naukowym. Jeżeli wydawca ma siedzibę poza UE, ostatnia osoba na terytorium UE podejmująca decyzję o przekazaniu technologii objętej kontrolą poza UE musi wystąpić o pozwolenie.

Czy pracownik organizacji badawczej może podróżować za granicę w ramach wizyty zawodowej, uzyskując zdalny dostęp do objętej kontrolą technologii lub oprogramowania znajdującego się na serwerze organizacji badawczej z siedzibą w UE?

Pracownicy korzystający z objętej kontrolą technologii lub oprogramowania za granicą podczas wizyty zawodowej zazwyczaj muszą ubiegać się o pozwolenie przed podróżą. Niektóre państwa członkowskie ⁽²⁵⁾ biorą tu pod uwagę, czy objęta kontrolą technologia lub oprogramowanie są dostępne za granicą dla innych osób (oprócz pracowników).

Kto musi ubiegać się o pozwolenie w przypadku konsorcjum badawczego z partnerami z wielu państw członkowskich UE i partnerami z państw trzecich?

Eksporter, a zatem ten, który musi złożyć wniosek o pozwolenie, to ten, kto jest kontrahentem odbiorcy w państwie trzecim i jest uprawniony do decydowania o wysłaniu lub przekazaniu produktów z obszaru celnego UE (w odniesieniu do produktów wymienionych w załączniku I). Innymi słowy, sam partner konsorcjum lub sam lider konsorcjum może być zmuszony wystąpić o pozwolenie przed wysłaniem produktów podwójnego zastosowania. Zależy to od ustaleń umownych między partnerami konsorcjum a liderem konsorcjum.

CZĘŚĆ 3

Ustanowienie lub przegląd wewnętrznego programu zgodności w zakresie badań nad produktami podwójnego zastosowania

Rolą każdego wewnętrznego programu zgodności jest systematyczne zajmowanie się jednym rodzajem ryzyka lub większą ich liczbą oraz ograniczanie tego ryzyka w celu zapewnienia zgodności z obowiązkami określonymi w prawie lub dobrowolnie podejmowanymi przez organizację.

W środowisku badawczym ustanowienie środków zgodności w celu dostosowania się do przepisów ustawowych i wykonawczych dotyczących kontroli wywozu jest procesem wymagającym czasu i wysiłku.

W poniższej części przedstawiono wszystkie główne elementy, które organizacja badawcza powinna uwzględnić przy opracowywaniu lub przeglądzie swojego wewnętrznego systemu zgodności wywozu produktów podwójnego zastosowania.

⁽²⁵⁾ Dane kontaktowe właściwych organów znajdują się w dodatku 9 lub mogą Państwo skontaktować się z urzędnikiem ds. zgodności z przepisami w swojej organizacji badawczej w celu ustalenia, jaka jest sytuacja w Państwa kraju członkowskim.

3.1. Ocena ryzyka

Rozważając, czy i w jakim stopniu dotyczy jej kontrola wywozu produktów podwójnego zastosowania, organizacja badawcza musi przeprowadzić wstępną ocenę ryzyka poprzez zbadanie następujących parametrów: ⁽²⁶⁾

1. Tematy rodzajów działalności (np. dyscypliny i obszary badawcze, w których organizacja jest aktywna). Przegląd obszarów badawczych, które z większym prawdopodobieństwem mogą podlegać kontroli wywozu, znajduje się w dodatku 1.
2. Rodzaj i zakres tych działań (np. badania terenowe, uczenie się przez internet i na odległość oraz rozmiary współpracy międzynarodowej i udziału podmiotów zagranicznych w działalności organizacji badawczej).
3. Obecny stan polityki instytucjonalnej i znormalizowanych procedur (np. rodzaj struktury organizacyjnej, istniejące środki ograniczające ryzyko dla bezpieczeństwa i przeważające postawy personelu).

Parametry te należy oceniać pod kątem zobowiązań prawnych określonych w prawie Unii i przepisach prawa krajowego dotyczących kontroli wywozu ⁽²⁷⁾. Po zakończeniu wstępnej oceny ryzyka organizacja badawcza będzie w stanie określić swój szczególny profil ryzyka podwójnego zastosowania. Pomoże to organizacji w uzyskaniu wiedzy na temat tych części jej działalności badawczej, które muszą być objęte wewnętrznym programem zgodności (zakres jej wewnętrznego systemu zgodności wywozu), oraz w ukierunkowaniu wewnętrznego programu zgodności na konkretną sytuację organizacji (np. strukturę, procedury instytucjonalne i dostępne zasoby).

Wstępna ocena ryzyka ma zasadnicze znaczenie dla opracowywania i wdrażania środków wewnętrznego programu zgodności, które są skuteczne, proporcjonalne i dostosowane do konkretnego profilu organizacji. Często lepiej jest zacząć od działalności lub badań naukowych, które wymagają natychmiastowego działania, oraz obszarów, które można łatwo zidentyfikować jako obejmujące produkty podwójnego zastosowania. W związku z tym wewnętrzny program zgodności może zostać rozszerzony o kolejne rodzaje ryzyka i bardziej solidne procedury ograniczania ryzyka. Włączenie wewnętrznych środków w zakresie zgodności produktów podwójnego zastosowania do istniejących polityk i procedur instytucjonalnych ma często kluczowe znaczenie dla tworzenia wydajności i synergii.

Organizacje badawcze powinny rozważyć dynamiczne środowisko prawne i badawcze, w którym należy regularnie określać lub ponownie oceniać ryzyko, a zatem wewnętrzne środki zgodności zależą od zmieniających się wykazów kontrolnych i działalności organizacji badawczej podejmowanej za każdym razem. W istocie bardziej dogłębna ocena i ewaluacja materiałów, sprzętu, oprogramowania i technologii zaangażowanych lub wyprodukowanych w ramach badań odbywa się w ramach „procesu i procedur kontroli wywozu”, jak wyjaśniono w podstawowym elemencie 4.

3.2. Podstawowe elementy wewnętrznego programu zgodności

Niniejsza część opiera się na zaleceniu Komisji (UE) 2019/1318 z dnia 30 lipca 2019 r. w sprawie wewnętrznych programów zgodności dla kontroli handlu produktami podwójnego zastosowania na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 428/2009.

Przedstawiono w nim dostosowanie podstawowych elementów wewnętrznych programów zgodności, tak aby były one bardziej odpowiednie do wykorzystania w kontekście badań naukowych. Dostosowanie to opiera się na informacjach zwrotnych otrzymanych od środowiska naukowego i jest wyrażone w następujących podsekcjach:

1. Zobowiązanie kadry kierowniczej wyższego szczebla do zapewnienia zgodności z przepisami
2. Struktura organizacyjna, obowiązki i zasoby
3. Szkolenia i podnoszenie świadomości
4. Proces i procedury kontroli wywozu
5. Przegląd wyników, audyty, sprawozdawczość i działania naprawcze
6. Prowadzenie ewidencji i dokumentacja
7. Bezpieczeństwo fizyczne i bezpieczeństwo informacji

W dodatku 4 przedstawiono listę kontrolną dla każdego z podstawowych elementów w celu wsparcia opracowania wewnętrznego programu zgodności lub na późniejszym etapie przeglądu istniejącego programu.

⁽²⁶⁾ C. Charatsis, „Interferences between non-proliferation and science: ‘exporting’ dual-use know-how and technology in conformity with security imperatives” [Wzajemne oddziaływanie nieproliferaacji i nauki. Eksport know-how i technologii podwójnego zastosowania zgodnie z wymogami bezpieczeństwa] Urząd Publikacji Unii Europejskiej (Wspólne Centrum Badawcze – Komisja Europejska i Uniwersytet w Liège), grudzień 2017 r., s. 153–155. Zob. również rozdział 8 tej samej publikacji zawierający przykład wstępnej oceny ryzyka w środowisku badawczym.

⁽²⁷⁾ Przegląd obowiązków w zakresie kontroli wywozu na szczeblu UE przedstawiono w części 2 niniejszych wytycznych.

3.2.1. Zobowiązanie kadry kierowniczej wyższego szczebla do zapewnienia zgodności z przepisami

Zaangażowanie kadry kierowniczej wyższego szczebla i wsparcie dla wewnętrznych programów zgodności jest ważne zarówno ze względów symbolicznych, jak i praktycznych. Wydanie oświadczenia o zobowiązaniu w zakresie zgodności z przepisami dotyczącymi kontroli wywozu przez najwyższy organ kierowniczy lub osobę na stanowisku kierowniczym organizacji może podnieść świadomość pracowników, zwiększyć wagę przywiązywaną do takich środków zgodności oraz spowodować wzrost zasobów ludzkich i technicznych innych działów organizacji.

Czego oczekuje się od organizacji badawczych?

Podobnie jak w przypadku każdej organizacji, zobowiązanie kadry kierowniczej wyższego szczebla ma na celu zwiększenie legitymacji środków służących zapewnieniu zgodności z przepisami oraz stworzenie lub wzmocnienie kultury organizacyjnej sprzyjającej wymogom kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania. W środowisku badawczym zaangażowanie kadry kierowniczej wyższego szczebla ma zasadnicze znaczenie dla zachęcania do wdrażania wewnętrznych programów zgodności i aktywnego wspierania tego procesu.

Zważywszy, że organizacje badawcze, a w szczególności uniwersytety, często posiadają zdecentralizowane modele struktury organizacyjnej, warto rozważyć wyrażenie zaangażowania na poziomie działu, wydziału lub szkoły (np. poszczególni dziekani wydziałów lub szkół). Takie podejście może być szczególnie istotne w przypadku organizacji posiadających niewiele działów potencjalnie objętych kontrolą wywozu.

Element ten jest realizowany w formie pisemnego oświadczenia i wsparcia ze strony kadry kierowniczej wyższego szczebla, co skutkuje zapewnieniem odpowiednich zasobów organizacyjnych, ludzkich i technicznych na potrzeby wewnętrznego programu zgodności organizacji. W oświadczeniu tym wzywa się wszystkich zainteresowanych pracowników do przestrzegania odpowiednich przepisów ustawowych i wykonawczych UE i państw członkowskich oraz do wprowadzenia niezbędnych środków ostrożności przy korzystaniu z objętych kontrolą nakładów lub przy generowaniu wyników badań, które są wrażliwe i mogą podlegać kontroli.

Jakie kroki należy podjąć?

Opracowanie oświadczenia o zobowiązaniu, w którym stwierdza się, że pracownicy (personel naukowy i administracyjny) muszą przestrzegać wszystkich unijnych i krajowych przepisów ustawowych i wykonawczych dotyczących kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania poprzez zastosowanie środków ograniczających przewidzianych w polityce i procedurach organizacji. Należy odnieść się do możliwych konsekwencji nieprzestrzegania przepisów dla organizacji i zaangażowanych osób.

Oświadczenia o zobowiązaniu powinny być wyraźnie i regularnie przekazywane wszystkim potencjalnie zainteresowanym pracownikom (także pracownikom niemającym udziału w kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania) w celu podnoszenia świadomości i promowania kultury przestrzegania przepisów ustawowych i wykonawczych dotyczących kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania.

Należy rozważyć wykorzystanie wszelkich dostępnych środków (elektronicznych lub drukowanych) w celu rozpowszechnienia oświadczenia oraz źródeł informacji na temat wewnętrznych procedur zgodności organizacji ⁽²⁸⁾.

3.2.2. Struktura organizacyjna, obowiązki i zasoby

Każda organizacja badawcza jest wyjątkowa i dlatego nie istnieje tylko jeden sposób organizacji procedur zgodności i podziału obowiązków. Jednakże posiadanie dobrze zdefiniowanego zestawu procedur i obowiązków w zakresie zgodności wywozu może pomóc organizacji w osiągnięciu jej celów w obszarze zgodności i poprawie jej modelu zarządzania jako całości.

Czego oczekuje się od organizacji badawczych?

W kontekście badań naukowych należy wziąć pod uwagę różne rodzaje odpowiedzialności. Zazwyczaj odpowiedzialność ta będzie spoczywać zarówno na pracownikach administracyjnych, jak i naukowych.

⁽²⁸⁾ Organizacje badawcze mogłyby również rozważyć rozpowszechnianie oświadczeń zarówno na publicznych, jak i wewnętrznych stronach internetowych, w kodeksach postępowania i regulaminie pracowniczym, aby poinformować pracowników o znaczeniu kontroli handlu i kosztach nieprzestrzegania przepisów dla środowiska naukowego i uniwersytetu.

Pierwszy rodzaj odpowiedzialności dotyczy ogólnej odpowiedzialności za realizowanie polityki zgodności organizacji, leżącej w gestii kierownictwa organizacji. Odpowiedzialność ta może obejmować zatwierdzanie wniosków o wydanie zezwolenia, nadzór nad przydzieleniem odpowiednich zasobów na zapewnienie zgodności, a także zapewnienie regularnych przeglądów i aktualizacji obowiązujących środków zgodności. W niektórych państwach członkowskich funkcję tę musi sprawować członek kadry kierowniczej wyższego szczebla.

Drugi rodzaj odpowiedzialności wymaga ustanowienia komórki ds. zgodności z przepisami dotyczącymi wywozu, odpowiedzialnej za opracowywanie lub wdrażanie środków zgodności organizacji. Zadania tej komórki mogą obejmować: udzielanie odpowiedzi na zapytania dotyczące kontroli wywozu, podejmowanie decyzji, czy wniosek o pozwolenie jest istotny i jakie środki ograniczające są konieczne w odniesieniu do danej działalności. Komórka ds. kontroli wywozu może również pomóc pracownikom zrozumieć warunki pozwolenia, przeprowadzać kontrole due diligence i prowadzić odpowiednią dokumentację.

Odpowiedzialność ta spoczywa zazwyczaj na dziale, który ma doświadczenie w wypełnianiu zobowiązań prawnych i kontaktach z pracownikami organizacji i zewnętrznymi współpracownikami ⁽²⁹⁾. W organizacji powinna pracować co najmniej jedna osoba, której powierzono przestrzeganie przepisów dotyczących wywozu. W miarę możliwości komórka ds. kontroli wywozu powinna być wolna od konfliktów interesów. Powinna również mieć bezpośredni dostęp do kadry kierowniczej wyższego szczebla i obowiązek sprawozdawczy wobec niej.

Ponadto konieczne może okazać się wyznaczenie punktów kontaktowych w różnych działach organizacji, które będą mogły podnosić świadomość, kierować personelem administracyjnym i naukowym w przypadku pojawienia się istotnej kwestii oraz, w razie potrzeby, kierować zapytania i wnioski do komórki ds. kontroli wywozu.

Trzeci rodzaj odpowiedzialności dotyczy wdrożenia praktycznych kroków, które mają zostać podjęte przez personel naukowy, by spełnić wymogi organizacji w zakresie zgodności. Funkcja ta obejmuje takie zadania jak identyfikacja projektów, które mogą wymagać pozwolenia, stosowanie kontroli końcowego przeznaczenia lub użytkownika końcowego oraz wprowadzanie zalecanych środków ograniczających i zatwierdzeń podczas prowadzenia działalności badawczej. O ile wszyscy pracownicy, których to dotyczy, muszą przestrzegać procedur zgodności organizacji podczas wykonywania swoich zadań, o tyle odpowiedzialność za identyfikację wrażliwych projektów i zastosowanie wymaganych kontroli spoczywa zazwyczaj na kierowniku projektu. Często jest to osoba, która zapewnia finansowanie i koordynuje projekt w ramach organizacji i jest również znana w niektórych kontekstach naukowych jako główny badacz.

Personel administracyjny (np. z działu zamówień publicznych i działu prawnego) może nadzorować niektóre zadania związane z przestrzeganiem przepisów przewidziane w polityce zgodności. Personel ten może należeć do komórki ds. zgodności z przepisami dotyczącymi wywozu lub jedynie ściśle z nią współpracować.

Pracownicy administracyjni mogą być w stanie zidentyfikować problemy, które nie zostały uwzględnione przez pracowników naukowych. W ten sposób przeszkoleni pracownicy administracyjni mogliby również pełnić funkcję „strażników dostępu” w przypadku niepowodzenia innych zabezpieczeń ⁽³⁰⁾.

W dodatku 6 przedstawiono dwa przykłady możliwej struktury organizacji ds. zgodności z przepisami w środowiskach badawczych.

Jakie kroki należy podjąć?

Określenie, które części Państwa organizacji są istotne z punktu widzenia zgodności kontroli wywozu. Należy zidentyfikować i wyznaczyć osobę lub osoby ponoszące ogólną odpowiedzialność oraz przydzielić co najmniej jedną osobę komórce ds. zgodności z przepisami dotyczącymi wywozu. W zależności od potrzeb organizacji osoba ta może wykonywać zadania związane z kontrolą wywozu produktów podwójnego zastosowania jedynie w niepełnym wymiarze godzin.

⁽²⁹⁾ W zależności od struktury organizacji doświadczenie w wykonywaniu takich zadań najprawdopodobniej będzie należeć do „biura ds. zgodności”, „działu prawnego”, „biura ds. badań”, „działu bezpieczeństwa” lub „biura transferu technologii”. Stosowane terminy są nazwami sugestywnymi, często używanymi przez różne organizacje badawcze. Lista przykładowych działów nie jest wyczerpująca.

⁽³⁰⁾ Na przykład podczas opracowywania umów i porozumień przeszkoleny personel administracyjny może zidentyfikować wymogi umowne, które potencjalnie stwarzają problemy związane z kontrolą wywozu (np. ograniczenia dostępu do wyników badań), odnoszą się do wrażliwych tematów badań stosowanych lub budzą podejrzenia dotyczące zaangażowanych użytkowników końcowych, końcowego przeznaczenia i miejsc przeznaczenia lub narodowości. Podobnie administracja może napotkać i zgłosić komórce ds. zgodności z przepisami dotyczącymi wywozu nieprzestrzeganie warunków pozwoleń na wywóz lub innych wymogów wewnętrznego programu zgodności w trakcie realizacji projektów i prowadzenia działalności badawczej.

Należy uwzględnić wszystkie poszczególne rodzaje odpowiedzialności i funkcji związane z przestrzeganiem przepisów. Określenie przejrzystych procesów i obowiązków zarówno dla personelu administracyjnego, jak i naukowego. Należy rozpocząć od działań prowadzących badania w obszarze krytycznym i rozszerzać określanie procesów i obowiązków na inne mniej wrażliwe działy w miarę rozwoju systemu zapewniania zgodności. W miarę możliwości nie należy zapominać o delegowaniu uprawnień (np. w przypadku choroby lub urlopu) i określeniu stanowisk zapasowych.

Przeznaczenie odpowiednich zasobów na program wewnętrznej zgodności oraz uwzględnienie wiedzy i umiejętności potrzebnych zarówno w zakresie prawnej, jak i technicznej wiedzy fachowej. Zaleca się pisemne opisy stanowisk pracy.

Gotowość do pełnego wykorzystania wiedzy fachowej i doświadczenia już dostępnych w różnych częściach organizacji. Konsultowanie się z kolegami z różnych departamentów (np. działu zamówień publicznych, działu bezpieczeństwa i działu prawnego), aby ustalić, w jaki sposób dostępne polityki i procedury mogłyby zapewniać spełnianie wymogów w zakresie zgodności z wywozem. Należy rozważyć utworzenie – wraz ze wsparciem informatycznym – internetowych narzędzi i procedur ułatwiających wdrażanie wewnętrznych środków zgodności.

Skodyfikowanie w podręcznikach polityki i procedur organizacji w zakresie zgodności wywozu, w tym głównego łańcuchu odpowiedzialności, oraz udostępnianie ich organizacji w internecie lub w wersji papierowej. Należy starać się używać języka, który jest możliwie jak najbardziej precyzyjny i jasny. Należy rozważyć uwzględnienie przykładów i przypadków praktycznych, takich jak te przedstawione w niniejszych wytycznych lub w źródłach krajowych.

Upewnienie się, że personel naukowy i administracyjny wie, jaką procedurę stosować i kto jest punktem kontaktowym za każdym razem, gdy pojawi się pytanie dotyczące kontroli wywozu.

3.2.3. Szkolenia i podnoszenie świadomości

Szkolenia i podnoszenie świadomości są ważnym elementem każdego wewnętrznego programu zgodności i powinny być dostosowane do konkretnej sytuacji organizacji badawczej. Podnoszenie świadomości uważa się za pierwszy krok w kierunku umożliwienia zarówno pracownikom naukowym, jak i administracyjnym zrozumienia zagrożeń dla bezpieczeństwa oraz wypełniania obowiązków wynikających z przepisów dotyczących kontroli wywozu i wewnętrznego programu zgodności organizacji. Szkolenia obejmują specjalistyczne kursy dostosowane do stanowisk i personelu organizacji, których dotyczą kontrole wywozu.

Czego oczekuje się od organizacji badawczych?

Organizacje badawcze muszą rozważyć inicjatywy podnoszące świadomość i inicjatywy szkoleniowe na różnych szczeblach, za pomocą rozmaitych środków i zróżnicowanych celów.

Po pierwsze, ogólne wprowadzenie do problematyki kontroli wywozu dla wszystkich potencjalnie zainteresowanych pracowników naukowych i studentów jest istotne dla podnoszenia świadomości i promowania kultury odpowiedzialności w całej organizacji. Można to osiągnąć poprzez włączenie odniesień do celów kontroli wywozu i związanych z nimi środków wewnętrznych do kodeksów postępowania, stron internetowych poświęconych etyce i rzetelności badawczej, a także regularnie organizowanych szkoleń z zakresu ogólnego bezpieczeństwa i ochrony ⁽³¹⁾.

Po drugie należy opracować ogólne szkolenia i działania podnoszące świadomość dla pracowników naukowych z działów organizacji, które we wstępnej ocenie ryzyka i ponownych ocenach zostały uznane za istotne dla kontroli wywozu. Celem tych szkoleń jest zapoznanie personelu z wymogami kontroli wywozu oraz zapewnienie możliwości podjęcia niezbędnych działań w przypadku pojawienia się problemu lub obaw związanych z projektowaniem, planowaniem i prowadzeniem badań naukowych.

Po trzecie należy przeprowadzić ukierunkowane szkolenia dla personelu administracyjnego zajmującego się wdrażaniem różnych procedur kontroli wewnętrznej, takich jak procedury dotyczące bezpieczeństwa, zamówień publicznych, transferu technologii, umów i współpracy badawczej. Należy również organizować specjalistyczne szkolenia dla personelu naukowego, którego regularnie dotyczy wdrażanie kontroli wywozu ze względu na zaangażowanie w projekty wrażliwe, wymagające szczególnej uwagi i środków kontroli.

⁽³¹⁾ Organizacje badawcze, a w szczególności uniwersytety, mogą podjąć dalsze inicjatywy w celu włączenia do programów nauczania najbardziej wrażliwych przedmiotów sekcji poświęconej problematyce nierozprzestrzeniania i kontroli wywozu.

Niektóre organizacje badawcze mogą prowadzić bardzo różne rodzaje badań naukowych, a wykazy kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania mogą odnosić się do szerokiego spektrum produktów i technologii. Oznacza to konieczność rozważenia opracowania materiałów szkoleniowych i podejścia dostosowanego do potrzeb odbiorców pochodzących z różnych działów i środowisk, o różnej wiedzy fachowej.

Biorąc pod uwagę dynamiczny charakter przepisów dotyczących kontroli wywozu i zmian w tym obszarze, szkolenia powinny być przeprowadzane co roku, natomiast pracownicy ponoszący główną odpowiedzialność za funkcjonowanie wewnętrznego programu zgodności powinni regularnie aktualizować dostępne narzędzia i materiały informacyjne.

Prosimy o skontaktowanie się z właściwym organem krajowym w celu ustalenia, czy dostępne są dodatkowe zasoby, takie jak subskrypcja sesji informacyjnych i biuletynów, krajowych wytycznych i szkoleń.

Jakie kroki należy podjąć?

Zapewnienie obowiązkowych, okresowych szkoleń dla wszystkich pracowników potencjalnie zaangażowanych w działania w zakresie objętych kontrolą produktów podwójnego zastosowania w celu podniesienia świadomości na temat kwestii związanych z kontrolą wywozu i wprowadzenia kultury odpowiedzialności w całej organizacji.

W miarę możliwości wykorzystywanie istniejących inicjatyw szkoleniowych, takich jak kursy wprowadzające dla nowo zatrudnionych pracowników, poprzez włączenie do nich odniesień do środków i wymogów dotyczących zgodności wywozu. Przyjęcie takiego samego podejścia w przypadku gdy regulamin pracowniczy i materiały dydaktyczne są już stosowane.

Zagwarantowanie za pomocą narzędzi podnoszenia świadomości (np. drzew decyzyjnych, stron intranetowych, notatek informacyjnych i potwierżeń w odpowiednich procedurach kontroli wywozu), że każdy zainteresowany pracownik jest świadom wszystkich wewnętrznych polityk i środków w zakresie kontroli wywozu. Wykorzystywanie materiałów zawierających informacje na temat odpowiednich unijnych przepisów dotyczących kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania oraz wykazów kontrolnych i środków ograniczających, a także środków krajowych i embarga. Należy rozważyć udostępnienie wszystkim zainteresowanym pracownikom przyjaznych dla użytkownika narzędzi (opracowanych wewnętrznie lub z zasobów zewnętrznych), aby ułatwić poszukiwanie informacji w tych dokumentach prawnych i ich aktualizacjach. W miarę możliwości warto rozważyć dostosowane do indywidualnych potrzeb szkolenie zarówno dla personelu administracyjnego, jak i naukowego.

W stosownych przypadkach należy rozważyć wykorzystanie możliwości uzyskania krajowych lub unijnych szkoleń w zakresie kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania.

W miarę możliwości włączanie wniosków wyciągniętych z przeglądów wyników, audytów, sprawozdań i działań naprawczych do programów szkoleniowych lub programów podnoszenia świadomości w zakresie wywozu. Z drugiej strony należy zwrócić uwagę na wszelkie ustalenia dotyczące niewystarczającego funkcjonowania obowiązujących środków zgodności.

3.2.4. *Proces i procedury kontroli wywozu*

Element ten zawiera wewnętrzne środki, które organizacja powinna wdrożyć, aby zapewnić, że wywóz nie odbywa się bez wymaganego pozwolenia lub wbrew wszelkim odnośnym ograniczeniom lub zakazom wywozu.

W procesie kontroli wywozu gromadzone i analizowane są istotne informacje dotyczące następujących aspektów: klasyfikacja produktów, ocena ryzyka związanego z działalnością, określanie pozwoleń i ubieganie się o nie, oraz etap po przyznaniu pozwolenia. Postępując zgodnie z wymienionymi poniżej krokami, organizacja badawcza musi zaplanować i przeprowadzić proces kontroli wywozu z uwzględnieniem poszczególnych rodzajów podejmowanych działań, istniejących polityk i procedur instytucjonalnych oraz szczególnych wyzwań związanych z profilem ryzyka organizacji.

Czego oczekuje się od organizacji badawczych?

Proces kontroli wywozu jest centralnym elementem wewnętrznych środków kontroli zgodności stosowanych przez organizację. Wdrażanie tego elementu musi być wspólne dla personelu administracyjnego i naukowego, ponieważ ich role w zakresie zgodności mają wzajemnie wzmacniający wpływ na funkcjonowanie wewnętrznego programu zgodności. Celem jest ustanowienie procedur kontroli, w których określone zostaną kroki mające na celu zapewnienie zgodności z prawem kontroli wywozu oraz wewnętrzną polityką organizacji w zakresie kontroli. W zależności od zakresu i wrażliwości podejmowanych badań naukowych, proces kontroli wywozu może mieć znaczenie dla kilku rodzajów działań:

— wywóz produktów (materialnymi środkami transportu);

- zawieranie umów (głównie z partnerami międzynarodowymi) ⁽³²⁾;
- patentowanie/licencjonowanie wyników badań;
- publikacje (np. artykuły, materiały konferencyjne, oprogramowanie);
- przekazywanie drogą elektroniczną (w tym udostępnianie produktów w internecie);
- zatrudnianie pracowników i przyjmowanie odwiedzających (w głównej mierze, związane z sankcjami);
- podróże zagraniczne.

Organizacja badawcza może rozważyć dostosowanie swoich polityk i procedur instytucjonalnych dotyczących wszystkich działań wymienionych powyżej poprzez wprowadzenie kontroli i weryfikacji kontroli wywozu. W większości przypadków pozauniwersyteckie instytuty badawcze dysponują scentralizowanymi procedurami, które można dostosować, aby uwzględnić takie procedury kontroli i ograniczania ryzyka. Uniwersytety mogą wybrać takie samo podejście, dostosowane do ich potrzeb.

W organizacji badawczej, a w szczególności na uniwersytecie, objęta kontrolą działalność wywozowa może odbywać się zarówno w ramach formalnej współpracy z partnerami zewnętrznymi, jak i w ramach nieformalnej wymiany. W tym ostatnim przypadku może ona odbywać się głównie na zasadzie wymiany pojedynczych naukowców. W związku z tym w procesie kontroli wywozu należy uwzględnić obie możliwości, jak i wprowadzić procedury kontroli i kontrole w celu ustalenia, czy dana działalność badawcza wiąże się z „wywozem” produktu objętego kontrolą.

Pojedynczy naukowcy muszą być w stanie identyfikować i zgłaszać problemy związane z kontrolą wywozu podczas prowadzenia badań. Można to osiągnąć za pomocą ogólnych narzędzi, takich jak drzewa decyzyjne wskazujące naukowcom kroki, jakie należy podjąć w celu określenia ewentualnych problemów związanych z kontrolą wywozu ⁽³³⁾. Ponadto ukierunkowane procedury i kontrole mogłyby zostać włączone do procesów instytucjonalnych zezwalających na wyżej wymienione działania. Na przykład organizacja badawcza mogłaby wprowadzić do swojego internetowego systemu zatwierdzania podróży za granicę notę informacyjną i wymóg przeprowadzania przez naukowców kontroli wywozu przed złożeniem wniosku ⁽³⁴⁾.

Ponadto procedury kontroli wywozu należy włączyć do etapu planowania projektu badawczego i przed zawarciem formalnej umowy z innymi organizacjami partnerskimi. Już na tym etapie określenie celów projektu i źródła finansowania mogą mieć konsekwencje z punktu widzenia kontroli wywozu.

Kwestia kontroli wywozu może pojawić się na różnych etapach realizacji projektu. W niektórych przypadkach zezwolenie na kontrolę wywozu może stać się istotne dopiero na zupełnie końcowym etapie projektu badawczego, gdy organizacja badawcza lub naukowiec zdecyduje się podzielić wynikami objętymi kontrolą wywozu ze stronami trzecimi, na przykład w drodze umowy licencyjnej. Pokazuje to znaczenie wprowadzenia weryfikacji kontroli wywozu w ramach różnych procedur instytucjonalnych.

W innych sytuacjach – zwłaszcza tych, które wiążą się ze współpracą z partnerami międzynarodowymi – badania mogą wiązać się z ujawnianiem wrażliwych technologii oraz dostawą produktów objętych kontrolą wywozu na różnych etapach projektu. W związku z tym w przypadku projektów oznaczonych jako wrażliwe należy dodać kontrole wywozu i środki ograniczające przez cały okres realizacji projektu. Należy je określić w umowie podpisanej z innymi organizacjami.

We wszystkich przypadkach omówionych powyżej procedury kontroli wywozu, które należy ustanowić, muszą uwzględniać następujące aspekty:

- klasyfikacja produktów, w tym oprogramowania i technologii;
- ocena ryzyka związanego z działaniem;
- kontrole wrażliwych miejsc przeznaczenia i podmiotów, objętych embargiem lub sankcjami ⁽³⁵⁾;

⁽³²⁾ Obejmuje to umowy dotyczące finansowania i współpracy w ramach umów, protokołów ustaleń itp.

⁽³³⁾ Takie narzędzie mogłoby być zamieszczane w internecie, na przykład na wewnętrznej stronie internetowej organizacji, w części dotyczącej rzetelności badawczej lub przestrzegania przepisów dotyczących bezpieczeństwa i ochrony. Może ono być w pewnej mierze przydatne również jako narzędzie podnoszenia świadomości.

⁽³⁴⁾ Uznaje się, że nie wszystkie organizacje badawcze wprowadziły politykę instytucjonalną zezwalającą na wszystkie działania stwarzające potencjalne ryzyko związane z kontrolą wywozu. Ponadto nieformalne wymiany i współpraca zazwyczaj nie podlegają zezwoleniu za pomocą mechanizmu instytucjonalnego.

⁽³⁵⁾ Wrażliwe miejsca przeznaczenia i podmioty nie podlegają embargu ani sankcjom, ale przesyłanie lub przekazywanie (niektórych) produktów podwójnego zastosowania może mieć decydujące znaczenie w indywidualnych przypadkach, na przykład ze względu na rozprzestrzenianie lub obawy związane z prawami człowieka. Rządy państw członkowskich mogą wdrożyć własne podejście w tej kwestii. W razie wątpliwości należy skontaktować się z właściwym organem.

- kontrola deklarowanego końcowego zastosowania i kontrola zaangażowanych stron;
- kontrola ryzyka zmiany zamierzonego końcowego zastosowania;
- kontrole typu catch-all dla produktów podwójnego zastosowania niewymienionych w wykazie;

jeżeli wynik klasyfikacji produktu i oceny ryzyka związanego z daną działalnością prowadzi do wniosku, że działalność ta jest objęta kontrolą, należy odnieść się do dalszych aspektów, jak opisano poniżej:

- określenie, które pozwolenie (zezwolenie) jest potrzebne (np. na wywóz, pośrednictwo, transfer i tranzyt), a także wniosek o udzielenie takiego pozwolenia ⁽³⁶⁾, oraz
- etap po wydaniu pozwolenia, w tym kontrola wysyłki i zgodność z warunkami zezwolenia.

W ograniczonej liczbie przypadków można dojść do wniosku, że organizacja lub dany naukowiec musi powstrzymać się od określonego działania lub że projekt bądź współpraca z instytucją współpracującą nie może mieć miejsca. Może tak być na przykład w przypadku, gdy strona zaangażowana znajduje się na zamkniętej liście objętej sankcjami lub gdy organizacja uważa, że ryzyko wykorzystania wyników badań naukowych do niegodziwych celów w państwie trzecim jest wysokie. Jest również możliwe, że właściwy organ rozpatrzy odmownie (tj. odrzuci) wniosek o zezwolenie na wywóz zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi kontroli wywozu, np. jeżeli jego ocena wskazuje na istnienie ryzyka proliferacji.

W przypadku wątpliwości lub podejrzenia podczas procesu kontroli wywozu, w szczególności w odniesieniu do wyników deklarowanego końcowego zastosowania i zaangażowanych stron, lub w przypadku kontroli ryzyka zmiany końcowego przeznaczenia, należy skonsultować się z właściwym organem w państwie członkowskim UE, w którym Państwa organizacja ma siedzibę.

Jakie kroki należy podjąć?

Należy ustanowić procedury kontroli wywozu umożliwiające organizacji przeprowadzenie oceny ryzyka, która obejmuje wszystkie poszczególne potencjalnie wrażliwe działania i źródła ryzyka. Procedury te umożliwiają poszczególnym naukowcom, studentom, kierownikom projektów i pracownikom administracyjnym udział w ocenie ryzyka kontroli wywozu związanego z działalnością organizacji.

W miarę możliwości należy dostosować politykę i procedury instytucjonalne, aby uwzględnić kontrole wywozu w odniesieniu do potencjalnie wrażliwych działań (wysyłanie, zawieranie umów, publikowanie, wymiana informacji online itp.) oraz umożliwić stosowanie środków ograniczających w odniesieniu do projektów oznaczonych jako newralgiczne.

Należy rozważyć wykorzystanie ogólnych narzędzi oceny ryzyka (np. schematów blokowych) ⁽³⁷⁾, a także technologii eksploracji danych ⁽³⁸⁾ i innego oprogramowania do kontroli produktów, projektów i powiązanych działań w zestawieniu z wykazami kontroli wywozu oraz wykazem podmiotów i miejsc przeznaczenia objętych ograniczeniami.

Klasyfikacja produktu

Ten aspekt procedury kontrolnej ma na celu zrozumienie, czy produkt użytkowany lub wyprodukowany w ramach badań naukowych wchodzi w zakres wykazu(-ów) kontrolnego(-ych), czy też projekt badawczy będzie obejmował produkty podlegające kontroli.

⁽³⁶⁾ Należy zauważyć, że w pkt 2.3.7 wymieniono poszczególne rodzaje zezwoleń, które mogą mieć zastosowanie do konkretnego działania. W zależności od miejsca przeznaczenia i produktów związanych z działalnością objętą kontrolą organizacja badawcza może korzystać z uproszczonych procedur przyznawania pozwoleń, takich jak te przewidziane w ramach EUGEA.

⁽³⁷⁾ Przykładowy schemat blokowy wymogów w zakresie pozwoleń dotyczących wywozu i wewnątrzunijnego transferu produktów podwójnego zastosowania przedstawiono w dodatku 5. Organizacje mogłyby rozważyć opracowanie wewnętrznych schematów i narzędzi internetowych, które najlepiej odpowiadają ich potrzebom.

⁽³⁸⁾ Komisja Europejska opracowała narzędzie do eksploracji tekstów, które może pomóc organizacjom badawczym w ocenie ich produkcji naukowej w celu zidentyfikowania artykułów, patentów lub wyników projektów finansowanych przez UE już opracowanych i opublikowanych, których treść mogłaby mieć potencjalnie podwójne zastosowanie. W ten sposób organizacje badawcze mogą lepiej ukierunkować swoje wewnętrzne działania podnoszące świadomość i wzmocnić środki służące zapewnieniu zgodności z przepisami. Więcej informacji można znaleźć na platformie systemu informacji tematycznej dla produktów podwójnego zastosowania – TIM Dual-Use Platform: https://knowledge4policy.ec.europa.eu/text-mining/tim-dual-use_en.

Ustala się to poprzez porównanie charakterystyki technicznej produktu z unijnymi i krajowymi wykazami kontrolnymi produktów podwójnego zastosowania. W stosownych przypadkach należy wskazać, czy dany produkt podlega środkom ograniczającym (sankcjom i embargu) nałożonym przez UE lub państwo członkowskie, w którym Państwa organizacja ma siedzibę ⁽³⁹⁾.

Należy pamiętać, że oprogramowanie i technologia, które spełniają wymogi specyfikacji kontroli, mogą zostać zwolnione z kontroli, jeżeli zastosowanie mają wyłączenia dotyczące „podstawowych badań naukowych” i „bycia własnością publiczną” (zob. pkt 2.3.5).

Należy postarać się ustalić, czy w planowanym projekcie wykorzystane zostaną produkty objęte kontrolą, i sprawdzić, czy jego wkład osiągnie progi określone w wykazie kontrolnym. W przypadku projektów obarczonych wysokim ryzykiem należy przewidzieć kontrole wywozu przez cały cykl życia projektu.

Należy zwrócić szczególną uwagę na klasyfikację komponentów i części zamiennych podwójnego zastosowania oraz na klasyfikację oprogramowania i technologii podwójnego zastosowania, które można wysłać za granicę za pośrednictwem poczty elektronicznej lub udostępniać za pomocą usług w chmurze.

Jako środek zapobiegawczy należy rozważyć sprawdzenie, czy produkty podwójnego zastosowania objęte wykazami kontrolnymi istnieją w laboratoriach i repozytoriach organizacji. Ich obecność może być wskaźnikiem wrażliwości na kontrolę wywozu. Należy zbadać możliwości zarejestrowania w Państwa wykazach, czy dany produkt (nowy, używany lub zapasowy) ma znaczenie dla produktów podwójnego zastosowania i w związku z tym wymaga szczególnego traktowania w przypadku wywozu.

Należy konsultować się z kierownikami projektu i dostępnymi ekspertami w celu zebrania informacji na temat możliwego niewłaściwego wykorzystania produktów podwójnego zastosowania w kontekście broni konwencjonalnej lub broni masowego rażenia.

W ramach współpracy z przedsiębiorstwami lub innymi organizacjami badawczymi dobrą praktyką jest żądanie dodatkowych informacji na temat parametrów technicznych oraz statusu kontroli i klasyfikacji materiałów, komponentów i podsystemów – pochodzących od tych przedsiębiorstw lub organizacji – które mają być użytkowane przez Państwa organizację.

Zgodnie z wymogami art. 11 ust. 9 rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania dotyczącego transferów wewnątrzunijnych, w stosownych dokumentach (umowa, potwierdzenie zamówienia, faktura lub specyfikacja wysyłkowa) należy wskazać, że transakcja dotyczy produktów podwójnego zastosowania wymienionych w wykazie i podlega kontroli w przypadku wywozu z UE.

Ocena ryzyka związanego z działaniem

W procesie kontroli wywozu uwzględnia się również partnerów zaangażowanych w niewralgiczny projekt badawczy oraz wszystkich poszczególnych odbiorców wyników badawczych objętych kontrolą, a także uwzględnia się ryzyko, że odbiorcy ci wykorzystają takie wyniki do celów niezgodnych z prawem. Lista pytań dotyczących sygnałów ostrzegawczych przedstawiona w dodatku 3 do niniejszych wytycznych jest pomocna w ocenie różnych rodzajów ryzyka związanych z danym działaniem.

Kontrole miejsc przeznaczenia i podmiotów wrażliwych, objętych embargiem lub sankcjami

Należy zagwarantować, że żadna ze stron zaangażowanych w projekt lub wrażliwą działalność nie podlegała środkom ograniczającym (sankcjom i embargu), zapoznając się z unijnym skonsolidowanym wykazem sankcji ⁽⁴⁰⁾ lub krajowym wykazem, o ile jest dostępny.

Kontrola deklarowanego końcowego zastosowania i kontrola zaangażowanych stron

Należy znać swojego partnera (partnerów) i zastanowić się, w jaki sposób zamierzają wykorzystać Państwa badania dotyczące produktów podwójnego zastosowania.

Należy mieć świadomość istnienia organizacji badawczych działających jako przykrywkę dla badań wojskowych lub mających silne powiązania z podmiotami państwowymi.

⁽³⁹⁾ Mapa sankcji UE jest przydatnym narzędziem, które może pomóc organizacji badawczej w określeniu obowiązujących unijnych ograniczeń: <https://www.sanctionsmap.eu/#/main>.

⁽⁴⁰⁾ Skonsolidowany wykaz sankcji UE jest dostępny pod następującym adresem: https://eeas.europa.eu/topics/sanctions-policy/8442/consolidated-list-of-sanctions_en. Zob. również przypis powyżej dotyczący mapy sankcji UE.

Należy zwrócić się o deklarację zastosowania końcowego, jeżeli działalność obejmuje produkty podwójnego zastosowania wymienione w wykazie lub, w przypadku gdy występują obawy dotyczące końcowego przeznaczenia produktów podwójnego zastosowania niewymienionych w wykazie ⁽⁴¹⁾. Należy zapoznać się z informacjami przekazanymi przez właściwy organ w odniesieniu do krajowych przepisów i wymogów dotyczących deklaracji zastosowania końcowego produktu ⁽⁴²⁾. Należy pamiętać, że deklaracje zastosowania końcowego mogą być wymagane również w przypadku dzielenia się kontrolowanym oprogramowaniem i technologią.

Należy zachować czujność w kwestii wskaźników ryzyka zmiany zamierzonego końcowego zastosowania oraz sygnałów dotyczących podejrzanych zapytań lub zamówień.

Kontrola ryzyka zmiany końcowego zastosowania

Należy zachować czujność w odniesieniu do wskaźników ryzyka zmiany końcowego zastosowania i sygnałów podejrzanych zapytań o współpracę. Mogą istnieć przesłanki sugerujące, że partner będzie wykorzystywał produkty podwójnego zastosowania wspólne lub dostarczone przez Państwa organizację w kontekście niedozwolonych badań wojskowych lub, w odniesieniu do broni masowego rażenia i środków jej przenoszenia, lub innych celów niezgodnych z prawem.

Proszę wziąć pod uwagę, że również produkty podwójnego zastosowania niewymienione w wykazie mogą wymagać zezwolenia na wywóz, jeżeli kontrola określonego zastosowania końcowego i zaangażowanych stron lub kontrola ryzyka zmiany końcowego zastosowania budzą pewne obawy w rozumieniu przepisów art. 4 rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania dotyczących kontroli typu „catch-all”. Zazwyczaj sytuacja ta dotyczy produktów o parametrach technicznych zbliżonych do parametrów kontrolowanych.

Kontrole typu catch-all w odniesieniu do produktów podwójnego zastosowania niewymienionych w wykazie

W procesie kontroli wywozu należy ocenić możliwość stosowania produktów podwójnego zastosowania niewymienionych w wykazie w związku ze wrażliwymi zastosowaniami końcowymi określonymi w art. 4 rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania. Jeżeli naukowiec lub instytucja badawcza wie lub podejrzewa, że dane działanie lub projekt wiąże się z takim ryzykiem, musi powstrzymać się od angażowania się w dalsze badania i niezwłocznie poinformować właściwe organy, które stwierdzą, czy wniosek o pozwolenie jest konieczny. Więcej informacji na temat stosowania kontroli typu catch-all znajduje się w pkt 2.3.8.

Określenie rodzajów pozwoleń oraz składanie wniosków o wydanie pozwolenia, w tym na działalność w zakresie pośrednictwa, transferu i tranzytu podlegających kontroli

Wynikiem klasyfikacji produktu i oceny ryzyka związanego z daną działalnością może być to, że wymóg posiadania pozwolenia jest istotny.

Należy gromadzić i rozpowszechniać informacje na temat różnych rodzajów zezwoleń (w tym zezwoleń indywidualnych, globalnych i generalnych) oraz działań podlegających kontroli (w tym wywozu, pośrednictwa, transferu i tranzytu), a także na temat procedur składania wniosków o zezwolenia związanych z obowiązującymi unijnymi i krajowymi kontrolami handlu produktami podwójnego zastosowania. Należy znać krajowe środki kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania w odniesieniu do innych rodzajów działalności, takich jak pomoc techniczna. Więcej informacji na temat ewentualnych wymogów dotyczących zezwoleń znajduje się w części 2.

Należy rozważyć zastosowanie uproszczonych procedur wydawania zezwoleń (zezwolenia generalnego) dla miejsc przeznaczenia wymienionych w rozporządzeniu UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania lub środkach krajowych.

Należy zapewnić, aby wszyscy zainteresowani pracownicy znali różne rodzaje zezwoleń i procedur, których należy przestrzegać wewnętrznie i które należy przedłożyć organowi (który będzie mógł złożyć wniosek i jakie kroki należy podjąć).

⁽⁴¹⁾ Jeżeli Państwa partner nie jest zaznajomiony z procedurą otrzymywania wniosku o wydanie deklaracji zastosowania końcowego, należy rozważyć sporządzenie (jednostronicowego) listu towarzyszącego, który zawiera wyjaśnienie podstawowych elementów kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania i wskazuje, że wymagany dokument przyspiesza ubieganie się o pozwolenie lub może być nawet niezbędny do jego otrzymania.

⁽⁴²⁾ Art. 12 ust. 4 rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania stanowi, że udzielenie zezwolenia może podlegać obowiązkowi przedstawienia deklaracji zastosowania końcowego. W związku z tym należy poinformować, czy właściwy organ kontroli wywozu wymaga 1) poprawnie wypełnionej i podpisanej deklaracji zastosowania końcowego w odniesieniu do jednego lub większej liczby zezwoleń; oraz 2) czy deklaracja zastosowania końcowego zawiera nagłówek użytkownika końcowego/odbiorcy w państwie ostatecznego przeznaczenia. Nawet bez krajowego obowiązku przedkładania prawidłowo wypełnionej i podpisanej deklaracji zastosowania końcowego, deklaracja ta jest przydatnym sposobem sprawdzenia wiarygodności użytkownika końcowego/odbiorcy, a informacje w niej zawarte można wykorzystać do ustalenia, czy wymagane jest zezwolenie dla produktów podwójnego zastosowania niewymienionych w wykazie, w przypadku gdy istnieją obawy dotyczące końcowego zastosowania w rozumieniu przepisów art. 4 rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania dotyczących kontroli typu „catch-all”.

Kontrole po wydaniu zezwolenia, w tym kontrole wysyłek oraz zgodność z warunkami zezwolenia

Przed faktyczną wysyłką lub faktycznym przekazaniem produktu objętego kontrolą należy przeprowadzić ostateczną kontrolę, aby upewnić się, że podjęto wszystkie kroki dotyczące zgodności. Jest to dobry moment na dwukrotne skontrolowanie, czy produkty są prawidłowo sklasyfikowane, czy sprawdzono sygnały ostrzegawcze, czy przeprowadzono kontrolę podmiotów i czy istnieje ważne zezwolenie na przesyłkę. Należy pamiętać, że w międzyczasie mogła nastąpić zmiana odpowiednich przepisów. Przykładowo: produkt jest obecnie wymienionym w wykazie produktem podwójnego zastosowania lub użytkownik końcowy podlega obecnie sankcjom.

Należy zapewnić spełnienie warunków zezwolenia (w tym dotyczących sprawozdawczości). Należy pamiętać, że zezwolenie może ograniczyć transfer technologii i oprogramowania wyłącznie do niektórych odbiorców i należy rozważyć, w jaki sposób partnerzy zaangażowani we wrażliwe badania spełniają takie wymogi.

Należy mieć świadomość, że wszelkie zmiany danych przedsiębiorstwa eksportującego (takich jak nazwa, adres i status prawny), danych użytkownika końcowego lub pośredników oraz szczegółowych informacji dotyczących produktów, na które wydano zezwolenia, mogą wpływać na ważność zezwolenia.

3.2.5. Przegląd wyników, audyty, sprawozdawczość i działania naprawcze

Każdy system zarządzania musi podlegać okresowym przeglądom w celu zidentyfikowania zaniechań i awarii funkcjonowania, a także dostosowania polityk i procedur na podstawie nowych informacji, wymogów prawnych i nowo określonych najlepszych praktyk.

Dobrze funkcjonujący wewnętrzny program zgodności zawiera jasne procedury powiadamiania i eskalacji działań personelu w przypadku podejrzanego lub znanego incydentu niezgodności. W ramach silnej kultury przestrzegania przepisów pracownicy naukowcy i administracyjni muszą czuć się pewnie i być spokojni, gdy w dobrej wierze zgłaszają pytania lub wątpliwości dotyczące zgodności.

Przeglądy wyników, audyty oraz procedury sprawozdawcze zaprojektowano z myślą o wykrywaniu niespójności, aby wyjaśnić i zmienić procedury, jeżeli skutkują one (lub mogą skutkować) niezgodnością, a także zwiększyć skuteczność kontroli na miejscu.

Czego oczekuje się od organizacji badawczych?

Rola tego podstawowego elementu polega na zweryfikowaniu codziennej pracy nad zgodnością w organizacji, rozważeniu obszarów wymagających poprawy oraz, w razie potrzeby, zmianie procedur zgodności. Informacje uzyskane w trakcie szkoleń, podnoszenia świadomości i innych środków sprawozdawczych można uwzględnić w przeglądzie wyników.

Innym ważnym komponentem tego podstawowego elementu są audyty przeprowadzane wewnętrznie lub przez niezależnego audytora w celu sprawdzenia, czy wewnętrzny program zgodności został prawidłowo wdrożony. Jeżeli pozwalają na to zasoby, dobrą praktyką biznesową jest okresowe zatrudnianie audytora zewnętrznego.

Procedury zgłaszania określają kroki (np. procedurę powiadamiania), które należy podjąć wewnętrznie i zewnętrznym w przypadku podejrzenia lub znanego incydentu niezgodności z przepisami.

Ponadto działania naprawcze to zestaw działań zaradczych mających na celu zagwarantowanie, że niezgodność nie wystąpi ponownie.

Jakie kroki należy podjąć?

Należy w ramach regularnych działań zastosować mechanizmy kontroli w celu monitorowania procedur pracy w organizacji badawczej, aby wszelkie nadużycia były wykrywane na wczesnym etapie. Przykładowo jednym z możliwych podejść jest zastosowanie zasady „czworga oczu” do celów klasyfikacji technicznej lub wyników kontroli wywozu. W procesie monitorowania należy rozważyć rolę zarówno personelu administracyjnego, jak i naukowego.

Należy opracować i przeprowadzać audyty, aby poddać kontroli koncepcję, odpowiedniość i skuteczność wewnętrznego programu zgodności.

Należy upewnić się, że audyt obejmuje wszystkie elementy wewnętrznego programu zgodności.

Należy zapewnić, aby pracownicy, łącznie ze studentami, czuli się pewnie i byli spokojni, gdy w dobrej wierze zgłaszają pytania lub wątpliwości dotyczące zgodności.

Należy ustanowić procedury sygnalizowania nieprawidłowości i eskalacji regulujące postępowanie pracowników w sytuacjach podejrzanego lub znanego incydentu niezgodności.

Należy udokumentować na piśmie wszelkie naruszenia krajowych i unijnych przepisów dotyczących kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania oraz związane z nimi środki naprawcze.

Należy zastosować środki naprawcze, aby dostosować działania kontroli wywozu lub wewnętrzny program zgodności zgodnie z ustaleniami przeglądu wyników, audytu systemu wewnętrznego programu zgodności lub sprawozdawczości. Zaleca się podzielenie się tymi ustaleniami, w tym przeglądem procedur i działań naprawczych, ze wszystkimi zainteresowanymi pracownikami i kadrą kierowniczą wyższego szczebla. Po wdrożeniu działań naprawczych zaleca się dostosowanie zasad i procedur wewnętrznego programu zgodności w razie konieczności oraz informowanie o zmianach w obrębie organizacji.

Dialog z właściwym organem może przyczynić się do ograniczenia szkód oraz zapewnienia potencjalnych sposobów wzmocnienia systemu kontroli wywozu organizacji badawczej.

3.2.6. Prowadzenie ewidencji i dokumentacja

Proporcjonalne, dokładne i identyfikowalne prowadzenie ewidencji działań związanych z kontrolą wywozu produktów podwójnego zastosowania ma zasadnicze znaczenie dla wysiłków organizacji badawczej w zakresie zgodności. Kompleksowy system prowadzenia ewidencji pomoże organizacji badawczej w spełnieniu unijnych i krajowych wymogów dotyczących przechowywania dokumentacji ⁽⁴³⁾, przeglądzie i poprawie środków zgodności oraz ułatwi współpracę z właściwymi organami w przypadku dochodzenia w sprawie kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania lub zweryfikowanej niezgodności.

Czego oczekuje się od organizacji badawczych?

Polityka przechowywania dokumentów organizacji badawczej musi być zgodna z odpowiednimi obowiązkami określonymi w prawie krajowym lub praktyce krajowej (np. obowiązek przechowywania i śledzenia dokumentów związanych z zezwoleniem na wywóz przez co najmniej pewien czas) i może przewidywać dodatkowe wymogi przy prowadzeniu badań obejmujących objęte kontrolą produkty, technologie i oprogramowanie. W najlepszym interesie organizacji można podejmować decyzje i kroki w trakcie różnych procedur kontroli wywozu (np. wewnętrzny dokument opisujący decyzję techniczną dotyczącą klasyfikacji produktu lub projektu opartego na współpracy). Na przykład, jeżeli wszystkie wymagane rejestry zostaną zarchiwizowane i prawidłowo zarejestrowane, umożliwi to skuteczne wyszukiwanie w trakcie procedur oceny ryzyka w odniesieniu do przyszłych projektów, ale również podczas okresowych audytów. Co istotne, skuteczne prowadzenie ewidencji i dokumentacja będą wskazywać kierunek działań podejmowanych w przypadku podejrzenia lub wystąpienia niezgodności.

Działalność badawcza jest w większości przypadków wspólnym przedsięwzięciem, w związku z czym prowadzenie odpowiednich rejestrów wszystkich niewrażliwych działań może być prawdziwie zbiorowym wysiłkiem. W przypadku gdy organizacja badawcza podejmuje lub mogłaby podjąć kontrolowane badania we współpracy z innymi organizacjami, do formalnych umów można wprowadzić specjalne klauzule określające obowiązki wszystkich zaangażowanych stron w zakresie przestrzegania obowiązujących przepisów dotyczących kontroli wywozu. Klauzule takie mogłyby wyjaśniać, kto jest odpowiedzialny za ubieganie się o zezwolenie i spełnianie wynikających z tego wymogów w zakresie prowadzenia ewidencji. Konieczne jest, aby wszystkie zaangażowane strony podjęły niezbędne kroki w celu przestrzegania wymogów w zakresie prowadzenia ewidencji i dopilnowania, aby ich działania nie były sprzeczne z prawem państwa członkowskiego UE, w którym mają siedzibę ⁽⁴⁴⁾.

Jakie kroki należy podjąć?

Należy sprawdzić wymogi prawne dotyczące prowadzenia ewidencji (okres przechowywania, zakres dokumentów itp.) w krajowych przepisach państwa członkowskiego, w którym organizacja ma siedzibę.

⁽⁴³⁾ Zob. ogólne obowiązki określone w art. 27 rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania oraz, w stosownych przypadkach, należy skonsultować się z organem krajowym w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących prowadzenia dokumentacji.

⁽⁴⁴⁾ w zależności od procedur udzielania zezwoleń w danym państwie członkowskim koordynator konsorcjum – jeżeli ma siedzibę w UE – może ubiegać się o zezwolenie w imieniu swoich organizacji partnerskich. Aby uzyskać więcej informacji, należy skontaktować się z organem krajowym.

Aby zapewnić dostępność wszystkich stosownych dokumentów, należy rozważyć określenie wymagań dotyczących przechowywania dokumentów w umowach ze współpracownikami.

Należy stworzyć odpowiedni system archiwizowania i dostępu do informacji na potrzeby kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania. Zasadnicze znaczenie mają systemy elektroniczne z efektywnymi funkcjami indeksowania i wyszukiwania.

Należy zapewnić, aby dokumenty związane z kontrolą wywozu były prowadzone w sposób spójny i mogły zostać niezwłocznie udostępnione rządowi lub innym stronom zewnętrznym w celu przeprowadzenia inspekcji lub audytu.

Zaleca się prowadzenie ewidencji wcześniejszych kontaktów z właściwym organem również w odniesieniu do kontroli końcowego przeznaczenia lub użytkownika końcowego (użytkowników końcowych) w przypadku produktów podwójnego zastosowania niewymienionych w wykazie oraz w przypadku doradztwa w zakresie klasyfikacji technicznej.

3.2.7. Bezpieczeństwo fizyczne i bezpieczeństwo informacji

Bezpieczeństwo fizyczne i bezpieczeństwo informacji odnoszą się do szeregu procedur, które mają na celu zapobieganie nieuprawnionemu usuwaniu produktów podwójnego zastosowania lub dostępowi do nich pracowników, wykonawców, dostawców lub odwiedzających. Mają one funkcjonować w synergii z innymi procedurami bezpieczeństwa wewnętrznego stosowanymi przez organizację badawczą i są szczególnie przydatne do monitorowania i śledzenia niematerialnych transferów technologii.

Chociaż unijne rozporządzenie w sprawie produktów podwójnego zastosowania nie przewiduje norm w zakresie bezpieczeństwa fizycznego i bezpieczeństwa informacji, monitorowanie i zabezpieczenie dostępu do produktów podlegających kontroli może zagwarantować, że żaden niedozwolony wywóz nie będzie miał miejsca ani umyślnie, ani w wyniku zaniedbania.

Czego oczekuje się od organizacji badawczych?

Ryzyko dla bezpieczeństwa wynika zarówno z zewnętrznych, jak i wewnętrznych zagrożeń dla organizacji. Ponadto przy opracowywaniu procedur wewnętrznych często bardziej sprawne i skuteczne jest uwzględnianie całego spektrum zagrożeń i opracowywanie mechanizmów uwzględniających zarówno ryzyko zewnętrzne, jak i wewnętrzne.

Do osiągnięcia różnych celów można wykorzystać odpowiednie środki bezpieczeństwa zapobiegające nieuprawnionemu dostępowi lub usuwaniu kontrolowanych produktów podwójnego zastosowania. Na przykład system monitorowania, kto ma dostęp do pomieszczeń/laboratoriów, może pomóc organizacji w przestrzeganiu zarówno protokołów bezpieczeństwa wymaganych w przypadku niektórych rodzajów badań i kontroli wywozu, jak i obowiązków w zakresie sankcji określających ograniczenia w dostępie obywateli państw trzecich do sprzętu podwójnego zastosowania i jego stosowaniu. Podobnie dostęp do kontrolowanych technologii podwójnego zastosowania za pośrednictwem wewnętrznych serwerów organizacji badawczej powinien być w jak największym stopniu ograniczony na zasadzie ograniczonego dostępu, a wrażliwe transfery elektroniczne powinny być monitorowane zgodnie z wymogami kontroli wywozu.

W celu zabezpieczenia wrażliwych projektów obejmujących produkty podwójnego zastosowania lub inne produkty istotne z punktu widzenia bezpieczeństwa, organizacja badawcza może wdrożyć zestaw wewnętrznych środków służących identyfikacji i ograniczaniu ryzyka w zintegrowany sposób, uwzględniając w ten sposób zarówno aspekty bezpieczeństwa fizycznego, jak i bezpieczeństwa informacji i kontroli wywozu. Podkreśla się, że zezwolenia na wywóz niematerialnego transferu technologii do miejsc przeznaczenia poza UE mogą stanowić część takiego zintegrowanego podejścia.

Jakie kroki należy podjąć?

Bezpieczeństwo fizyczne

Należy zapewnić, zgodnie z oceną ryzyka przeprowadzoną przez organizację badawczą, aby objęte kontrolą produkty podwójnego zastosowania były zabezpieczone przed nieuprawnionym usunięciem, dostępem lub wykorzystaniem przez wszystkich pracowników, w tym studentów, odwiedzających pracowników naukowych i zewnętrznych współpracowników. Środki, które należy rozważyć, obejmują na przykład fizyczną ochronę produktów, ustanowienie stref ograniczonego dostępu oraz kontrolę dostępu lub wyjścia personelu.

Bezpieczeństwo informacji

Należy ustanowić wewnętrzną politykę i procedury ochronne na potrzeby bezpiecznego przechowywania oprogramowania lub technologii podwójnego zastosowania w formie elektronicznej oraz dostępu do nich, w tym kontrole antywirusowe, szyfrowanie plików, ścieżki i rejestry audytu, kontrola dostępu użytkowników oraz zapora sieciowa.

W przypadku przetwarzania informacji podlegających kontroli wywozu w kontekście współpracy międzynarodowej należy upewnić się, że również partnerzy organizacji stosują niezbędne środki ostrożności. Taki wymóg mógłby zostać wyraźnie włączony do porozumienia/umowy ustanawiającej współpracę.

Należy rozważyć stosowanie systemów klasyfikacji (np. oznaczeń) przy przekazywaniu oprogramowania i technologii zawierających informacje szczególnie chronione lub podlegające kontroli wywozu.

Jeżeli ma to zastosowanie w przypadku Państwa organizacji, należy rozważyć wprowadzenie środków ochronnych, takich jak całkowite szyfrowanie, w celu przesyłania oprogramowania lub technologii do chmury, przechowywania ich w chmurze lub przekazywania ich za pośrednictwem chmury ⁽⁴⁵⁾.

⁽⁴⁵⁾ W związku z ewentualnymi wyjaśnieniami dotyczącymi zalecanych norm bezpieczeństwa IT prosimy kierować zapytania do właściwego organu krajowego państwa członkowskiego, w którym Państwa organizacja ma siedzibę.

Dodatek 1

Obszary badań, na które prawdopodobnie będą miały wpływ kontrole wywozu produktów podwójnego zastosowania.

Istnieje większe prawdopodobieństwo, że kontrole wywozu produktów podwójnego zastosowania mogą obejmować poniższe obszary badań niż inne dyscypliny naukowe. Prosimy zauważyć, że wykaz ten nie jest wyczerpujący i może służyć jako (niewiążące) narzędzie ułatwiające identyfikację istotnych badań. W dodatku tym deskryptory podwójnego zastosowania (w prawej kolumnie) mają raczej ogólny charakter. Szczegółowe kontrole wywozu obejmujące precyzyjne parametry techniczne podsumowano w załączniku I do rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania, z którym należy się zapoznać w pierwszej kolejności.

Obszar badań naukowych	Deskryptory podwójnego zastosowania
Biologia i (nano)biotechnologia	Patogeny ludzi, roślin i zwierząt Toksyny Sprzęt do ochrony biologicznej, zabezpieczania i przenoszenia
Chemia Materiałoznawstwo zaawansowane	Chemikalia, polimery, smary i dodatki do paliw Obiekty, sprzęt i części składowe do produkcji substancji chemicznych, takie jak pompy, wymienniki ciepła, zawory i kolumny destylacyjne Sprzęt do ochrony chemicznej, zabezpieczania i przenoszenia
Fizyka i inżynieria jądrowa	Reaktory jądrowe oraz specjalnie zaprojektowane lub przystosowane do użytkowania z nimi urządzenia i podzespoły Materiał jądrowy
Energia i technologia ochrony środowiska	Czujniki optyczne i akustyczne Kamery i aparaty
Informatyka i inżynieria Technologie informacyjno-komunikacyjne	Kod źródłowy dla niektórych wymienionych w wykazie procesów przetwarzania danych akustycznych Cyfrowe komputery odporne na wstrząsy Produkty związane ze złośliwym oprogramowaniem Systemy telekomunikacyjne, urządzenia telekomunikacyjne, części składowe i osprzęt (w tym przechwytyjące i zakłócające) Sprzęt komputerowy do zabezpieczania informacji, oprogramowanie i technologia (w tym szyfrowanie i analiza kryptograficzna)
Awionika i inżynieria lotnicza oraz projektowanie	Akcelerometry Żyroskopy Systemy nawigacji (odbiorcze) Drony Platformy startowe Satelity Lotnicze silniki turbinowe Silniki strumieniowe, naddźwiękowe silniki strumieniowe lub silniki o cyklu kombinowanym
Półprzewodniki	Układy scalone Urządzenia do produkcji, testowania lub kontroli półprzewodników Podłoża krzemowe Oprogramowanie (projektowanie wspomagane komputerowo) do półprzewodników
Inżynieria optyczna	Lasery Czujniki optyczne Kamery obrazowe

Robotyka i automatyzacja procesów	Obrabiarki Roboty, manipulatory i zdalnie sterowane manipulatory przegubowe Systemy kontroli wymiarowej
Obróbka przyrostowa (drukowanie 3D)	Surowce Sprzęt produkcyjny
Technologie kwantowe	Kryptografia kwantowa
Sztuczna inteligencja i uczenie maszynowe	Układy scalone sieci neuronowych Komputery neuronowe Zespoły elektroniczne
Technologie morskie	Statki nawodne Statki podwodne Podwodne systemy wizyjne Układy przenoszenia napędu i generatory mocy
Produkty służące do cybernawigacji	Mobilne urządzenia przechwytyjące Systemy nadzoru internetu Narzędzia do tworzenia złośliwego oprogramowania, zarządzania i sterowania nim lub dostarczania takiego oprogramowania Oprogramowanie monitorujące stosowane przez organy ścigania Cyfrowe narzędzia analizy kryminalistycznej lub narzędzia dochodzeniowe

Scenariusze badawcze, w których mogą zostać wprowadzone kontrole wywozu

Poniżej przedstawiono scenariusze, w których mogą zostać wprowadzone kontrole wywozu produktów podwójnego zastosowania. Wykaz ten nie jest wyczerpujący.

Scenariusz	Co mówi rozporządzenie UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania?	Należy również wziąć pod uwagę
Nauczanie, doradztwo, współpraca lub praca w zakresie badań dotyczących produktów podwójnego zastosowania na obszarze celnym Unii z udziałem zaproszonych naukowców z państw trzecich	— Unijne rozporządzenie w sprawie produktów podwójnego zastosowania nie przewiduje kontroli osób spoza UE mających dostęp do produktów podwójnego zastosowania na obszarze celnym Unii. W związku z tym zezwolenie nie jest potrzebne, dopóki produkty podwójnego zastosowania objęte kontrolą pozostają na obszarze celnym Unii. W przypadku gdy wizytujący naukowiec z państwa trzeciego powraca do domu z dostępem do objętego kontrolą produktu podwójnego zastosowania lub jest w posiadaniu takiego produktu, potrzebne jest zezwolenie.	— W niektórych przypadkach, na podstawie przepisów krajowych, wymagane jest zezwolenie na pomoc techniczną lub zabronione jest świadczenie pomocy technicznej. — Zezwolenie może być wymagane w przypadku, gdy podmiot objęty sankcjami lub osoba fizyczna/prawna z kraju objętego sankcjami dąży do współpracy na terytorium Unii. W niektórych przypadkach taka współpraca jest zakazana zgodnie z sankcjami UE.
Nauczanie, doradztwo, współpraca lub praca w zakresie badań dotyczących produktów podwójnego zastosowania, poza obszarem celnym Unii	— Unijne rozporządzenie w sprawie produktów podwójnego zastosowania nie przewiduje kontroli osób z UE, które zajmują się poza terytorium celnym Unii badaniami dotyczącymi produktów podwójnego zastosowania. W związku z tym zasadniczo zezwolenie nie jest konieczne, jeżeli nie ma dostępu do objętych kontrolą produktów podwójnego zastosowania pochodzących z obszaru celnego Unii.	— W niektórych przypadkach, na podstawie przepisów krajowych, wymagane jest zezwolenie na pomoc techniczną lub zabronione jest świadczenie pomocy technicznej. — Zezwolenie może być wymagane w przypadku, gdy podmiot objęty sankcjami lub osoba fizyczna/prawna z kraju objętego sankcjami dąży do współpracy na terytorium Unii. W niektórych przypadkach taka współpraca jest zakazana zgodnie z sankcjami UE.
Organizowanie na obszarze celnym Unii (wirtualnej) konferencji/spotkania/seminarium/... lub prezentowanie na (wirtualnej) konferencji/spotkaniu/seminarium/... na temat badań nad produktami podwójnego zastosowania	— Unijne rozporządzenie w sprawie produktów podwójnego zastosowania nie przewiduje kontroli osób spoza UE mających dostęp do produktów podwójnego zastosowania na obszarze celnym Unii. W związku z tym zezwolenie nie jest potrzebne, jeżeli produkty podwójnego zastosowania objęte kontrolą pozostają na obszarze celnym Unii. W przypadku gdy wizytujący naukowiec z państwa trzeciego powraca do domu z dostępem do objętego kontrolą produktu podwójnego zastosowania lub jest w posiadaniu takiego produktu, potrzebne jest zezwolenie. — Jeżeli konferencja/spotkanie/seminarium jest wirtualne i transmitowane do miejsca przeznaczenia poza UE, potrzebne jest zezwolenie na tę część badań, która dotyczy produktów podwójnego zastosowania objętych kontrolą.	— W niektórych przypadkach w poszczególnych krajach wymagane jest zezwolenie na pomoc techniczną. — Dobrą praktyką w zakresie zgodności jest ostrzeżenie uczestników o wymogach posiadania zezwolenia przy wyprawdaniu z obszaru celnego Unii przedmiotu(-ów) objętego(-ych) kontrolą. — Zezwolenie może być wymagane w przypadku, gdy podmiot objęty sankcjami lub osoba fizyczna/prawna z miejsca przeznaczenia objętego sankcjami dąży do współpracy na obszarze celnym Unii. W niektórych przypadkach taka współpraca jest zakazana zgodnie z sankcjami UE.
Organizowanie poza obszarem celnym Unii (wirtualnej) konferencji/spotkania/seminarium/... lub prezentowanie na (wirtualnej) konferencji/spotkaniu/seminarium/... na temat badań nad produktami podwójnego zastosowania	— Unijne rozporządzenie w sprawie produktów podwójnego zastosowania nie przewiduje kontroli osób z UE, które zajmują się poza terytorium celnym Unii badaniami dotyczącymi produktów podwójnego zastosowania. W związku z tym zasadniczo nie jest potrzebne żadne pozwolenie, — w przypadku prezentacji ustnej, nawet jeżeli została zarejestrowana na miejscu, o ile nie ma dostępu do kontrolowanych produktów podwójnego zastosowania z obszaru celnego Unii.	— W niektórych przypadkach, na podstawie przepisów krajowych, wymagane jest zezwolenie na pomoc techniczną lub zabronione jest świadczenie pomocy technicznej. — Zezwolenie może być wymagane w przypadku, gdy podmiot objęty sankcjami lub osoba fizyczna/prawna z kraju objętego sankcjami dąży do współpracy na terytorium Unii. W niektórych przypadkach taka współpraca jest zabroniona zgodnie z sankcjami UE.

	— jeżeli towarzyszy mu prezentacja lub inny materiał konferencyjny, w przypadku gdy informacje nie spełniają prog(-ów) technologii objętej(-ych) kontrolą. — Unijne rozporządzenie w sprawie produktów podwójnego zastosowania wymaga pozwolenia, — jeżeli istnieje dostęp do kontrolowanych produktów podwójnego zastosowania pochodzących z obszaru celnego Unii. — jeżeli towarzyszy mu prezentacja lub inny materiał konferencyjny (przewożony w formie papierowej, w laptopie lub na innym fizycznym nośniku, takim jak pamięć USB), który zawiera objętą kontrolą technologię podwójnego zastosowania.	
Publikowanie wymienionych w wykazie technologii podwójnego zastosowania	— Publikacja, w tym technologia spełniająca progi kontroli podwójnego zastosowania, wymaga zezwolenia na wywóz. Zamiar opublikowania (a tym samym publikacja) nie jest wystarczający, aby uznać przedmiotowe technologie za będące własnością publiczną, a zatem nie jest zwolniony z kontroli. Organy kontroli wywozu opierają się na dochowaniu należytej staranności przez organizację badawczą w celu monitorowania prepublikacji we wrażliwych obszarach badań. — W przypadku gdy publikacja (w wersji roboczej) (lub surowe dane) spełnia progi ograniczenia objętej kontrolą wywozu technologii podwójnego zastosowania, wówczas publikacja podlega kontroli wywozu. Dotyczy to zarówno etapu poprzedzającego publikację, jak i etapu faktycznej publikacji. Co do zasady może to mieć również zastosowanie do pracy magisterskiej lub rozprawy doktorskiej, która osiąga próg (progi) technologii objętej(-ych) kontrolą.	Naukowiec lub instytucja badawcza mogą rozważyć zmianę lub pominięcie określonych części zawierających objętą kontrolą technologię lub ograniczenia dostępu do tych konkretnych części. Jeżeli ograniczenie nie jest możliwe, naukowiec lub instytucja badawcza powinny skontaktować się z właściwym organem, w jaki sposób spełnić wymóg posiadania zezwolenia (np. wniosek o wydanie zezwolenia indywidualnego).
Opatentowane informacje i informacje na potrzeby zgłoszenia patentowego	— Zasadniczo nie jest potrzebne żadne zezwolenie, ponieważ wywóz opatentowanych informacji, które są w pełni ujawnione w rejestrze publicznym, uznaje się za „będący własnością publiczną”, a zatem za wyłączony z kontroli wywozu. — Nie jest wymagane pozwolenie na wywóz minimalnych informacji koniecznych przy składaniu wniosków patentowych.	
Wywóz materialnych produktów podwójnego zastosowania (towarów), w tym projektu prototypu i używanego sprzętu laboratoryjnego	— Organizacje badawcze mogą (od)sprzedawać, darować lub pożyczać produkty podwójnego zastosowania lub czasowo eksportować je na potrzeby własnych projektów badawczych. Niezależnie od tego, czy produkty te są nowe, prototypowe czy używane, wymagają one pozwolenia na wywóz, jeżeli są wymienione w załączniku I, oraz w przypadku transferów wewnętrznych, jeżeli są wymienione w załączniku IV do rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania.	

*Dodatek 3***Wykaz sygnałów ostrzegawczych**

Zwracanie uwagi na oznaki podejrzanych zapytań ma zasadnicze znaczenie dla przeciwdziałania ryzyku rozprzestrzeniania broni masowego rażenia, środków jej przenoszenia, destabilizującego nagromadzenia broni konwencjonalnej lub dla uzupełniających środków krajowych w odniesieniu do niewymienionych w wykazie produktów podwójnego zastosowania związanych z bezpieczeństwem publicznym lub kwestiami praw człowieka.

Czy w Państwa sytuacji ma zastosowanie co najmniej jeden z wymienionych poniżej sygnałów ostrzegawczych? Jest to silna przesłanka do dalszej analizy. Nie oznacza ona automatycznie wymogu posiadania zezwolenia.

Zdecydowanie zaleca się udostępnianie właściwemu organowi informacji wynikających z Państwa kontroli lub obaw.

Na podstawie własnych doświadczeń lub polityki wewnętrznej organizacji badawczej można dodawać pozycje do poniższego wykazu sygnałów ostrzegawczych lub wprowadzać do niego zmiany. Naukowcy zazwyczaj najlepiej wiedzą, jakie są podejrzane elementy w ich obszarze badawczym.

Państwa badania naukowe

- prowadzone przez Państwa badania obejmują innowacyjne lub alternatywne procesy rozwoju, produkcji lub użytkowania produktów podwójnego zastosowania wymienionych w wykazie;
- Państwa partner zwrócił się o nietypowe dopasowanie związane z parametrami technicznymi w wykazie produktów podwójnego zastosowania albo jego wnioski o zmianę budzą obawy co do potencjalnych zastosowań produktu dostosowanego do indywidualnych potrzeb;
- Państwa badania naukowe są znane lub podejrzewa się, że mają średnią lub wysoką użyteczność pod względem podwójnego zastosowania w zastosowaniach wojskowych lub wrażliwych.

Końcowe zastosowanie i użytkownik końcowy

- partner/użytkownik końcowy jest dla Państwa (lub Państwa organizacji badawczej) nowy, a wiedza na jego temat jest niekompletna lub niespójna albo trudno jest znaleźć informacje o partnerze w otwartych źródłach;
- partner/użytkownik końcowy jest związany z wojskiem, przemysłem obronnym lub państwowym organem badawczym w kraju objętym embargiem na broń, a deklarowane końcowe zastosowanie ma charakter cywilny;
- partner/użytkownik końcowy jest powiązany z organizacją zaangażowaną w badania wojskowe, związane z BMR lub cyberbezpieczeństwem;
- wydaje się, że partner/użytkownik końcowy nie zna Państwa badań i ich charakterystyki (np. oczywisty brak wiedzy technicznej; publikacje lub ogólnodostępne strony internetowe nie zawierają informacji o odpowiedniej działalności badawczej);
- partner/użytkownik końcowy ubiega się o poparcie ze strony organizacji badawczej lub zwraca się do naukowca o pełnienie roli „ambasadora” w celu przyciągnięcia naukowców z innych instytucji do współpracy;
- partner/użytkownik końcowy stawia nietypowe wymagania w zakresie rozwoju, produkcji lub użytkowania, które wydają się zbyt wysokie względem zamierzonego zastosowania;
- dane kontaktowe w zapytaniach (np. numery telefonu, adresy e-mail i adresy) znajdują się w państwach innych niż zadeklarowane powiązania partnera lub z czasem ulegają zmianie;
- partner posiada nazwę podmiotu w języku lub z odniesieniem, które są nieoczekiwane dla Państwa siedziby lub zamieszkania;
- na wspomnianej stronie internetowej brakuje treści w porównaniu z tym, co zwykle znajduje się na stronach internetowych takich podmiotów;
- partner/użytkownik końcowy niechętnie przedstawia informacje na temat końcowego zastosowania produktów (np. poprzez oświadczenie dotyczące końcowego przeznaczenia), niechętnie udziela jasnych odpowiedzi na pytania handlowe lub techniczne, które są rutynowe w zwykłych negocjacjach, lub niechętnie dostarcza oświadczenie dotyczące końcowego zastosowania;
- podano nieprzekonujące wyjaśnienie, dlaczego współpraca jest wymagana, biorąc pod uwagę normalną działalność partnera/użytkownika końcowego lub techniczną złożoność produktów;
- nietypowe wymagania dotyczące nadmiernej poufności informacji o klientach, rezultatach lub specyfikacjach badań naukowych;
- nietypowy projekt badawczy pod jakimkolwiek względem, np. nietypowi partnerzy badawczy, progi wydajności, etapy i rezultaty badań, bez zadowalającego wyjaśnienia.

Wysyłka

- w odniesieniu do produktów materialnych: wymagania klienta dotyczące wysyłki, opakowania lub etykietowania są nietypowe; odmawia się zastosowania zwykłych międzynarodowych reguł handlowych dla wysyłki, plombowania kontenerów lub samochodów ciężarowych oraz potwierdzenia odbioru przez odbiorcę lub użytkownika końcowego; partner/użytkownik końcowy zwrócił się o przekazanie towarów na adres spedycyjny.

Finansowanie, warunki finansowe i umowne

- finansowanie jest oferowane przez podmiot nietypowy dla Państwa zwykłych partnerów badawczych;
  - podmiot finansujący zwraca się o niepublikowanie wyników lub o wstrzymanie rozpowszechniania wyników do użytku zastrzeżonego lub zwraca się o zastosowanie nadmiernych praw w zakresie własności intelektualnej lub nadmiernych wymogów poufności;
  - podmiot finansujący odmawia akceptacji klauzuli, która nie zezwala na końcowe przeznaczenie wojskowe;
  - niejasne jest, kim jest podmiot finansujący (brak strony internetowej lub jakichkolwiek informacji publicznych);
  - podmiot finansujący komunikuje się wyłącznie z adresu e-mail, który nie odnosi się do instytucji badawczej, organu publicznego ani przedsiębiorstwa;
  - podmiot finansujący zapewnia niewyjaśnione lub nadzwyczajnie hojne środki budżetowe na umowę w sprawie badań, która nie obejmuje konkretnych rezultatów ani celów pośrednich;
  - finansowanie ze strony przedsiębiorstwa zamorskiego, które oferuje finansowanie bez oczekiwań lub wymogów wykraczających poza dostęp do wyników badań;
  - wyjątkowo korzystne warunki płatności, takie jak płacenie nieracjonalnie wysokiej ceny lub dokonanie pełnej płatności z góry;
  - płatności dokonują inne podmioty niż klient lub podani pośrednicy i odbywa się to inną drogą niż wysyłka produktów.
  - podmiot zamawiający odmawia rutynowej instalacji, szkolenia lub usług konserwacyjnych;
  - miejsce instalacji znajduje się na obszarze objętym ścisłą kontrolą bezpieczeństwa lub znajduje się na obszarze, do którego dostęp jest poważnie ograniczony;
  - nietypowe wymogi dotyczące nadmiernej poufności informacji o miejscach przeznaczenia, klientach lub specyfikacjach produktów.
-

Dodatek 4

Pytania pomocnicze przy ustanawianiu wewnętrznego programu zgodności organizacji badawczej

Podczas opracowywania wewnętrznego programu zgodności lub na późniejszym etapie w celu dokonania przeglądu istniejącego wewnętrznego programu zgodności organizacje badawcze mogą wykorzystać poniższy niewyczerpujący wykaz pytań pomocnych. Odpowiedzi na te pytania nie należy również rozumieć jako zapewnienie o właściwym wewnętrznym programie zgodności w odniesieniu do kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania.

1. Zobowiązanie kadry kierowniczej wyższego szczebla do zapewnienia zgodności z przepisami

- Czy w zobowiązaniu kadry kierowniczej wyższego szczebla jasno określono zaangażowanie organizacji badawczej w stosowanie dostępnych kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania?
- Czy deklaracja jest łatwo dostępna dla wszystkich pracowników?

2. Struktura organizacyjna, obowiązki i zasoby

- Czy w Państwa organizacji wyznaczono osobę lub osoby odpowiedzialne za odpowiadanie na pytania pracowników dotyczące procedur zgodności, podejrzanych zapytań lub potencjalnych naruszeń? Czy dane kontaktowe osoby odpowiedzialnej (osób odpowiedzialnych) są dostępne dla wszystkich pracowników?
- Których części lub działań organizacji badawczej dotyczy kontrola wywozu produktów podwójnego zastosowania i zapewnianie zgodności?
- W której części Państwa organizacji badawczej zatrudniony jest personel ds. zgodności z przepisami dotyczącymi handlu produktami podwójnego zastosowania? Czy istnieje możliwość wystąpienia konfliktu interesów między obowiązkami związanymi z zachowaniem zgodności a obowiązkami związanymi z przyciąganiem finansowania badań lub zagwarantowaniem wykorzystania badań?
- W przypadku gdy zdecydują się Państwo na outsourcing zarządzania zgodnością z przepisami dotyczącymi handlu produktami podwójnego zastosowania, jak zorganizowana jest interakcja zleceniobiorcy z Państwa organizacją badawczą?
- Ile osób jest zatrudnionych wyłącznie do obsługi zarządzania kontrolą wywozu produktów podwójnego zastosowania albo ma to uwzględnione w zakresie swoich obowiązków oprócz innych zadań? Czy dostępne są osoby, które mogłyby się tym zająć w ich zastępstwie?
- Jak wygląda organizacja relacji między pracownikami odpowiedzialnymi za kontrolę wywozu a kadrami kierowniczą wyższego szczebla, np. w zakresie wymiany informacji?
- Czy Państwa organizacja badawcza dokumentuje i rozpowszechnia zestaw polityk i procedur dotyczących kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania wśród wszystkich zainteresowanych pracowników? W jakim formacie?
- Czy dostępne są narzędzia elektroniczne, które wspomagają procedury zgodności w Państwa organizacji badawczej?

3. Szkolenia i podnoszenie świadomości

- Czy Państwa organizacja badawcza zapewnia (dostosowane do poszczególnych potrzeb) szkolenia w zakresie zgodności lub działania podnoszące świadomość?
- Jakie szkolenia w zakresie zgodności lub formy podnoszenia świadomości oferuje organizacja badawcza? Przykłady to: seminaria zewnętrzne, subskrypcja na sesje informacyjne oferowane przez właściwe organy, wewnętrzne sesje szkoleniowe itp.
- W jaki sposób zapewnia się odpowiednie przeszkolenie i odpowiednie informowanie pracowników odpowiedzialnych za kontrolę wywozu produktów podwójnego zastosowania o wszystkich odpowiednich przepisach ustawowych i wykonawczych?

4. Procedury kontroli wywozu**4.1. Klasyfikacja produktu**

- Czy wszystkie produkty związane z wywozem są oceniane w odniesieniu do unijnych i krajowych wykazów kontrolnych produktów podwójnego zastosowania lub środków ograniczających i kto jest za to odpowiedzialny?
- Czy Państwa organizacja badawcza jest zaangażowana w elektroniczne przekazywanie oprogramowania lub technologii podwójnego zastosowania? Jeżeli tak, w jaki sposób organizacja badawcza zapewnia zgodność kontroli oprogramowania lub technologii?
- Czy określono procedury dla pracowników uzyskujących podczas pobytu za granicą dostęp do technologii lub oprogramowania objętych kontrolą?
- Czy klasyfikacja produktów otrzymywanych lub wytworzonych przez organizację badawczą jest rejestrowana?

- Czy zmiany w krajowych i unijnych wykazach produktów podwójnego zastosowania mają odzwierciedlenie w procedurach organizacji badawczej związanych z klasyfikacją?
- Czy przy rozpatrywaniu zgodności z art. 11 ust. 9 rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania w dokumentach handlowych dotyczących wewnątrzunijnych transferów materialnych produktów podwójnego zastosowania wspomniano, że produkty te podlegają kontroli w przypadku wywozu z UE?

4.2. Ocena ryzyka związanego z działalnością podlegającą kontroli

W dodatku 3 do niniejszych wytycznych znajduje się niewyczerpujący wykaz pytań dotyczących sygnałów ostrzegawczych, które mogą pomóc Państwa organizacji badawczej w procesie kontroli wywozu w celu wykrycia podejrzanych zapytań klientów.

- Jakie są procedury postępowania w przypadku pozytywnych i negatywnych wyników oceny ryzyka działalności podlegającej kontroli?
- W jaki sposób rozwiązano kwestię „fałszywych pozytywnych” (tj. niepotrzebnie niepokojących trafień) wyników kontroli wywozu?

Kontrole miejsc przeznaczenia i podmiotów wrażliwych, objętych embargiem lub sankcjami

- W jaki sposób Państwa organizacja badawcza uwzględni środki ograniczające (w tym sankcje) podczas oceny ryzyka związanego z działalnością objętą kontrolą?

Kontrola deklarowanego końcowego zastosowania i kontrola zaangażowanych stron

- Jakie są wewnętrzne procedury dotyczące procesu kontroli deklarowanego końcowego przeznaczenia oraz kontroli zaangażowanych stron?
- W jaki sposób przeprowadzana jest kontrola (nowych) zaangażowanych stron? Czy okresowo ponownie sprawdzają Państwo istniejących partnerów lub podmioty finansujące?

Kontrole typu catch-all produktów podwójnego zastosowania niewymienionych w wykazie

- W jaki sposób zbiera się i wykorzystuje istotne informacje na temat deklarowanego końcowego przeznaczenia (w rozumieniu przepisów dotyczących kontroli typu „catch-all” ⁽⁴⁶⁾)?

Kontrola ryzyka zmiany końcowego zastosowania

- Czy w Państwa organizacji badawczej określono procedury dotyczące kontroli ryzyka zmiany końcowego zastosowania?

4.3. Określenie rodzajów pozwoleń oraz składanie wniosków o wydanie pozwolenia, w tym na działalność w zakresie pośrednictwa, transferu i tranzytu podlegających kontroli

- W jaki sposób zapewnia się, by w każdym konkretnym przypadku występowało o zezwolenie odpowiedniego rodzaju (indywidualne, globalne lub generalne) lub je stosowano?
- W jaki sposób zapewnia się, by mniej oczywiste rodzaje wywozu i inne działania podlegające ograniczeniom były uznawane za takie i nie odbywały się wbrew z przepisom UE i państw członkowskich dotyczącym kontroli produktów podwójnego zastosowania?

4.4. Kontrole po wydaniu zezwolenia, w tym kontrole wysyłek oraz zgodność z warunkami zezwolenia

- Czy ostateczna ocena ryzyka działalności podlegającej kontroli ma miejsce przed wysyłką lub przekazaniem produktów podwójnego zastosowania?
- W jaki sposób Państwa organizacja badawcza zapewnia spełnienie warunków zezwoleń (w tym dotyczących sprawozdawczości)?

5. Przegląd wyników, audyty, sprawozdawczość i działania naprawcze

- Czy odpowiednie codzienne procedury operacyjne przedsiębiorstwa podlegają (losowemu) przeglądowi wyników w zakresie kontroli handlu produktami podwójnego zastosowania?

⁽⁴⁶⁾ Art. 4, 5, 9 i 10 rozporządzenia UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania.

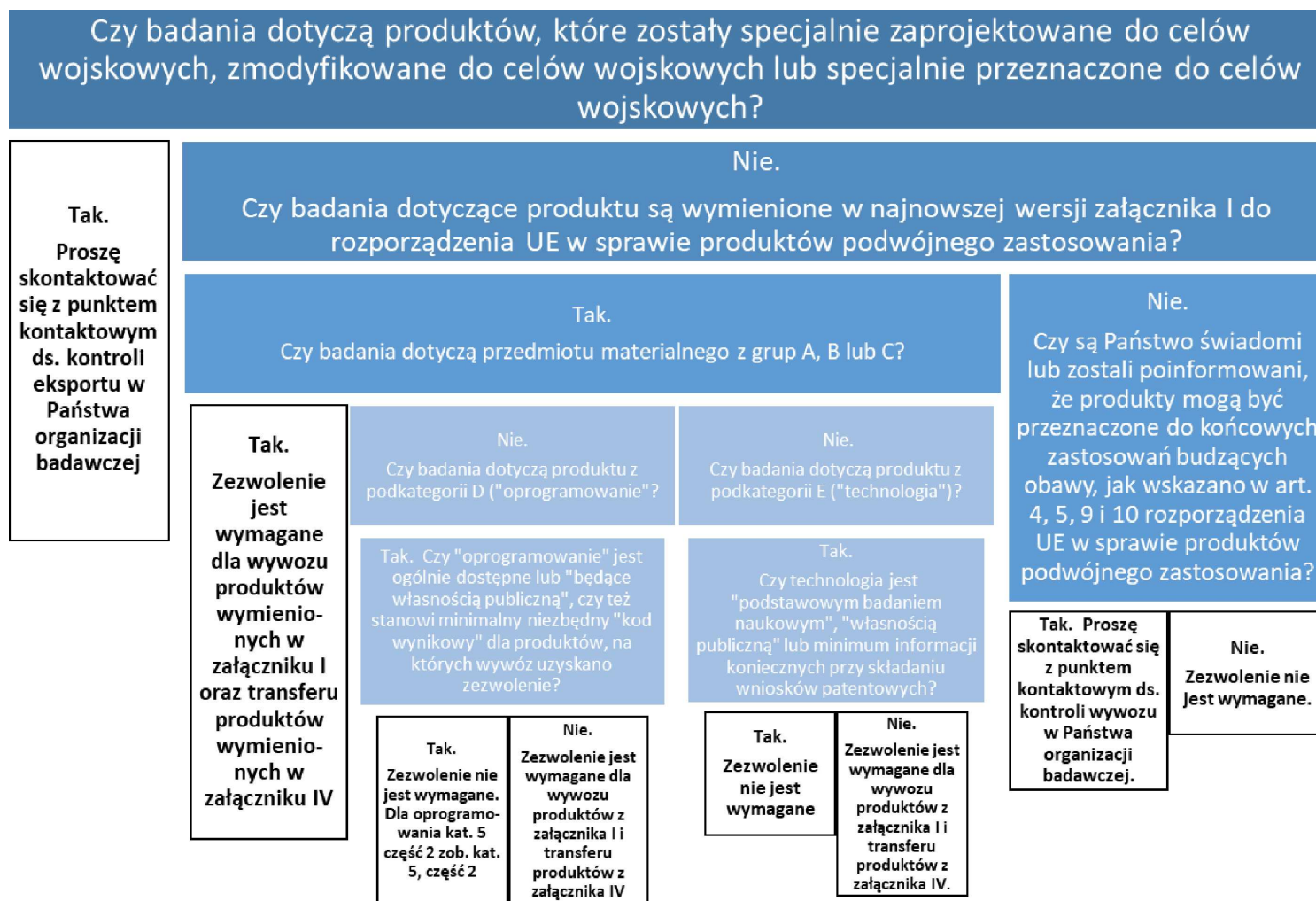
- Czy Państwa organizacja badawcza posiada procedury audytu wewnętrznego lub zewnętrznego?
- Czy Państwa organizacja badawcza posiada procedury sygnalizowania nieprawidłowości lub eskalacji?
- Jakie działania naprawcze podejmuje Państwa organizacja badawcza w przypadku niezgodności?

6. Prowadzenie ewidencji i dokumentacja

- Jakie są procedury organizacji badawczej w zakresie archiwizowania i dostępu do dokumentów związanych z kontrolą handlu produktami podwójnego zastosowania? Czy w Państwa organizacji badawczej rozważono uwzględnienie ewidencji wcześniejszych kontaktów z właściwym organem?
- Czy pracownicy odpowiedzialni za kontrolę handlu produktami podwójnego zastosowania oraz odpowiedni partnerzy handlowi znają wymogi prawne dotyczące prowadzenia ewidencji?
- Czy ewidencję sprawdza się pod kątem kompletności, dokładności i jakości?

7. Bezpieczeństwo fizyczne i bezpieczeństwo informacji

- Czy w Państwa organizacji badawczej wdraża się środki cyberbezpieczeństwa mające na celu ochronę oprogramowania i technologii podwójnego zastosowania oraz zapewnienie, aby nie zaginęły, nie zostały łatwo skradzione lub wywiezione bez ważnego zezwolenia?
  - Czy w Państwa organizacji badawczej stosuje się rozwiązania umożliwiające zidentyfikowanie istotnych kroków i związanych z nimi luk w bezpieczeństwie fizycznym i informacyjnym dotyczących produktów podwójnego zastosowania?
-

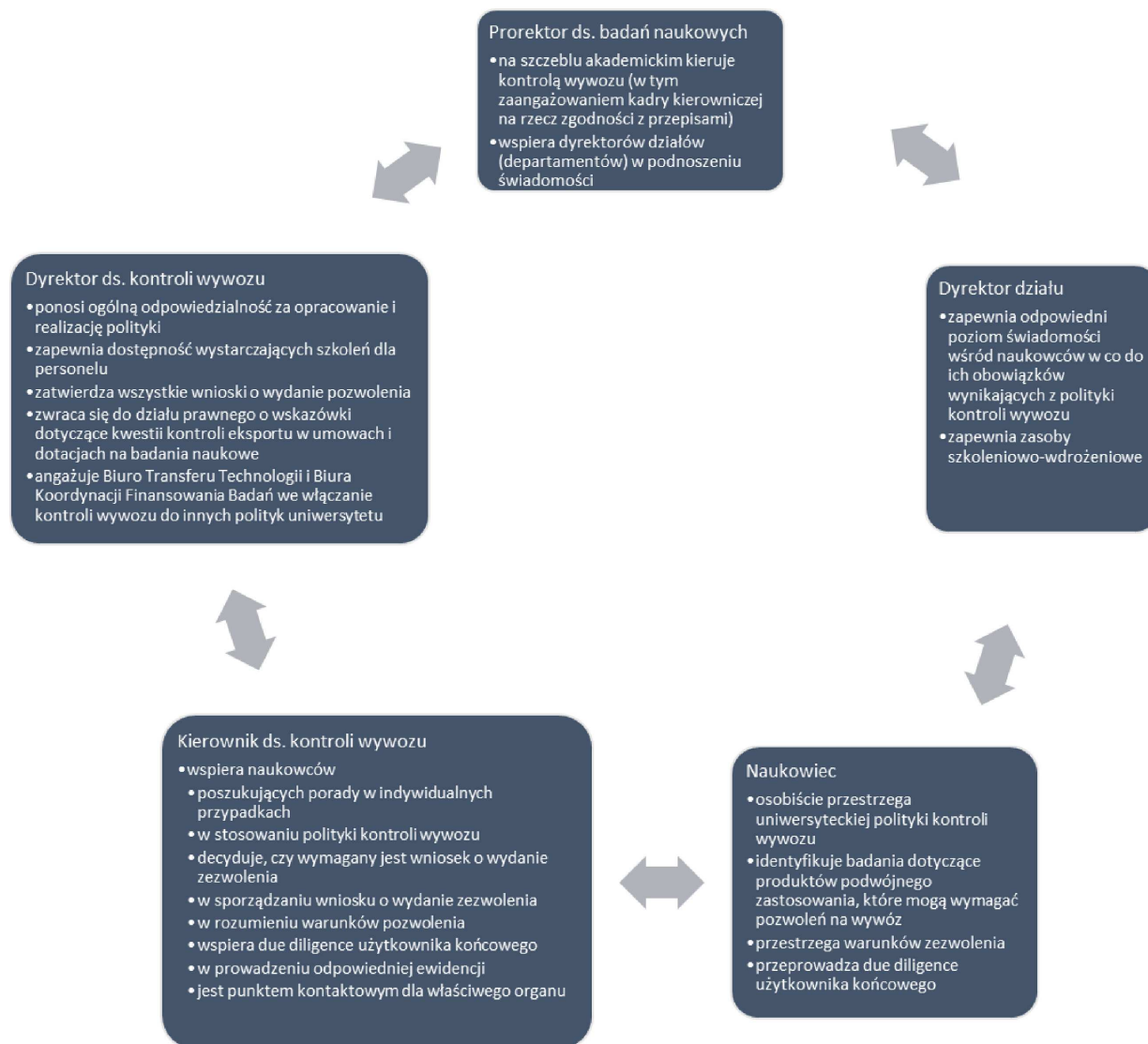
Schemat wymogów dotyczących zezwoleń w odniesieniu do wywozu i wewnątrzunijnego transferu produktów podwójnego zastosowania ⁽⁴⁷⁾

⁽⁴⁷⁾ Schemat ten nie obejmuje wymogów dotyczących zezwoleń w odniesieniu do produktów specjalnie zaprojektowanych lub zmodyfikowanych do celów wojskowych. Proszę zapoznać się z odpowiednimi informacjami przekazanymi przez organizację badawczą lub właściwy organ. Termin z podwójnym cudzysłowem (tj. „oprogramowanie”) odnosi się do definicji zawartych w rozporządzeniu UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania.

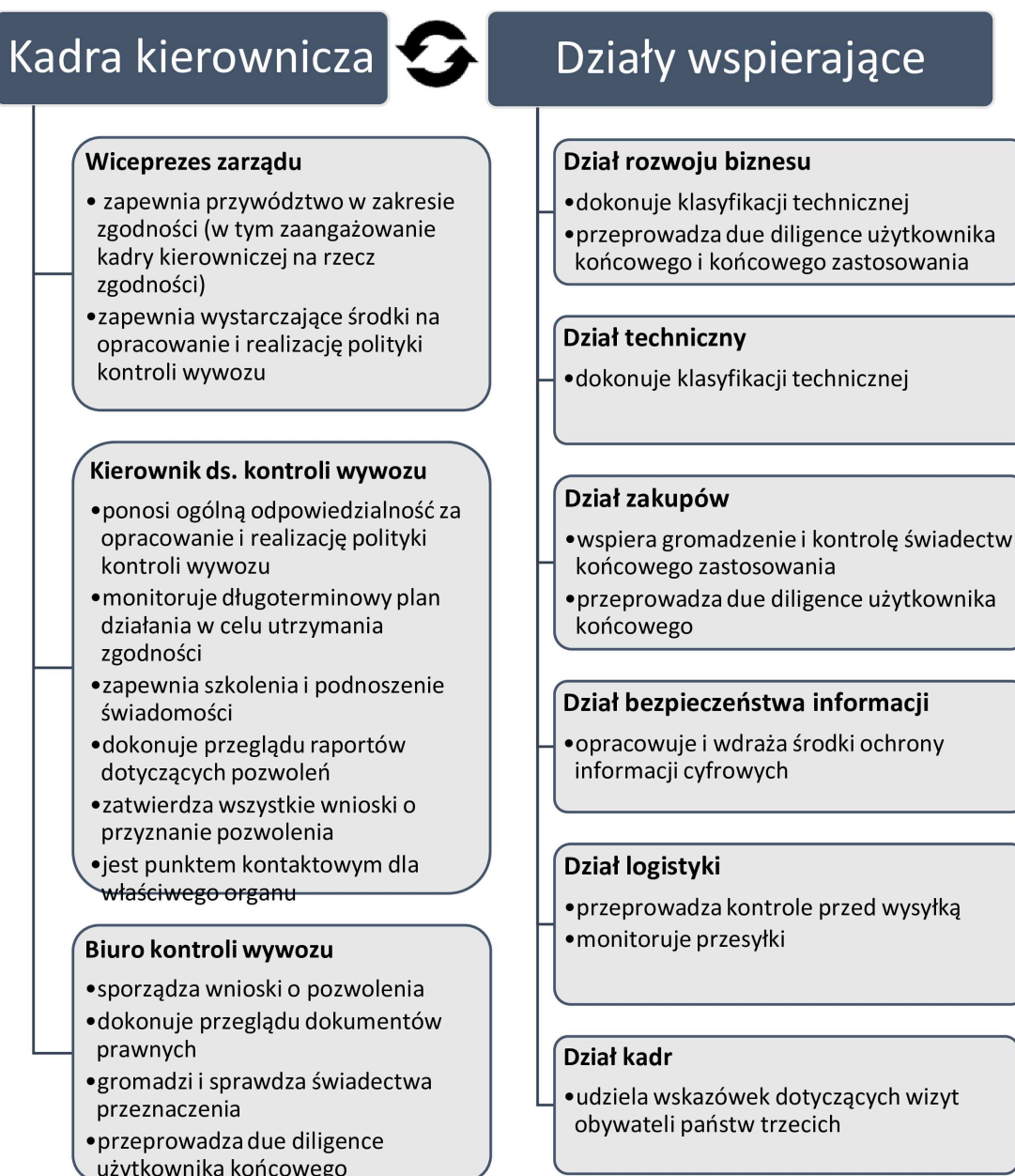
Dodatek 6

Przykłady możliwej struktury organizacji ds. zgodności z przepisami w organizacji badawczej

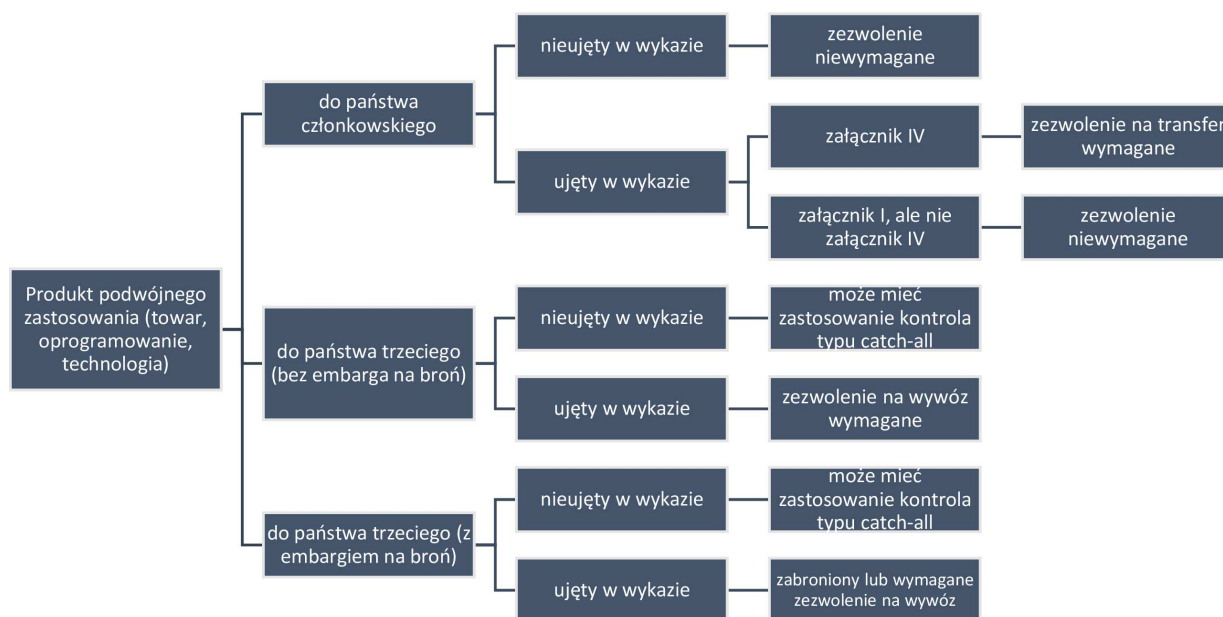
Przykłady te pokazują, kto mógłby przejąć role i obowiązki związane z przestrzeganiem przepisów w organizacji badawczej. Pierwsza liczba opiera się na bardziej „tradycyjnej” strukturze organizacji badawczej, takiej jak uniwersytet; druga w większej mierze na strukturze ośrodka badań stosowanych. Przykłady te zostały zebrane podczas opracowywania projektu wytycznych i zostały zanonimizowane.

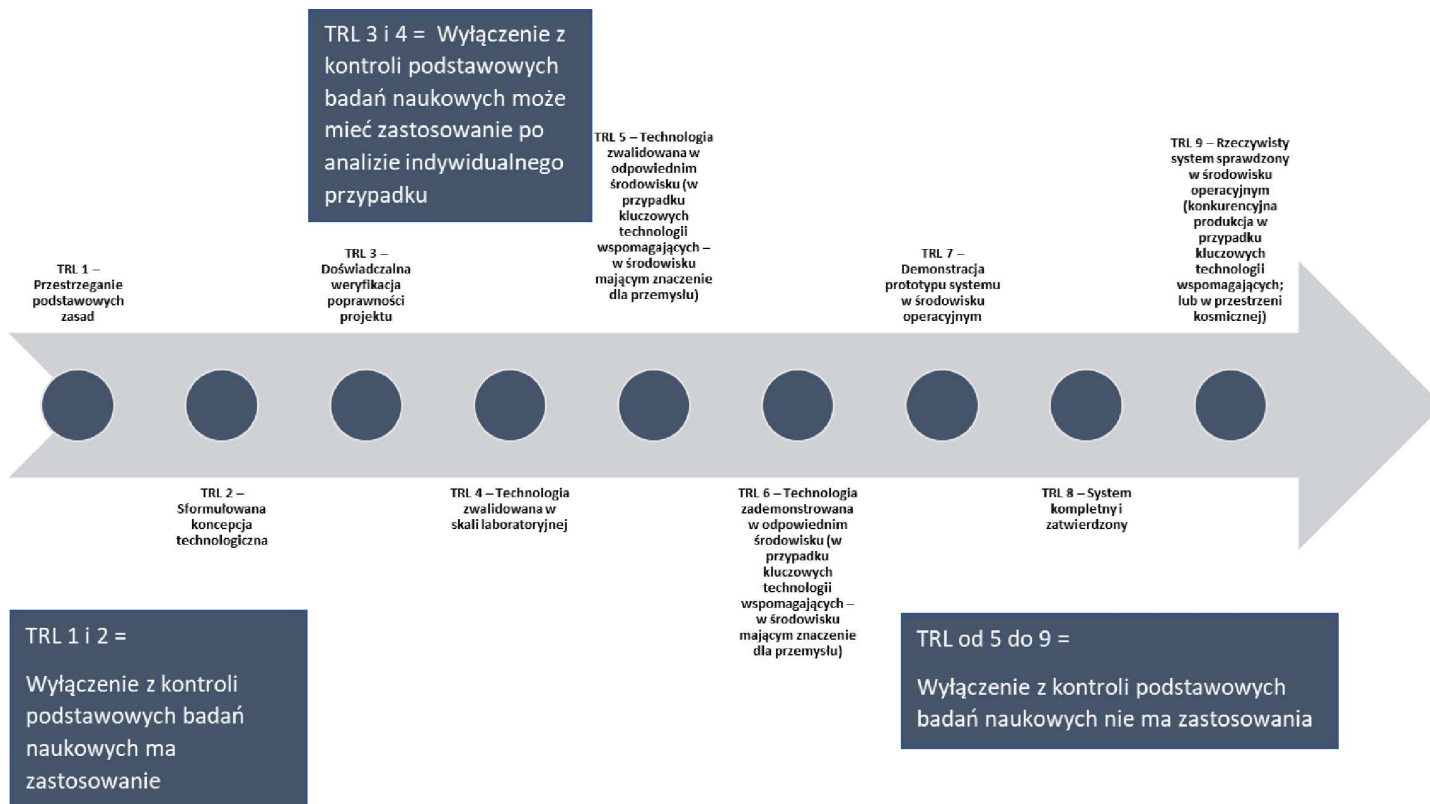

Dodatek 7

Streszczenie wymogów dotyczących zezwoleń na produkty podwójnego zastosowania ⁽⁴⁸⁾

⁽⁴⁸⁾ Dodatek 7 stanowi podsumowanie wymogów dotyczących pozwoleń na produkty podwójnego zastosowania zgodnie z rozporządzeniem UE w sprawie produktów podwójnego zastosowania. Przepisy krajowe mogą nakładać dodatkowe wymogi w zakresie zezwoleń. Niniejszy dodatek nie obejmuje wymogów uzyskiwania zezwoleń dotyczących produktów specjalnie zaprojektowanych lub zmodyfikowanych do celów wojskowych. Proszę zapoznać się z odpowiednimi informacjami przekazanymi przez Państwa właściwy organ.

Poziomy gotowości technologicznej

*Dodatek 9***Odniesienia i kontakty**

Wykaz właściwych organów kontroli wywozu w państwach członkowskich UE jest dostępny na następującej stronie internetowej:

<https://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/>

Unijny wykaz środków krajowych jest dostępny na następującej stronie internetowej:

<https://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/>

Proszę zapoznać się z wszelkimi dodatkowymi krajowymi wytycznymi wydanymi przez właściwy organ, jeżeli są one dostępne.
